

**KENTİN DÖNÜŞÜM SÜRECİNDE
ARJANTİN CADDESİ VE ÇEVRESİNDE KONUTLARIN TÜKETİMİ**

Serdar GEDİKOĞLU

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ARALIK 2007
ANKARA**

Serdar GEDİKOĞLU tarafından hazırlanan KENTİN DÖNÜŞÜM SÜRECİNDE ARJANTİN CADDESİ VE ÇEVRESİNDE KONUTLARIN TÜKETİMİ adlı bu tezin Yüksek Lisans olarak uygun olduğunu onaylarım.

Doç.Dr. Zeynep Uludağ

Tez Danışmanı, Mimarlık Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından oy çokluğu ile Mimarlık Anabilim Dalında Yüksek Lisans olarak kabul edilmiştir.

Prof.Dr. Nur ÇAĞLAR

Mimarlık A.D., G.Ü.

Doç.Dr. Zeynep ULUDAĞ

Mimarlık A.D., G.Ü.

Doç.Dr.Aysu BAŞKAYA

Mimarlık A.D., G.Ü.

Yrd.Doç.Dr. Hakan SAĞLAM

Mimarlık A.D., G.Ü.

Yrd.Doç.Dr. Özlem GÜZEY

Şehir Bölge Planlama A.D., G.Ü.

Tarih: 17/12/2007

Bu tez ile G.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu Yüksek Lisans derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Nermin ERTAN

Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada orijinal olmayan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Serdar Gedikoğlu

**KENTİN DÖNÜŞÜM SÜRECİNDE
ARJANTİN CADDESİ VE ÇEVRESİNDE KONUTLARIN TÜKETİMİ
(Yüksek Lisans Tezi)**

Serdar GEDİKOĞLU

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Aralık 2007

ÖZET

Bu çalışmada kentte konut çevresinin geçirdiği dönüşüm süreci irdelenmiş, kentsel ölçekteki yansımalarına değinilmiştir. İlk olarak Batı’da ortaya çıkan bu sürecin Türkiye üzerindeki etkileri incelenmiştir. Tüm bu incelemeler Batı dünyası ve Türkiye’de önemli değişimlerin yaşandığı dönemler göz önünde bulundurularak, kronolojik olarak ele alınmıştır. Ankara’da GOP semtinde bulunan Arjantin Caddesi, elli yıla yakın bir geçmişe sahip olmasına rağmen Türkiye’de yaşanan sosyal, siyasi ve ekonomik gelişmelere paralel olarak değişmiş ve dönüşmüştür. 50’li yıllarda 14 Mayıs müstakil milletvekili konutlarının inşası ile başlayan oluşum 70’li yıllarda apartmanlara dönüşmüş, hizmet ve iş sektörünün bu bölgeye yerleşmesiyle farklı bir kentsel yapıya kavuşmuştur. Daha sonra 90’lı yıllarda da lüks tüketim ürünleri ve boş zaman aktivitelerinin buraya yerleşmesiyle popüler kültürün bir gösterge mekanı haline gelmiştir. Bu değişimler; mekansal, işlevsel ve sosyal boyutlarıyla mekanın tüketimi kavramı çerçevesinde ortaya konmaktadır.

Bilim Kodu : 801.1.100

Anahtar Kelimeler : Tüketim kültürü, Mekanın tüketimi, Konutların tüketimi, Arjantin Caddesi, Kentin dönüşümü

Sayfa Adedi : 120

Tez Yöneticisi : Doç. Dr. Zeynep Uludağ

**IN THE TRANSFORMATION PROCESS OF THE CITY
CONSUMPTION OF THE RESIDENCES ON ARJANTIN AVENUE AND ITS
SURROUNDINGS
(M.Sc. Thesis)**

Serdar GEDİKOĞLU

**GAZİ UNIVERSITY
INSTITUTE OF SCIENCE AND TECHNOLOGY
December 2007**

ABSTRACT

In this research the transformation process of a residencial area and its reflections on urban scale are investigated. The effects of that process, which firstly occured in West, have some consequences in Turkey. All these analyses are undertaken in chronological orders that are considered as the consequential changing periods for both the Western World and Turkey. Although Arjantin Avenue in Ankara has a history of approximately fifty years, its evolution has been highly influenced by the economical, political and social developments of Turkish Republic. The settlement formation, that occurs in the beginning of 50's with the establishing of the parlemeters housing, was replaced with the apartment buildings in 70's with attracting the bussiness and service sector in this area. With the years of 90's, that environment was turned into a demonstaration place of populer culture in the city through the settlement of luxery consumption products and leisure time activities here. In the thesis, all these transformation process is explicated within the framework of spatial, functional and social developments within the context of consumption of space.

Science Code : 801.1.100

Key Words : Consumption culture, consumption of space, consumption of residences, Arjantin Avenue, transformation of the city

Page Number: 120

Adviser : Doc. Dr. Zeynep Uludağ

TEŞEKKÜR

Çalışmalarım boyunca değerli yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren Hocam Doç. Dr. Zeynep Uludağ’a, yine kıymetli tecrübelerinden faydalandığım Sibel KUYULU, Ersin ÜNER ve Türkan GÜVEN’e, ayrıca manevi destekleriyle beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan annem ile çok değerli arkadaşlarım Umut DERVİŞ, Burç BASSA, Bora TOKLU ve Katrien VAN DER BIEST’e teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
TEŞEKKÜR	vii
İÇİNDEKİLER	viii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ	x
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	xi
RESİMLERİN LİSTESİ	xii
HARİTALARIN LİSTESİ	xiv
SİMGELER VE KISALTMALAR	xv
1. GİRİŞ	1
2. TÜKETİM KÜLTÜRÜ VE MEKANLARIN TÜKETİMİ	4
2.1. Tüketim Kültürü Ve PostModern Yaşam	4
2.2. Mekanların Tüketimi; Konutun Dönüşümü	8
2.3. Konutun Dönüşümü'nün Kentsel Ölçekte Yansımaları	11
3. ANKARA GOP SEMTİNDE ARJANTİN CADDESİ VE ÇEVRESİNDE KONUTLARIN TÜKETİMİ İLE GERÇEKLEŞEN MEKANSAL DÖNÜŞÜM	15
3.1. 1923-1950 Yılları Arası Ankara'da Konutların Tüketimi	15
3.2. 1946-1960 Yılları Arası Arjantin Caddesi ve Çevresi	20
3.2.1. Bölgesel dönüşüm	25
3.2.2. Yapısal dönüşüm	27
3.3. 1960-1970 Yılları Arası Arjantin Caddesi ve Çevresi	43
3.3.1. Bölgesel dönüşüm	46
3.3.2. Yapısal dönüşüm	46

3.4. 1970-1980 Yılları Arası Arjantin Caddesi ve Çevresi	48
3.4.1. Bölgesel dönüşüm	49
3.4.2. Yapısal dönüşüm	51
3.5. 1980-1990 Yılları Arası Arjantin Caddesi ve Çevresi	54
3.5.1. Bölgesel dönüşüm	55
3.5.2. Yapısal dönüşüm	56
3.6. 1990-2000 Yılları Arası Arjantin Caddesi ve Çevresi	62
3.6.1. Bölgesel dönüşüm	63
3.6.2. Yapısal dönüşüm	65
3.7. 2000-2007 Yılları Arası Arjantin Caddesi ve Çevresi	72
3.7.1. Bölgesel dönüşüm	73
3.7.2. Yapısal dönüşüm	76
4. SONUÇ VE ÖNERİLER	83
KAYNAKLAR	95
EKLER	99
EK-1 Bölük Caddesi İmar Durumu,1946	100
EK-2 Bölük Caddesi İmar Durumu(Devam)	101
EK-3 Abdi Güzer ile Yapılan Röportaj	102
EK-4 Türkan Güven ile Yapılan Röportaj	105
EK-5 Ersin Üner ile Yapılan Röportaj	108
EK-6 Sibel Kuyulu ile Yapılan Röportaj	111
EK-7 2949 Ada/41 Parsel'e ait Evrak	113
EK-8 Kavaklıdere 14 Mayıs Evleri Broşürü	114
EK-9 14 Mayıs Evleri A1 Tipi Örnek Planları	115
EK-10 14 Mayıs Evleri G1 Tipi Örnek Planları	116
EK-11 14 Mayıs Evleri G1 Tipi Örnek Planları(Devam)	117
EK-12 Arjantin Caddesi cephe silüetleri	118
ÖZGEÇMİŞ	119

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 4.1. Arjantin Caddesi'nin dönüşüm çizelgesi	94

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2.1. Paris’te artan nüfus ile genişleyemeyen kentte sıkışma.....	13
Şekil 3.1. 1920’li yılların Ankarasını tasvir eden bir resim	16
Şekil 3.2. Jansen’in planına göre kentin gelişimi.....	17
Şekil 3.3. Ankara’da kiralık bir Bağ evi ilanı.....	22
Şekil 3.4. Tip 2 alt kat planı	31
Şekil 3.5. Tip 2 üst kat planı	31
Şekil 4.1. Arjantin Caddesi ve Çevresi’nin yıllara göre yapılaşması.....	88
Şekil 4.2. Arjantin Caddesi’ndeki yapı tipolojisi.....	89

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim 3.1. 1920’li yıllarda Ankara	16
Resim 3.2. Kavaklıdere’de Bulvarın oluşu	21
Resim 3.3. Kavaklıdere’den Çankaya’ya bakış	22
Resim 3.4. Arjantin Caddesi üzerindeki 14 Mayıs evleri	25
Resim 3.5. Apartmanlaşma Döneminde konut Tip 3,1973	34
Resim 3.6. Tip 2, Konut + ticari(Kafe)	39
Resim 3.7. Tip 2, Konut + ticari (Restoran)	39
Resim 3.8. Tip 2, Konut + Ticari (Kafe).....	39
Resim 3.9. Tip 2, İş Merkezi Olarak Kullanılan 14 Mayıs Evi, İran Caddesi (2993 Ada,12 Parsel).....	41
Resim 3.10. Tip 2, İş Merkezi Olarak Kullanılan 14 Mayıs Evi, İran Caddesi (4430 Parsel,14Ada)	41
Resim 3.11. Tip 3, Ilgaz Sokak (5480 Ada/24 Parsel).....	42
Resim 3.12. Tip 2, Halıcı Sokak (4430 Ada/13 Parsel).....	42
Resim 3.13. Atatürk Bulvarı üstünde Alışveriş,1959	44
Resim 3.14. 1970’li yıllarda Arjantin Caddesi’nin devamı olarak etkinleşen Filistin Caddesi	50
Resim 3.15. Kader Sokak üzerindeki sıralı 14 Mayıs Evleri,1975	50
Resim 3.16. Bölgede artan apartman yapıları ile 14 Mayıs evlerinin birlikteliği,1975	51
Resim 3.17. 1970’li yıllarda Arjantin Caddesi üzerinde yapılan bir apartman konut(2949 Ada/25 Parsel)	53
Resim 3.18. 1970-74 arası Arjantin Caddesi üzerinde yapılan apartman binası (2993 Ada/4-5 Parsel)	53
Resim 3.19. Ankara Hilton Oteli.....	55

Resim 3.20. 1990’da açılan Karum Alışveriş ve iş Merkezi.....	63
Resim 3.21. 1990’da açılan Karum Alışveriş ve İş Merkezi ile Sheraton Oteli	64
Resim 3.22. Özatlın Binası (2949 Ada, 22 Parsel)	71
Resim 3.23. Ziraat Bankası Şubesi (2949 Ada, 21 Parsel)	71
Resim 3.24. IVY Şirketi Binası(4431 Ada, 34 Parsel)	71
Resim 3.25. Arjantin Caddesinin yapılaşması	73
Resim 3.26. Arjantin Caddesi’nin kent içindeki konumlanması	74
Resim 3.27. Arjantin Caddesinde trafikte tek yön uygulaması.....	75
Resim 3.28. 2000’li yıllarda yapılan yeni şirket binalarından biri Şh. Ömer Haluk Sipahioğlu Sok. (2949 Ada/26 Parsel).....	77
Resim 3.29. Giydirme cephe ile yunan sütunlarını birlikte kullanan bir iş yeri binası Şh. Ömer Haluk Siphaioğlu Sok. (2949 Ada/62 Parsel)	77
Resim 3.30. Borazan Sokak’ta hizmet veren Argentum Oteli	82
Resim 3.31. Boğaz Sokak’ta Kuğulu Otel(Butik Otel).....	82
Resim 4.1. Arjantin Caddesinin başlangıcı.....	86
Resim 4.2. Değişik yeme-içme kültürlerini yansıtan kafe-restoranlar.....	91
Resim 4.3. Cadde üzerinde birçok farklı işlevin iç içe yaşaması.....	92

HARİTALARIN LİSTESİ

Harita	Sayfa
Harita 3.1. Tunalı Hilmi'nin yıllara göre yapılaşması	24
Harita 3.2. 14 Mayıs Evleri tipleri ve dağılımı	26
Harita 4.1. Arjantin Caddesi Bölgesinin yıllara göre yapılaşması.....	87
Harita 4.2. Arjantin Caddesi Bölgesi'nin tipolojik dağılımı.....	90
Harita 4.3. Arjantin Bölgesi Yapılarının işlevsel özellikleri.....	93

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış bazı simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Simgeler

Açıklama

m.

metre

Kısaltmalar

Açıklama

MESA

Mesken Sanayii A.Ş.

OR-AN

Orta Anadolu

TBMM

Türkiye Büyük Millet Meclisi

ABD

Amerika Birleşik Devletleri

SSCB

Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Birliği

GOP

Gazi Osman Paşa

AC

Arjantin Caddesi

1. GİRİŞ

Kentsel dönüşüm üzerine yapılan çalışmalar, disiplinlerarası bir konu olduğu için, farklı bilimsel araştırmaların odak noktası olmuştur. Genel olarak toplumları ve içinde yaşadıkları kentleri etkileyen faktörler; sosyal, ekonomik ve siyasi olmak üzere üç farklı başlık altında toplanabilir [Goonewerdena,2004].

Günümüzde Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler için, kentlerde yaşanan düzenli ve artan nüfus artışından dolayı konut ihtiyacı önemli bir toplumsal olgudur. Bundan dolayıdır ki; ekonomik açıdan inşaat sektörü, bu ülkelerde lokomotif sektördür ve mimari olarak mekanlardaki fiziksel ve işlevsel dönüşümler toplumun yapısındaki değişimlerin nedeni olabileceği gibi, direk ve dolaylı biçimde etkeni de olabilmektedir.

Bu tez çalışmasının amacı; özellikle 1950’li yıllarda Ankara’da kent merkezinden başlayarak yayılan konutların tüketimiyle beraber kentin geçirdiği dönüşümü belgelemek ve bu dönüşümün toplumsal, ekonomik ve siyasi nedenlerini ortaya koymaktır.

Modern sonrası dönemde dünyada toplumsal ve kültürel açıdan büyük değişimler yaşanmış, modern yaşamın temelinde “üretim” olgusu merkezdeyken, modern sonrası dönemde “tüketim” toplumsal yaşamın merkezine yerleşmiştir. Hatta Odabaşı’nın deyiimiyle yaşamın kendisi bir tüketim deneyimi olarak algılanmaya başlamıştır [Odabaşı, 2006].

İlk olarak 1960’lı yıllarda Batı’da ortaya çıkan post-modernizm kavramı, en genel tanımı ile modern sonrası veya modern ötesi anlamına gelmekte ve bir dönemi ifade etmektedir. Bu dönemin sanattaki yansımasına postmodernizm, üretimde; post fordizm ve toplumsal yansımasına da post endüstriyel denilmektedir. Dolayısı ile bu yeni dönem ile ilgili yapılacak hiçbir çalışma modernizmin analizi olmadan mümkün olamayacaktır.

Modernizmin, kentteki mekansal ve sosyal yansımalarına tez çalışmasının ikinci bölümünde değinilmiş, konu ile ilgili kavramlar çerçevesinde; modern-postmodern arasındaki ayrım irdelenmiş, tüketim metasının toplumsal açıdan gelişim süreci ele alınmıştır.

Yine tezin ikinci bölümünde kent mekanı, John Urry'nin "mekanın tüketimi" kavramı üzerinden tartışılmıştır. Urry'nin ilk post endüstriyel toplum olarak nitelediği Britanya üzerinden yaptığı genel çıkarımlara değinilmiştir.

Türk toplumunda yaşanan gelişmeler ise Batı'daki gelişmelerle belirli açılardan paralellik gösterse de, belirli açılardan farklılıklar teşkil etmektedir. Küreselleşme ve haberleşme teknolojisinin artmasıyla beraber toplumlar arasındaki kültürel etkileşimin hızlanması benzerlikleri getirse de, yerel ve bölgesel yaşanan özel durumlar farklılıkları oluşturmaktadır.

Üçüncü bölümde ilk olarak Cumhuriyetin ilanı ile başkent ilan edilen Ankara'da kentsel dönüşüm süreci "konutların tüketimi" bağlamında ele alınmış, 1923-1950 yılları arasında irdelenen bu dönem, Arjantin Caddesi'nin oluşmaya başladığı yıllara kadar incelenmiştir.

Yine üçüncü bölüm içinde 1950'li yıllar sonrası çalışma sahası daraltılarak, Ankara genelinden G.O.P semtindeki Arjantin Caddesi üzerine odaklanmıştır. Kronolojik kolaylık sağlaması açısından 1950-2007 yılları arası incelenen tarihsel süreç onar yıllık altı ayrı alt dönem altında ele alınmıştır.

1947 yılında ilk olarak "Bölükbaşı Caddesi" ismiyle, DP milletvekillerinin seçimlerden sonra bölgenin hem Çankaya Köşkü'ne yakın olmasından hem de Yenişehir ve Bakanlıklara yakınlığı nedeni ile kooperatif alanı olarak seçtikleri bu bölge, o tarihe kadar geleneksel Ankara bağ evlerinin bulunduğu bozkır, yeşil bir alan iken, kentsel bir konut alanı olma sürecine girmiştir.

Arjantin Caddesi, 1950 ile 2007 yılları arasındaki dönemde yukarıda sözü edilen çerçevede Türkiye'nin geçirdiği sosyo-ekonomik dönüşümlere paralel olarak Ankara'da yaşanan konutların tüketimi olgusunun mekansal, işlevsel ve sosyal yansımalarının etkin bir biçimde gözlemlenebildiği kentsel bir mekan olmasından dolayı bu tezin temel çalışma alanı olarak seçilmiştir.

Arjantin Caddesi tek başına ele alınmamış; Cadde'yi besleyen ara sokaklar (Bogaz Sokak, Halıcı Sokağı, Borazan Sokak, Attar Sokak, Kader Sokak, Boğaz Sokak ve Şh. Ömer Haluk Sipahioğlu Sokak) ile aynı aksın devamındaki Filistin Caddesi de bu dönüşümden birebir etkilendiği için çalışmanın kapsama alanına dahil edilmiştir.

Ayrıca Arjantin Caddesi ve çevresinin yaklaşık 50 yıl gibi tarihsel açıdan kısa sayılabilecek bir geçmişe sahip olması ve bölge ile ilgili yazılı belgelemenin yetersizliğinden dolayı bölgenin dünü ve bugünü yaşayan tanıklarla yapılan birebir görüşmelere önem verilmiştir.

2. TÜKETİM KÜLTÜRÜ VE MEKANIN TÜKETİMİ

2.1. Tüketim Kültürü ve Postmodern Yaşam

En genel tanımı ile tüketim; ortaya çıkan bir ihtiyacın giderilmesine yönelik faaliyetler ve katlanılan giderlerin tümüne verilen bir isim olarak değerlendirilir. Dolayısıyla tüketim eyleminin gerçekleşebilmesi için ihtiyaç olgusunun bulunması şarttır. İhtiyaç ise kendini göstermeden önce belirli süreçlerden geçer. Önce belirli bir isteğe, sonra açık bir talebe dönüşür ve sonunda da sahip olma eylemi ile son bulur. En açık şekli ile tüketim eyleminin çalışma zinciri bu şekilde açıklanabilir [Odabaşı,2006].

20. yüzyıldan itibaren çağdaş toplumlarda insanlık için doğal bir gereksinim olan tüketim olgusunun “Tüketim Toplumu” veya “Tüketim Kültürü” gibi diğer kavramlarla beraber kalıplaşarak sıkça kullanıldığı gözlemlenmektedir. Çağdaş Batı toplumlarının çözümlemesini yapan Baudrillard’a göre;

“Tüketim toplumu, tüketimin öğrenilmesi toplumu; tüketime toplumsal bir biçimde alıştırma toplumdur, yani yeni üretim güçlerinin ortaya çıkması ve verimlilik taşıyan ekonomik bir sistemin tekelleri yeniden yapılanması ile orantılı yeni ve özgün bir toplumlaşma tarzı...”[Baudrillard, 1997]

Baudrillard günümüzde tüketimin modern sonrası toplumların başat özelliklerinden biri durumuna geldiğini; bundan önceki çağların hiçbirinde gündelik ihtiyaçların olduğu kadar prestij harcamalarının da “tüketim” olarak adlandırılmadığını belirtmiştir.

Modern sonrası yaşamı, ya da diğer adıyla Post-modern yaşamı daha da açmak gerekirse, bu dönemde toplumlar ve bireylerin sahip oldukları statü; doğumdan gelen veya ürettikleri değerlerle değil, tükettikleri değer ve metalarla kazanılmaya başlamıştır. Dolayısıyla postmodern yaşayan birey, hayatını giderek daha az emek içinde üretimle, ama giderek daha fazla kendi ihtiyaçlarını tüketimle geçirmektedir.

En genel anlamı ile postmodernizm, modern sonrası veya modern ötesi olarak açıklanabilir. İlk olarak 1960'lı yıllarda öncelikle sanatta ve mimaride yeni eğilimleri ifade edecek biçimde kullanılmaya başlayan Postmodern için çok çeşitli anlamlar yüklenmiştir. "Postmodernistlerin sayısı kadar post modern tanım vardır" diyen Featherstone bu durumu özetlemiştir. Kimine göre modernizmin devamı olarak görülen akım, kimine göre de modernizm'den farklı bir olgu olarak ortaya çıkmış bir akım olsa da modernizmin devamında gerçekleşen bu yeni sürecin üzerinde belirli tespitler yapabilmek için önce modernizmin tanımının yapılması gerekmektedir.

Modernite, Batı tarihindeki 17. ve 18. yüzyılda yaşanan Aydınlanma Çağı'na kadar giden ve özellikle Endüstri Devrimiyle kurumsallaştığı, siyasallaşmasını 1789 Fransız İhtilali'nde bulduğu, 1960'lar ve 1970'lerde sarsılmaya başladığı ve 1989'da Berlin Duvarı'nın yıkılması ile sona erdiği söylenebilen dönemin adıdır [Odabaşı, 2004]. Modernizm ile Kapitalizmin gelişmesi paralellik gösterir. Çünkü Kapitalizm yalnızca artı değer sağlandığı sürece devamlılık gösteren bir sistemdir. Bu artı değer de ancak tüketilen malın üretilenden fazla olmasıyla sağlanabilir. Modernizm de genel olarak kitlesel üretim, kitlesel tüketim prensibinin ortaya çıktığı ve kapsadığı dönemin sosyal, ekonomik ve politik koşullarını açıklayan bir kavramdır. Bundan dolayı bu iki kavram birbirini destekleyen özelliklere sahiptir.

Endüstri devrimi ile feodal, toprağa bağlı, tarım toplumunun egemen olduğu toplum yapısının yerini aklın ve bilimin evrensel yasalarının aldığı toplumsal yaşama geçilmiştir. Modernizm'de, "Tanrı merkezli" bir dünyadan "insan merkezli" bir dünyaya geçilmiş, dolayısıyla endüstri mantığında çalışan insan kendine daha fazla değer vermeye başlamıştır.

Bu gelişmelere bağlı olarak "yüksek" kültür ve "kitle" kültürü ayrımı da ilk olarak bu dönemde ortaya çıkmıştır. Kitlesel üretim ve kitlesel tüketim mantığı ile sanayileşen ve kalabalıklaşan kentlere hücum eden nüfusun yarattığı bir tür kültür olarak ortaya çıkan *kitle kültürü* (Mass culture) yaşama

damgasını vurmaya başlamıştır [Gans,2005]. Modernite, gündelik yaşamda çalışma saatlerini sabitleştirerek kitlelerin hep beraber ortaklaşa değerlendirebilecekleri *boş zaman* (Leisure time)'ları ön plana çıkarmıştır. Boş zamanları değerlendirme eylemleri toplumsal yaşamda daha önemli bir hal alarak toplum içinde herkesin kullanabileceği bir tüketim metası haline gelmiştir [Hilton,2000]. Henry Ford'un dediği gibi boş zamanda daha çok tüketecek olan insanlar, tüketimi metalaştırarak hayatın merkezine alacakları yeni bir düzenin de ilk sinyallerini vermeye başlamışlardır.

Modern toplumun simgesi “makine” iken, postmodern toplumun simgesi “tüketilebilen herşey” olmuştur. Postmodern ya da Endüstri sonrası dönem, teknolojiye büyük atılımların olduğu ve üretimin sınırsız hale geldiği dönemdir [Giddens,2004].

John Urry, “Mekanı Tüketmek” adlı çalışmasında sanayileşmeyle birlikte kentlerde gelişen doğadan kopuk yeni yaşam tarzının kentsel alanlarda yarattığı değişimleri incelemiştir. Urry, ilk post-endüstriyel toplum olarak nitelediği Britanya üzerinde önemli saptamalar yapmıştır. Buna göre; 1950’den sonra İngiltere’de hizmet sektörü için yapılan harcamalar hızla artmıştır. 1980 sonrası bu artışın daha da hızlandığı belirtilmiştir. Buna bağlı olarak, aynı dönem içinde özelleşme gerektiren işlerde ve yönetici vasfında çalışanların sayısı da hızla artmıştır. Yönetici sınıfın artması ve imalat yapan kesimin azalması, tüketimin toplumsal artışının bir göstergesidir. Burada üretici sınıfın azalmasının önemli bir nedeni; küreselleşme ile imalat sektörünün dünya üzerinde ucuz ülkelere kaydırılabilmesidir. Buna ilave bir başka etken de, teknolojik gelişmelerden dolayı imalatla insan gereksiniminin azalmasıdır [Urry,1995].

Urry’nin “post-endüstriyel toplum” tezindeki bir başka saptama da bu dönemde ulus-devlet kavramının giderek yok olmaya başlamasıdır. Çok uluslu şirketlerin ekonomik olarak devleti geride bırakması toplumda özel

sektörü daha etkin hale getirmiş, bireyi devlet karşısında daha etkin konuma getirmiştir.

Tüketimin bu kadar önem kazandığı modern sonrası toplum için Odabaşı'nın ifadesiyle; yaşamın bir tüketim deneyimi olarak algılanmasını, kültür ve ticaretin iç içe geçtiğini gözlemlemekteyiz [Odabaşı, 1999]. En geniş tanımı ile kültür; doğanın yarattıklarına karşılık insanoğlunun yarattığı her şeydir. Bellaloğlu ise kültürü şöyle tanımlamıştır:

“Kültür teknolojidir, teknoloji siyasettir, siyaset de kültür. Her biri hem kendisidir, hem de bir diğeri.”[Bellaloğlu,1995:88]

Buradan hareketle yaşamın bir tüketim deneyimi olmaya başlaması ve insanların yaşamında daha geniş yer kaplayabilmesi için tüketimin kültürleşmesi, ya da kültürün tüketimi durumu gerçekleşmeye başlamıştır. Artık “tüketim toplumu”nun sahip olduğu bir “tüketim kültürü” vardır ve Mike Featherstone bu yeni durumu şöyle ifade etmiştir:

“Tüketim kültürünün yeni kahramanları bir hayat tarzını gelenek ya da alışkanlık yoluyla, üzerine düşünmeksizin benimsemekten ziyade yaşam biçimini bir yaşam projesi haline getirir ve bir yaşam biçimi ortaya koyacak şekilde bir araya getirdikleri ürünlerin, giysilerin, pratiklerin, tecrübelerin ve bedensel özelliklerin tikelliğinde kendi bireyselliklerini ve üslup anlayışlarını teşhir ederler. Tüketim kültürü içerisinde modern bireyin sadece elbiseleri ile değil, bir beğeniye dayalı ya da beğeniden yoksun oluşu çerçevesinde yorumlanacak ve sınıflandırılacak evi, mobilyaları, dekorasyonu, otomobili ve diğer faaliyetleri ile de konuştuğunun bilincine varması söylenir.” [Featherstone,1996]

Ağırlıklı olarak çağdaş batı toplumları için yapılan bu tespitler, son elli yıllık gelişmeler göz önüne alındığında Türk toplumu için de belirli paralellikler gösterse de, Türkiye'deki modern-sonrası yaşam ve tüketim kültürü kavramları kendine özgü bazı farklılıkları içinde barındırmaktadır. Bu konu tez çalışmasının üçüncü bölümünde ele alınmakla birlikte çalışmanın kapsamı gereği tüketim olgusu; mekanın ve daha da özelinde konutun tüketimi ekseninde odaklanacaktır.

2.2. Mekânların Tüketimi; Konut'un Dönüşümü

Modernizmle birlikte üretim ve tüketim kavramları aynı eylemin birer parçası haline gelmişlerdir. Boş zamanın artması ve teknolojinin getirdiği olanaklarla birlikte kent içinde sağlanan ulaşım kolaylığı, insanların yaşam içindeki eylem çeşitliliğini arttırmış, toplumsal ve özel yaşamda gündelik zaman grafiklerini değişime uğratmıştır [Mullins,1999]. Bu değişimler mimarlık alanına da yansımıştır. Mimari açıdan ele alındığında mekanların tüketimi konusu; içinde bulunulan dönemin sosyal, siyasi ve ekonomik durumunu ortaya koymak açısından önemli bir inceleme alanıdır.

En genel açıdan bakıldığında mekanın tüketimi iki şekilde gerçekleşebilir. Birincisi; yapılmış bir mekanın tamamen yok edilmesiyle, ikincisi ise; varolan bir mekanda yapılacak değişikliklerle fiziksel ve işlevsel anlamda karakterinin değiştirilip başka bir mekana dönüştürülmesi ile mümkün olabilir. Ancak Urry yaptığı incelemede mekanın tüketimini, farklı sosyal bilimlerin bakışından da değerlendirerek, zaman-mekan sosyolojisi içinde 4 gruba ayırmıştır [Urry,1995]:

- 1- Yerler, artan bir biçimde malların ve hizmetlerin karşılaştığı, değerlendirildiği, satın alındığı ve kullanıldığı tüketim merkezleri olarak yeniden yapılandırılır.
- 2- Yerlerin kendileri görsel açıdan tüketilirler. Burada önemli olan hem ziyaretçiler hem de yerel insanlara yönelik çeşitli tüketici hizmetlerin sağlanmasıdır.
- 3- Yerler, kelimenin tam anlamıyla tüketilebilirler. İnsanların bir yere ilişkin anlamlı buldukları şey (endüstri, tarih, binalar, çevre...) zaman içinde kullanılarak azalmakta, bitirilmekte veya tüketilmektedir.
- 4- Yerelliklerin bazı kimlikleri tüketmesi de olasıdır; sonuçta böylesi yerler, gerçekte neredeyse her şeyin tüketildiği yerlere dönüşürler.

Burada mekanın tüketimi ile bahsedilen şey, bir alan, bölge veya çevre olacağı gibi yapı, bina veya yapının içindeki çeşitli bölümler de olabilir. Konut, toplumda herkesin kullanması gereken bir olgu olduğu için, konutların gelişimi ve dönüşümü modern dünyada sosyal açıdan toplum bilimlerinin yoğun şekilde ilgilendiği önemli bir konu olmuştur.

En genel olarak Devlet İstatistik Enstitüsünce inşaat istatistiklerinin hazırlanması için kabul edilen tanımlara göre konut; ikamete mahsus, ev, apartman, ve lojman gibi yapılara verilen addır.

Ev: Kaç katlı olursa olsun 1 veya 2 dairesi olan ikamete mahsus yapılardır.

Apartman: Kaç katlı olursa olsun, 3 veya daha fazla dairesi olan ikamete mahsus yapılardır.

Daire:(Birim konu) etrafı kapalı, tavanı örtülmüş, doğrudan doğruya sokağa, koridora veya genel bir yere açılan, kendisine mahsus müstakil kapısı, bir veya birden fazla odası bulunan ikamete mahsus yerlerdir.

Günümüz dünyasında konutu tanımlamak için en genel anlamı ile sadece barınak olma gibi sınırlı işlevsel bir anlam çok yetersiz kalmakta, bunun ötesinde estetik, kendini ifade ediş, sosyal statü, imaj ve kalite gibi yeni anlamlar da eklenmiştir. Tüketicinin kitlesel olarak insan yaşamının merkezine oturduğu bu çağda konut kavramı da metalaşarak, kavramsal, işlevsel ve fiziksel olarak Baudrillard'ın deyimi ile insanların tüketim kodları haline dönüşmüştür [Baudrillard,1997].

Modern sonrasını kavrayabilmek için önce moderni incelememiz gerekmektedir. Çünkü kitle üretimi, kitle tüketimi modernizm ile ortaya çıkmış, bununla beraber küreselleşmenin temelleri de atılmıştır. Modernizm ile insanların bireyselleşmeye başlamaları özel ve kamusal yaşamdaki değişimleri beraberinde getirmiş; mekansal açıdan ele alındığında insanların özel yaşamlarını geçirdiği konutları da işlevsel ve fiziksel değişimlere

uğramıştır. Tezin inceleme alanı olan “konutların tüketimi” ile kastedilen de özünde budur.

Türkçe’de “Apartman” terimi odalar ile diğer birimlerin oluşturduğu birden çok konut birimini de kapsayan yapıyı tanımlar. İngilizce’deki “Apartment” tanımı; ilk olarak 19. yüzyılda Batı’da ortaya çıkmıştır. Endüstriyelleşmenin hızlanması ile kentlerde hızla artan nüfusun barınma ihtiyacını karşılaması nedeniyle tercih edilir hale gelmiştir. Bu sayede kentlerdeki sınırlı alanlar üzerinde çok sayıda aile için barınma ihtiyacını karşılamıştır [Özmen, 1995].

Apartman olgusu 20. yüzyılda kentlerin oluşumunu şekillendiren, farklı kat yüksekliklerinde yapılaşan bir bina türüdür. Kent içinde tek tek veya bir yerleşme kompleksi birimleri olarak gelişme gösterirler. Apartman olgusu aynı zamanda kentsel alanda yeni bir yaşam biçimi geliştirmiştir. Feodal düzende toprağa bağımlı yatayda gelişen konutlar artık endüstriyelleşme ile dikeyde gelişen ve topraktan bağımsız konut anlayışına dönüşmüştür.

Türk toplumunda ise ilk apartman örneklerine, 19. yüzyılda İstanbul’da Galata ve Beyoğlu gibi semtlerde rastlanmaktadır. Ancak buradaki örnekler Batı’daki gibi bir ihtiyacın sonucu olmaktansa Batı’ya duyulan hayranlıktan dolayı bir çeşit batılı yaşam tarzını taklitten ibarettir. Bu ilk apartman yapıları yabancı mimarlar tarafından yapılmış, daha sonraları bu mimarların yetiştirdiği kalfalar tarafından devam etmiştir [Özmen,1995].

Ankara’ya bakıldığında ise, belirli açılardan Batı’daki gelişmelere paralellik gösteren, belirli açılardan farklılık gösteren bir durum söz konusudur. 1950’li yıllarla birlikte apartmanlaşma kent içinde yaygınlaşmış ve kent hızla genişlemeye başlamıştır. Ancak Ankara’da ve Anadolu’nun diğer şehirlerinde yaşanan apartmanlaşma ve kentleşme süreci ağırlıklı olarak ekonomik ve siyasi gelişmelerin bir yansıması olarak gelişmiş, toplumsal açıdan sosyal yönü batı toplumlarındaki kadar eleştirilip, ele alınmamıştır.

2.3. Konutların Tüketiminin Kentsel Ölçekte Yansımaları

Modernizm ile toplumda bireyin yaşadığı değişim kendini önce özel yaşamda daha sonra kamusal toplu yaşamda göstermiş, bunların yansıması olarak makro ölçekte kentlerde sosyal ve fiziksel dönüşümler başlamıştır.

Modernizm, Batı medeniyeti kökenli bir akım olduğundan dolayı modernite ile ilgili yapılacak hiçbir varsayım o dönemki Batı dünyasının analizini yapmadan mümkün olmayacaktır. Bu açıdan ele alındığında 18 ve 19. yüzyıllarda Batı'nın en büyük iki kenti Londra ve Paris'dir. Bu iki kent Aydınlanma Dönemine de büyük katkılarda bulunmuştur.

Kentlerin gelişimi ile ilgili yapılan çalışmalar; sosyal, ekonomik ve siyasi açılardan ele alınmalıdır. Ekonomik açıdan ele alındığında büyük kentlerde artmaya başlayan bu insan yığınlarının en önemli nedeni endüstrileşme ve kapitalizmin buralarda yarattığı ekonomik koşullardır.

Konutlardaki özel yaşantıda da önemli dönüşümler gözlemlenmiştir. 18. yüzyıldan önceki geleneksel kalabalık aile cemaatleri, artık “kamusal” ile “özel” ayırımı yer veren çekirdek aile modeline dönüşmektedir. Hayatın özelleşmeye başlaması mimari tarzdaki dönüşümler ile de gözlemlenebilmektedir. Yeni inşa edilen evlerde belirli değişiklikler yapılmıştır. Yüksek çatılı geniş sofa, moda olmaktan çıkmıştır. Yemek odası ve oturma odası birinci kata aktarılırken, eskiden sofada yer alan birçok işlev olağan büyüklükteki odalara dağıtılmıştır. Hayatın önemli bir bölümünün yaşandığı avlu da küçülmüş; evin ortasından, arka bahçesine aktarılmıştır. Trevelyan'ın İngiliz kır evleri hakkında anlattıkları, bir sonraki yüzyılın kıta Avrupası'ndaki burjuva evleri için de geçerlidir:

”Büyük şehirlerdeki modern özel evlerde, evin işlevlerinin tümünü birbirinden ayırtmadan kapsayan mekanlar, olabildiğince küçültülmüştür: girişlerdeki geniş salonlar küçüle küçüle iyice daralıp hollere dönüşmüştür, kutsallığını yitirmiş olan mutfakta aile ve evi koruyan ruhlar yerine artık aşçı

ve hizmetçiler eğleşirler; hele avlular (...) genellikle daracık, pis kokan, rutubetli köşeler haline gelmiştir. (...) Evlerin içine göz atacak olursak, karı, koca, çocuklar ve uşakların bir arada bulunduğu 'aile odası'nın ya iyiden iyiye küçüldüğünü, ya da hepten yok olduğunu görürüz. Buna karşılık tek tek aile fertlerine ait odalar giderek çoğalır ve kendine özgü tefriş edilir. Aile mensubunun evin içerisinde de tekbaşınalaşması, kibarlık sayılır." [Habermas, 2005]

1595'te 150.000 olan Londra nüfusu, 1700'de neredeyse 5 kat artıp 700.000'e ulaşmıştır. Paris'in aynı döneminde resmi olmayan bir sayıma göre; 1637'de 410.000 olan nüfus, 1750'de 500.000 civarındadır. Ancak gerek Londra'nın, gerekse de Paris'in 19. yüzyılda endüstrileşmeyle birlikte gösterdikleri hızlı nüfus artışı bu değişimlerin bile sönük görünmesini sağlamıştır [Sennett,2002].

19. Yüzyılda Londra' daki nüfus rakamları şöyledir [Sennett,2002]:

1801 – 864.845

1861 – 2.830.989

1891 – 4.232.118

Aynı şekilde Paris' de de büyük bir atış yaşanmıştır:

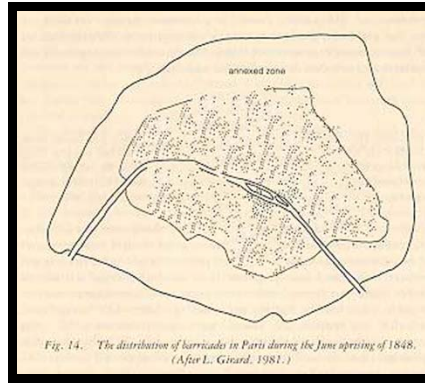
1801 – 547.756

1861 – 1.174.346

1896 – 2.536.834

18. yüzyılın ilk yarısında İngiliz ve Fransız ekonomileri uluslararası ticarette önemli bir büyüme yaşadılar. İngiltere'nin dış hacmi 1700'den 1780'e iki kat arttı, Pazar alanı Avrupa'dan İngiltere'nin sömürgeleri olan deniz aşırı sömürge ekonomilerine kaydı. Fransa ise bir zamanlar İngiltere'nin yaptığı gibi ticaretin büyük bölümünü diğer Avrupa ülkeleri ile yürüttü. Pazar ihtiyacı ve artışı sürekli büyüdü, çünkü kapitalist sistemin yegane kaynağı artı değerdir ve artı değerın varlık kazanması ancak üretimin sürekli tüketimle karşılanması ile mümkün olabilmektedir [Sennett, 2002].

Yaşanan bu büyük toplumsal değişim Paris ve Londra kentlerinin gelişimini farklı şekillerde etkilemiştir. 1840'lara kadar Paris'in sınırı şehri çevreleyen doğal surudur. Sennet'in yaptığı benzetmede 19. yüzyıl Paris'indeki nüfus artışının nasıl yaşandığını tasavvur edebilmek için cam parçalarıyla dolu bir kutu düşünülmelidir. Kutuya tıkılan cam parçaları o kadar artar ki, bu basınç ile cam parçaları kendiliğinden kırılmaya başlar; fakat kutunun duvarları yerinde durur. Bu dönemde evler yükselmeye, konut alanları minimize olmaya başlamıştır [Sennett, 2002].

Şekil 2.1. Paris'te artan nüfus ile genişleyemeyen kentte sıkışma
[Harvey, 1985]

Paris'te yaşananların tersine Londra'da toplumsal sınıfların birbirinden yalıtılması, şehrin yayılıp genişlemesiyle gerçekleşmiştir. Londra'nın çevresi genişlemeye müsait alanlarla çevrildiği için ihtiyaç olduğu zamanlarda kentin çevresine bantlar halinde genişleyebilmiştir. Böylece fiziksel ayırım ve uzaklık yoluyla bölgecilik ortaya çıkmıştır. Bu sayede uydu kentler adı verilen kent dışında yeni yerleşim birimleri oluşmuştur.

David Harvey, Londra üzerine yaptığı incelemede kentin bugünkü kentleşme prensiplerinin 19. yüzyılın ilk yarısında ortaya çıktığını belirtmiştir. Kent merkezi, insanların daha çok gün içinde işlerini gördükleri yer konumuna gelmiştir. Akşamları da kent dışındaki evlerine giden insan toplulukları için

modern anlamda ilk toplu taşıma uygulamaları bu dönemde devreye girmiştir [Harvey, 1985].

Londra ve Paris'in bu dönemlerde geçirdiği kentsel dönüşümler aslında çağdaş kentleşme sürecinde tüm büyük kentlerin yaşadığı deneyimlerin temelini oluşturmaktadır.

20. yüzyılda arabaların kent ve kent yaşamı üzerindeki etkilerini araştıran Richard Sennet'a göre; günümüzde insanoğlunun sahip olduğu hareket eylemi günlük faaliyetler içinde en çok kaygı yaratan unsur durumuna gelmiştir. Bu kaygı, bireyin sınırsız hareketinin mutlak bir hak olarak görmesinden kaynaklanır. Modern ulaşım teknolojisi sokakta varolmanın yerine coğrafi sınırlamaları yok etme arzusunu ortaya koyar. Bundan dolayı modern sonrası dönemde kentte yaşayan insanların çevreyle ilişkileri kopmaya başlamaktadır.

Sennett ve Arendt gibi teorisyenlerin post modern yaşam ile ilgili getirdikleri en büyük eleştirileri; insanların ev ile işi arasında oluşturdukları iki izole dünya arasında insanlar gittikçe bireyselleşmeye başlamıştır [Arendt,1996]. Sennett'in "kamusal insanın çöküşü" ile kastettiği budur. Bu değişim mimarlık disiplinde mikro ölçekte konutta gözlemlenebilirken, makro ölçekte kentlerde ve kentsel yaşamda gözlemlenebilir.

3. ANKARA GOP SEMTİNDE ARJANTİN CADDESİ VE ÇEVRESİNDE KONUTLARIN TÜKETİMİ İLE GERÇEKLEŞEN MEKANSAL DÖNÜŞÜM

Kentsel dönüşüm süreçleri; sosyal, ekonomik ve siyasi olmak üzere 3 farklı açıdan ele alınabilmektedir. Belirli dönemlerde sosyo-ekonomik veya sosyo-politik değişimler ön plana çıkmakta ise de, her biri bir diğerini etkilemektedir.

Özellikle Türkiye için 1923'den sonra yapılan kentsel çalışmalarda siyasal etkenlerin büyük önem taşıdığı gözlenmektedir. Ankara'da konutların üretim ve tüketim süreci, tez çalışmasında 1950'li yıllara kadar tek bölüm altında incelenmiş, bu tarihten sonra oluşmaya başlayan Arjantin Caddesi ve çevresindeki dönüşüm de, kronolojik açıdan kolaylık sağlaması bakımından onar yıllık tarihsel bölümlere ayrılmıştır.

Buna göre 1950 sonrası Arjantin Caddesi bölgesi tarihsel açıdan altı ana bölüm altında incelenmiştir. Her bölümde mekana dair yapılan tespitler; bölgesel ve yapısal olarak iki ayrı grupta şekillenmiştir. Bölgesel dönüşümler; fiziksel, sosyal, mekansal, işlevsel ve ekonomik bağlamda, yapısal bazda yaşanan dönüşümler de; işlevsel, fiziksel ve kullanıcı başlıkları altında ele alınmıştır.

3.1. 1923-1950 Yılları Arası Ankara'da Konutların Tüketimi

20. yüzyılda başkentlerini değiştiren ülkelerin örneklerinden (Canberra, Brazil, Islamabad gibi) biri de Türkiye'dir.

Yıkılan imparatorluğun imgelerinden sıyrılmak, yarı sömürge niteliğindeki bir ekonomiden kurtulup, bağımsız bir ekonomi, bağımsız bir ülke oluşturma çabaları açısından Ankara'nın başkent olması, diğer örneklerin yanında amacı doğrultusundaki ilk örneği oluşturur.

Köklü bir geçmişe ve geçmişten kalan zengin tarihi kalıntılara sahip olan kent; 16. ve 17. yüzyıllarda sanayi ve ticaret kenti olarak itibar görmüş, 18. yüzyılda ise merkezi yönetimin zayıflamasından olumsuz etkilenmiştir. 19. yüzyılda kent; değişen ticaret yapısı, demiryolunun kente ulaşması ve göçlerle, durağan yapısından kurtulup devingen bir yapıya kavuşmuştur. Cumhuriyetin ilanına gelindiğinde ise 20-25 bin nüfuslu, yangınlarla yıpranmış, tarımla uğraşan fakir görünümlü küçük bir kasabadır. [Gökçe,2001]

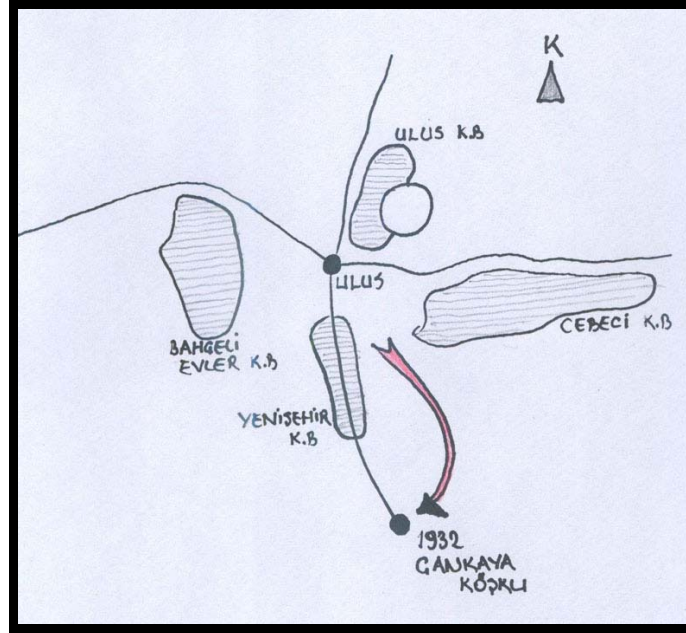

Resim 3.1. 1920'li yıllarda Ankara

Şekil 3.1. 1920'li Yılların Ankarasını Tasvir eden bir resim

1932 yılında onaylanan Jansen planına göre¹; Ulus ve Çankaya arasında, kuzey-güney, Bahçelievler-Cebeci arasında da doğu-batı aksları belirirken, Atatürk Bulvarı'nın ızgara dokusunda konuta ayrılmasına karar verilmiştir [Tankut,2000].

Şekil 3.2. Jansen planı'na göre kentin gelişimi

Cumhuriyet sonrası Ankara, sınırlı olanaklar içerisinde, hızla konut üretmek gibi bir sorunla karşı karşıya kalmıştır. Bu soruna çözüm getirmek için Cumhuriyetin ilk yıllarında 3 yoldan konut üretilmeye başlanmıştır [Özmen,1995]:

- 1.Kurumlar (kamu) eli ile lojmanlar
- 2.Özel girişim;
 - a.Bahçeli müstakil evler (kendi kullanımı için)
 - b.Gelir amaçlı yapılan apartmanlar (kira evleri)
- 3.1935 sonrası kooperatifleşme.

¹ Kentin imarı için açılan yarışmayı Alman mimar Prof. Jansen kazanmış, 1932 yılındaki Jansen planına kadar Ankara, parça parça imar edilmeye çalışılmıştır. 1932'de kentin yayıldığı alan yaklaşık 710 hektardır.

Meşru olmamakla birlikte bu üç konut grubuna 1930 sonrası için gecekonduları da eklemek mümkündür [Baydar, L.,1993].

Ankara'ya yeni gelen “yeni Ankaralı”lar, bir süre eski Ankara'da barınma ihtiyacını karşılar, eski kent ile Çankaya arasındaki arazi seçilerek Yenışehir'in biçimlenmesi başlamıştır. Şehre yeni gelen bürokrat ve diplomatlar için yapılan konutlar bu bölgede yer almıştır [Tankut,2000].

Bu tarihlerde Ankara'da yaşanan konut sıkıntısının çoğunlukla iki katlı bahçeli evlerle karşılanması yoluna gidildiği anlaşılmaktadır. Jansen planında da Ankara'nın bahçe şehir olması öngörülmüş ancak, tek evin hem ekonomik olmayışı, hem de Ankara'da iklimin bahçeli tek ev için uygun olmayacağı düşüncesi ile sıra veya çift bahçeli evler tercih edilmiştir [Baydar, 1993].

1920-1930 arası Ankara'da apartman konutlar sayıca azdır. Arsa probleminin bu tarihlerde büyük bir sorun olmamasının yanı sıra, 1930'larda apartmanlaşmanın toplumsal yanı tartışılır hale gelmiştir. Bu tartışma “bahçeli ev mi, yoksa apartman mı toplum yaşantısına daha uygundur” şeklindedir. Genel olarak toplumda apartmanlara pek de sempati ile bakılmamakta, sağlıksız ve toplumsal açıdan yetersiz görülmektedir. Bahçe ise evin en büyük odası şeklinde nitelendirilerek daha çok tercih edilmektedir [Şenyapılı,2005].

Bu yıllarda yapılan bir araştırmada Ankara'daki 17.372 yapıdan sadece 937'sinin gecekondu olduğu, konutların % 91'inin 1-2 katlı ev, % 1.8'inin ise 351 yapı ile apartmanlardan oluştuğu tespit edilmiştir. Beş ve daha çok katlı apartman sayısı ellialtıdır [Türel, 1985].

Genel olarak 1920 ve 1930'lu yıllarda Ankara'da konut yaşantısı Cumhuriyetin devrimci kadrolarının hedeflediği doğrultuda gelişmiştir. Bu dönemde konut üretimi ön plana çıkmış, yeni konut ve yaşam tarzlarının günlük pratiğe geçişi hız kazanmıştır. Bu açıdan bu dönem için konutların

tüketiminden etkin bir biçimde söz edebilmek mümkün değildir. Çünkü tüketilecek konut olmadığı gibi sürekli bir üretim çabası içinde geçilmiştir.

1935 yılında Ankara'ya gelen memur ve bürokratlar konut azlığı ve yetersizliğinden dolayı hala sıkıntı içindedir. Konut krizinin had safhaya ulaşmasıyla, 1935 yılında Ankara'da ilk defa kooperatif kurma çabaları başlamış ve Bahçelievler kentin ilk kooperatif ve toplu konut girişimine örnek olmuştur. Bahçelievler projesinin en önemli kurulma nedeni; arsa spekülasyonu sonunda kiralara çok yükselmesi ve Ankara'nın o dönem 3000 konuta daha gereksinim duymasındır [Özmen,1995].

Ankara'da ikinci bir kooperatif örneği de, 1936 yılında Sümerbank memurlarının kurdukları Güvenevler Yapı Kooperatifi'dir. Bununla beraber aynı yıl Ankara'da bir de Küçükevrler adıyla bir toplu konut düzenlemesi vardır.

1940'lı yıllarla birlikte özellikle Atatürk Bulvarı ve Anafartalar'da hızlı bir apartmanlaşma süreci başlamıştır. Bu dönemde apartmanlar, o yıllardaki adıyla "kira evleri", ekonomik açıdan kente yeni gelenlerin barınma ihtiyacını karşılaması bakımından uygun görülmüştür. Başkent'e gelen bürokrat ve memurlara yönelik yapılan bu yapılar özellikle İstanbullular tarafından daha büyük kabul görmüştür. Ancak Ankara apartmanları İstanbul örneklerindeki tarihi etkiden uzak, sade ve gösterişsiz cephe ve planları ile ön plana çıkmaktadır [Şenyapılı,2005].

Bulvar üzerindeki bu apartmanlar bodrum üstü üç kat ve geriye çekilmiş çatı katından oluşmaktadır. Her katta 3 oda bir salondan oluşan 2 daire vardır. Biraz daha lüks olanlar 5 oda bir salondan oluşmaktadır. Bulvar apartmanlarının birbirlerine benzerliğine ve aynı kat yüksekliğinde yapılmalarına dikkat edilmiştir. Arsa değerlerinin artması karşısında konut sahipleri, sağlıklı olmayan alçak çatı katları yapımına gitmişler, bodrum katları da bazı değişiklikler ile meskene dönüştürülmüştür. Bu durumu

önlemek için bina yükseklikleri yeniden ayarlanmıştır. Bu apartmanlarda yapı sistemi betonarme iskelettir, duvarlarda tuğla kullanılmıştır. Ön duvarlar gri edelputz sıva ile kaplıdır [Aslanoğlu, 1994].

Özetle 1950'li yıllara gelirken Ankara'da yapılan konutlar, ciddi bir apartmanlaşma eğilimine girmiş, apartman olgusu gittikçe toplumda daha çok benimsenmeye başlamıştır.

3.2. 1945-1960 Yılları Arası Arjantin Caddesi ve Çevresi

1945-1950'li yıllarda Türkiye'de politik olarak büyük bir değişim yaşanmaya başlanmış, 1945'deki çok partili yaşama geçiş ile 1946'daki çok partili seçimi izleyen sürecin sonunda sosyal ve ekonomik olarak oldukça farklı bir yapıya ulaşılmıştır.

Bazı görüşlere göre çok partili düzen İnönü hükümeti' nin gelişen Sovyet tehlikesine karşı, Batılılar ile sıkı ilişkiler kurmak istemesi ve Amerikan telkinleri sonucu bulduğu çözümdür. Batı konusunda, tek partiye antipati duyulması sonucu, çok partili yaşama geçilmiştir. Batı için çok partili dönem; Türkiye'nin Batı dünyasından kopmaması için emin bir yoldur. [Cem,1985]

1947 Truman doktrini ile ABD Türkiye'ye silah yardımı başlatmış, 8 Temmuz 1948'de ABD ile Türkiye arasındaki iktisadi işbirliği antlaşması sonucu gündeme gelen Marshall yardımı ile sağlanan tarım araçları da köylüye verilmiştir. Bunun sonucunda köylünün bir kısmı işsiz kalarak, Ankara, İstanbul gibi kentlere göç etmiştir, diğer yandan Amerikan yardımı ile özellikle 1950'den sonra makineli tarım ve artan ihracat olanakları devletin cömert desteği ile birleşince tarımda kapitalist bir sınıf ortaya çıkmıştır.

Amerikan yardımının bir başka etkisi de, Amerikan-Türk işbirliği sonucu Ankara'da Amerikalı sayısının artarak, şehrin belli semtlerini (GOP, Kavaklıdere, Çankaya...vb) ikamet için tercih etmeleri olmuştur. Bu

semtlerde Amerikalıların isteklerine dönük tasarımlar ile apartman konutların sayısında artış görülmüştür [Aslanoğlu, 1994].

Öymen(2004), o dönemde Amerikalılarla olan ilişkilerin artmasıyla yaşanan değişikliklerden şu şekilde bahsetmektedir:

“Birkaç yıl içinde hepimizin tanıdığı Amerikalılar artacaktı. Ankara’da bizim mahallede de, ev kiralayıp yerleşen Amerikalı görecektik. Bazısı, üçü beşi bir arada oturan asker Amerikalılar... Bazısı eşleri, çocuklarıyla gelen uzman Amerikalılar. Hepsinin hali vakti yerinde...Çoğunun arabası ve makam aracı var...”[Aydın,Ö.,2004]

Tüm bu gelişmeler ışığında Türkiye için “Batı” kavramı artık değişime uğramaya başlamıştır. 18. yüzyılda Türkiye için “Batı”; Fransa demektir, 19. yüzyılda ise İngiltere, 20. yüzyılın başında ise Almanya’dır. 1950’li yıllarla beraber Batı olarak örnek alınan model Amerika’dır [Eroğlu,C.,2004].

GOP bölgesi ve Çankaya ise; 1950’li yıllara kadar eski Ankaralı’ların bağ evlerinin olduğu yeşil, bozkır alanlardır. O dönem Ankara’daki bağların belli başlıları; Çankaya, Kavaklıdere, Dikmen, Etlik ve Ayrancı’da bulunmaktadır [Mestçi,1997].

1931 Kavaklıdere’de Atatürk Bulvarı oluşuyor.
1931 Atatürk Bulvarı (Boulevard) starts at the Kavaklıdere District.

Resim 3.2. Kavaklıdere’de bulvarın oluşumu [Mestçi,1997]

Bu bağlarda halkın daha çok yaz ayları kullandığı bağ evleri yer almaktadır. Bağ evleri ve yayla evleri Anadolu kent yaşamına bakıldığında, Anadolu'daki villalardır. 18. yüzyıl sonlarından itibaren, ailelerden çoğunun kentte oturacakları bir evin yanı sıra, kentte 20 – 30 dakika uzaklıkta genellikle 1 – 2 dönümlük bağı vardır. Bu bağların bazılarında yazlık olarak kullanılan konutlar vardı. Keçiören, Etlik yada Çankaya'da bulunan en gösterişli yazlıklar büyük Rum ya da Ermeni tüccarlara aittir [Cengizkan,2002].

Şekil 3.3. Ankara'da kiralık bir Bağ evi İlanı

Resim 3.3. Kavaklıdere'den Çankaya'ya bakış [Mestci, 1997]

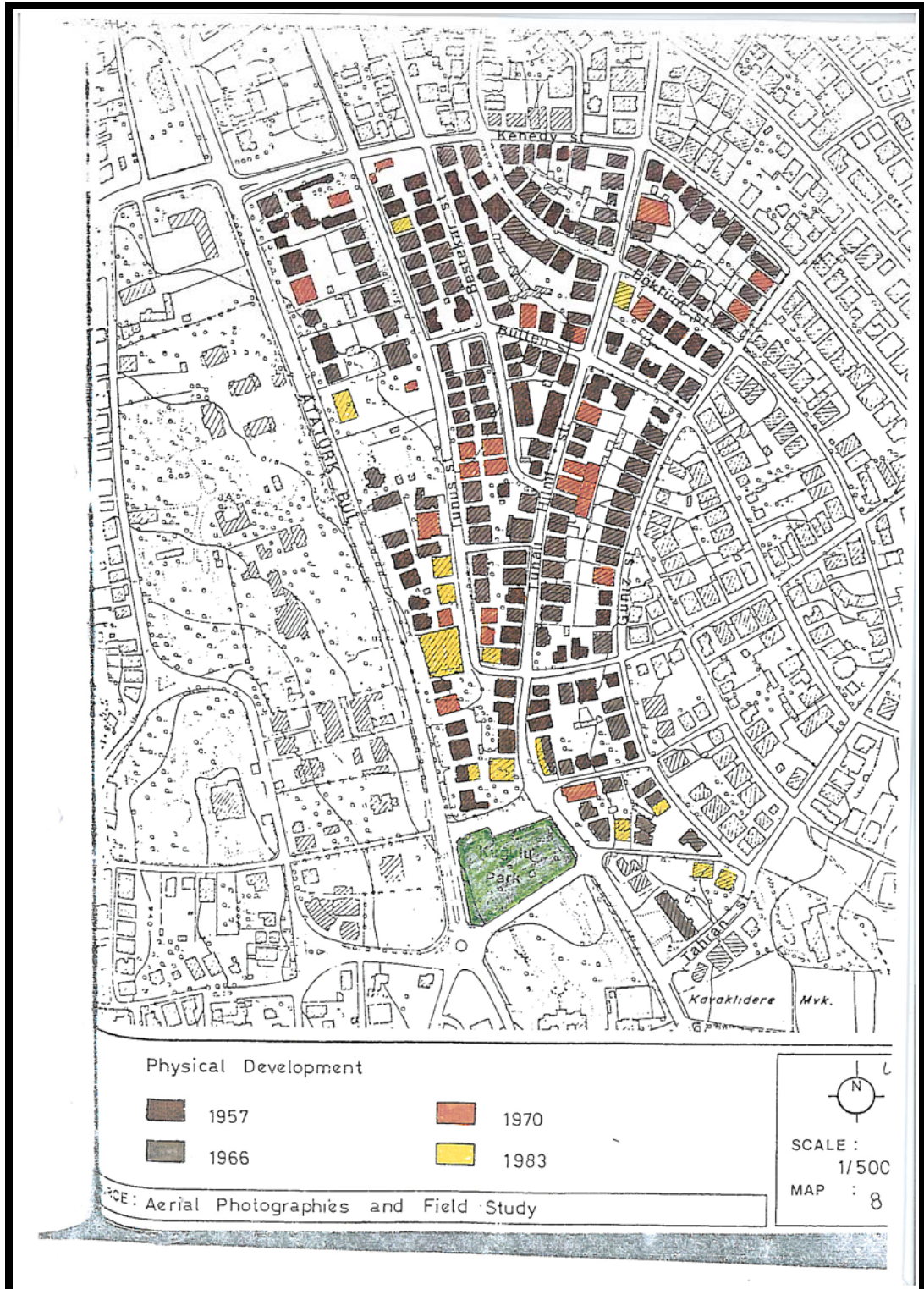
Çapanoğlu, 1950’li yıllardan önce bağların ve bağ evlerinin bulunduğu GOP ve Kavaklıdere’yi şöyle anlatmaktadır:

“60-65 yıl öncesine gittiğimizde ilk Cumhurbaşkanlığı köşkü olan kuleli binanın olduğu yerden çıkan Çankaya isimli bir kaynak şuandaki Japon Elçiliğinin olduğu mevkide bir dere şeklinde oluşarak Seyranbağlarına kadar akar durumda idi. Bu derenin iki tarafında eski kavak ağaçları mevcuttu. Bugün Karum İş Merkezi ve Sheraton Oteli’nin olduğu geniş arazide ve etrafında yalnız İran Büyükelçiliği ve Kavaklıdere Şarap Fabrikası ile fabrikaya ait özel bağlar mevcuttu. Bunun dışında köşkün önündeki Çankaya Caddesi’ne kadar birkaç bağ evi ve bağlar vardı. Yalnız Atatürk Bulvarı mevcuttu, Cinnah Caddesi yoktu. Kavak ağaçlarının ortasından akan bu dere Kavaklıdere isminin semte verilmesine sebep olmuştur. Bu küçük derenin üstünden ufak bir tahta köprü Atatürk Bulvarını arkadaki toprak yola bağlıyordu. 1950’li yılların sonuna doğru iyice suyu azalan bu dere bugünkü Kuğulu Parkın olduğu yerde küçük bir birikinti oluşturmuştu... [Çapanoğlu, 1998]”

1950’li yıllarla beraber Ankara’da sefaretlerin ve Çankaya Köşünün varlığı özellikle diplomatik ve siyasi kesimin konut üretimi için buraya yönelmelerini sağlamıştır. Bölgedeki yabancı diplomatların, özellikle de Amerikalı ailelerin etkilerini, o dönemde Kavaklıdere’de yaşamış olan Erman Toroğlu(1998) şöyle anlatmaktadır [Toroğlu, 1998]:

“Kavaklıdere, Tunalı Hilmi Caddesi, çocukluğumun geçtiği yer. O zamanlar yani 1955’li yıllarda, şimdi Kenedi Caddesi adını alan Boylu Sokak’ta, dört yoldan inilip sola dönülünce, sağdaki ikinci evin en alt katında oturuyordum. Yanımızdaki apartmanda Amerikalılar yaşıyordu. O apartmanın arka tarafında da herkesi imrendiren bir yüzme havuzu bulunuyordu. O zamanki Tunalı Hilmi’de evler seyrek, kaldırım yoktu ve kötü bir asfalt vardı...”

Kavaklıdere ilk olarak Mimar Nihat Yücel ve Raşit Uybadin’in 1957 yılında yapmış olduğu plan ile birlikte yapılaşmaya ve gelişmeye başlamıştır. Bu dönemde kat mülkiyeti kanunu ve kat ilave hakkının çıkmasıyla beraber 1960 ile 1970 arasında çok hızlı bir apartmanlaşma süreci ile karşı karşıya kalacaktır. Yaşanan bu gelişmelerden Arjantin Caddesi de ciddi biçimde etkilenmeye başlayacaktır.

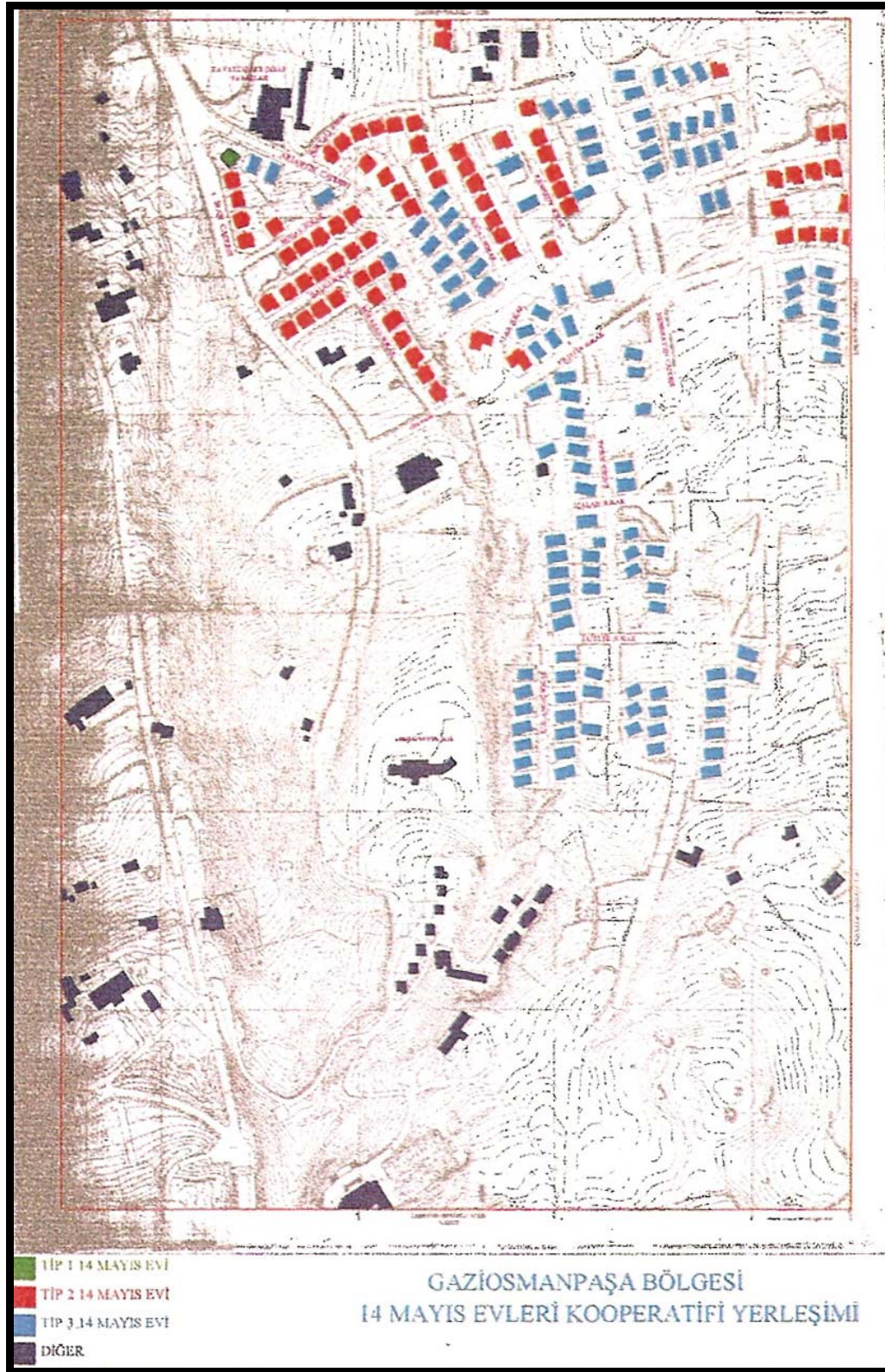
Harita 3.1. Tunalı Hilmi'nin yıllara göre yapılaşması

3.2.1 Bölgesel Dönüşüm

Arjantin Caddesi'nin tarihi ise, 1947 yılında Ankara Belediyesi İmar Müdürlüğü'nün kararıyla başlamıştır [Ek-02]. O dönemki milletvekillerinin konut ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile eski adı ile "Bölükbaşı Caddesi"nde ikişer katlı, küçük ve sade 14 Mayıs Milletvekili Kooperatifleri için bir yerleşim alanı tasarlanmıştır. Cadde'den içeri çekmeli, bahçeli, sobalı ve gayet mütevazî olan bu konutlar; 1951 yılında inşa edilmeye başlanmış, 1953 yılında da evlerde oturulmaya başlanmıştır. İki kısımdan oluşan yerleşimin ilk bölümü şimdiki Arjantin Caddesi ile Filistin Sokağı arasındaki alanda yapılmış, daha sonra da genişleyerek 1958-59 yıllarında yukarılara, Reşit Galip ve Nene Hatun Caddelerine 2. etap konutları gerçekleştirilmiştir. Bu kooperatif 160 civarında konut üretmiştir. Bahçe içinde tek katlı ve iki katlı villa tarzında tasarlanan bu yerleşim, adını o dönemde iktidara gelen Demokrat Partisinin seçimleri kazanış tarihinden almıştır.

Resim 3.4. Arjantin Caddesi üzerindeki 14 Mayıs Evleri [Üner,2006]

Harita 3.2. 14 Mayıs Evleri Tipleri ve Dağılımı

[Belli,2005]

3.2.2 Yapısal Dönüşüm

14 Mayıs Evleri Kooperatif yerleşiminin planlama, projelendirme ve inşaat uygulama kontrolörlüğünü, daha önce Clemens Holtzmeister'ın ekibinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin projelendirmesinde yer alan, Y. Mimar Muhittin Güreli yapmıştır.

14 Mayıs Kooperatif evleri 3 farklı tipten oluşmaktadır. Harita 3.2'de görüldüğü gibi Arjantin Caddesi başlangıcında yeralan tip-1, köşe parselde oturmaktadır. İran Caddesi ile Arjantin Caddesi'nin kesiştiği köşede yer alan bu konut, çukurda kaldığı için iki olan kat sayısı üçe çıkarılmıştır. Kat sayısının artırılması daha sonra bölgedeki rantın artması sonucu diğer konutların da bu yapıyı emsal göstererek kat sayılarını arttırmalarına neden olacaktır. Bu konut başlangıçta tip-2 planına göre tasarlanmıştır. Bu plana ek olarak bir kat ve bu kata çıkacak olan bir merdiven eklenmiş, yapı genişliği de merdiven genişliği kadar arttırılmıştır.

Kooperatif üyelerinin farklı isteklerine, sosyo-ekonomik durumlarına ve arazi uygunluğuna göre tasarlanan bu yerleşimdeki 3 farklı tip konut zaman içinde fiziksel ve işlevsel bazı değişimlere uğramıştır. Günümüzde işlevsel açıdan GOP 14 Mayıs Evlerine baktığımız zaman yaşanan dönüşümü 4 ayrı grupta toplayabiliriz:

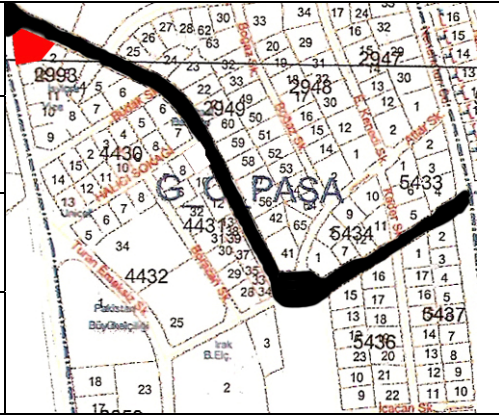
1. Yalnızca konut olarak işlevini sürdürenler
2. Alt katı ticari, üst katı konut olarak karma şekilde kullanılanlar
3. Binanın bütünü işyeri olarak kullanılanlar
4. Günümüzde kullanılmayanlar

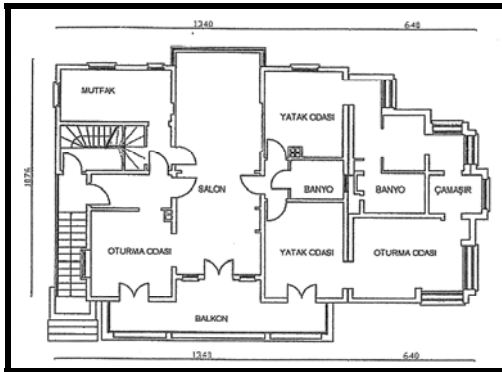
Tip 1(Köşe Parsel):

Bu konut tipi tip 2 ile aynı plan kurgusuna sahiptir. Daha doğrusu önceden de bahsedildiği gibi tip 1 arsa olarak çukurda kaldığı için, tip 2'ye kat ilave edilerek elde edilmiştir. Eklenen üçüncü kata çıkan merdiven, tip 2 konutları planında yer alan deponun olduğu yerde konumlanmıştır. Üç kattan oluşan bu konutun, plan kurgusu ve cephe özellikleri ağırlıklı olarak geleneksel Türk mimarisi özelliklerini barındırmaktadır.

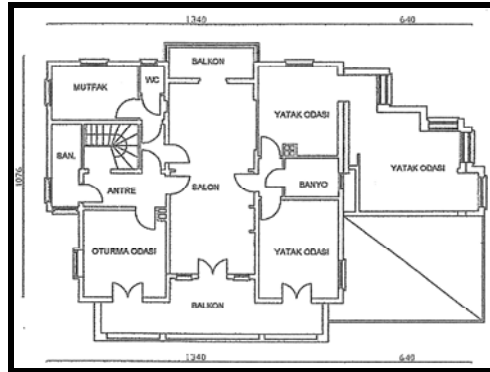
Bu konutun zemin katında; üç oda, yaşama mekanı, mutfak, hol, wc ve depo yer almakta, birinci ve ikinci katlarda ise: iki yatak odası, iki oturma odası, mutfak, salon ve iki banyo yer almaktadır. Zemin kattaki terasın görevini birinci ve ikinci katta balkon üstlenmektedir. Planda diğer odaların açıldığı, ortada yer alan mekan geleneksel Türk konutundaki sofayı hatırlatmaktadır. Fakat işlevleri belirgin olan odalar, servis mekanlarıyla daha tanımlı ilişkilere sahiptir. Banyo ise; planda yatak odalarıyla yan yanadır ve bu mekanlara ait olan ayrı bir holde yer almaktadır. Ayrıca mutfak; oturma odası ve yemek odası ile direk değil, koridorla ilişkilendirilmiştir.

Tüm 14 Mayıs evlerinde olduğu gibi konut ile bahçe arasındaki ilişki oldukça önemli olup, genelde komşularla sağlanan etkileşim bahçelerde gerçekleşmektedir.

14 MAYIS EVİ: TIP1(Köşe Parsel)	İşlev: Konut+ İş Yeri (Restoran)	
YAPIM YILI:	1947(1945-1960)	
YERİ:	Arjantin Caddesi, No: 2 Ada/Parsel 2993/13	
KAT SAYISI:	Z+2	

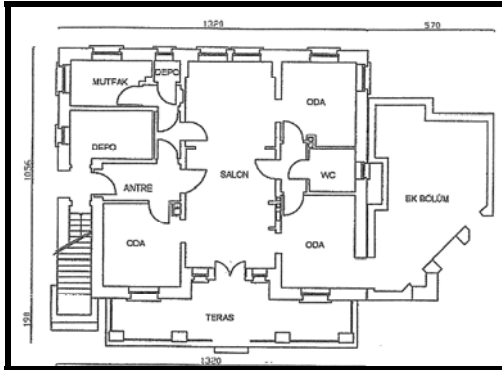

1. Kat Planı

2. Kat Planı

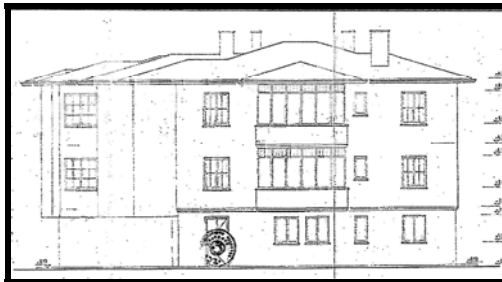
(Yapı 1970, 1990 ve 2000'lerde olmak üzere üç kere değişime uğramıştır)

Zemin Kat Planı

Yan Görünüş

Güney Cephesi

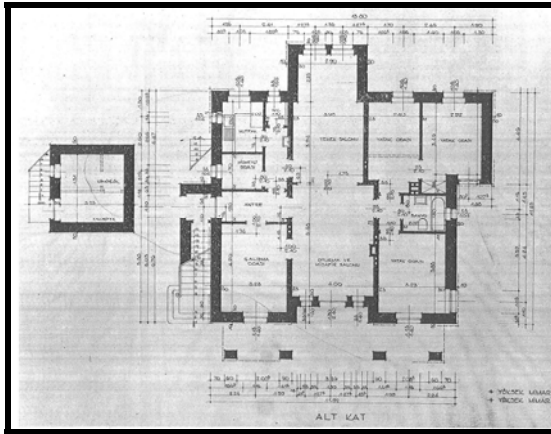

YAPININ GEÇİRDİĞİ DÖNÜŞÜMLER	FİZİKSEL	PLANDA	Bina Mimar Erhan Kocabıyıkolu'na ait olmakla beraber, özellikle 1990'lı yıllardan sonra birçok dönüşüme maruz kalmıştır. Özellikle zemin kat ve 1. katta taşıyıcı olmayan duvarların kaldırılarak iç mekana dahil edilmesi içerisindeki geniş hacmi büyötmeye yöneliktir. Ayrıca planda görölen ve daha sonradan inşa edilen ek bölüm, zemin katta kullanım alanını genişletmek için yapılmıştır.
		CEPHEDE	Girişte ve ön cephede yapılan çıkmalara bağılı olarak balkon ve teras camla kapatılmıştır.
		KÜTLEDE	1970'lı yıllarda bir kat daha çıkılmıştır. Ayrıca arka garaj, servis girişı haline dönüştürölerek, zemin kattaki işletmenin mutfak ve personel girişı ile ilişkilendirilmiştir.
	İŞLEVSEL	İşlev açısından 1997 yılına kadar Mimar Erhan Kocabıyıkolu tarafından konut ve büro olarak kullanılan yapının bu tarihten itibaren altı restoran-kafe hizmeti vermekte, üst katı da ofis olarak kullanılmaktadır.	
	KULLANICI	Kullanım olarak sadece alt kat değişimlere uğramıştır. 1997 yılında Erhan Kocabıyıkolu'nun kızı tarafından kafe olarak işleme açılan mekan daha sonra el değıştirerek restoran şekline dönüştürölmüştür.	

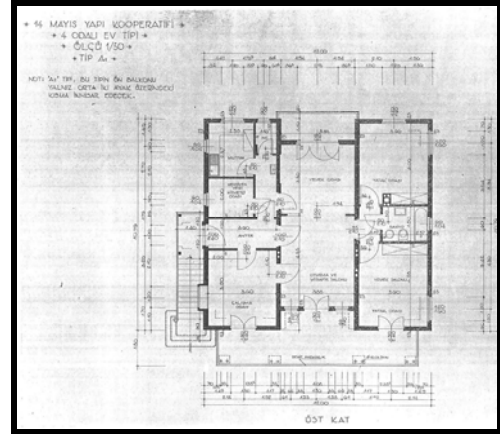
Tip 2:

Bu konut tipi iki katlı olarak tasarlanmıştır. Zemin katta mutfak, kiler, oturma odası olarak kullanılan bir oda, sofayı hatırlatan bir giriş mekanı, banyo, wc ve üst kata çıkışı sağlayan merdiven yer almaktadır.

Üst katta ise yine alt katta olduğu gibi planda ortada yer alan ve diğer odaların açıldığı oturma odası, aynı hole açılan yatak odaları ve banyo, wc, balkon yer almaktadır. Bu tip konutlarda da, tip1 de olduğu gibi işlev farklılaşması daha çok kot farklılığı ile sağlanmıştır. Üst kattaki odalar ortak mekan olarak kullanılan alt kattaki odalardan ayrılarak yatak odası işlevini üstlenmiştir. Bu odalar birbiri ve banyo ile önce bir koridorla ilişkilendirilerek, daha sonra da geleneksel konut tipinin ana özelliklerinden olan sofayı andıran mekana açılmaktadır. Genel olarak bu iki özellik konutun modern ve geleneksel yüzünü yansıtmaktadır.

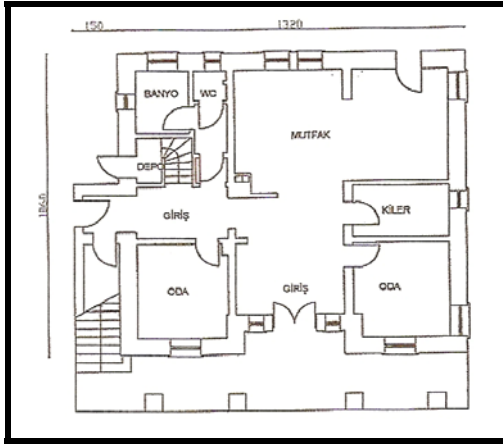
Şekil 3.4. Tip 2 alt kat planı
(Orjinal Plan)

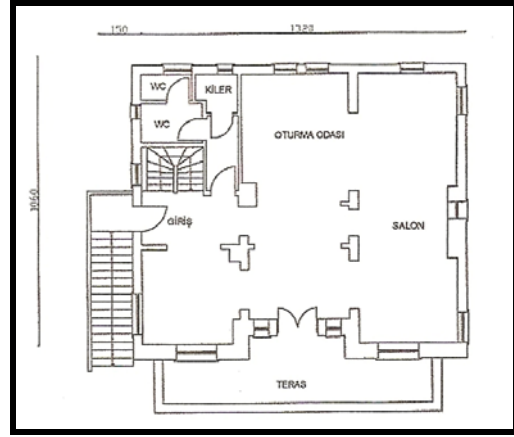
Şekil 3.5. Tip 2 üst kat planı
(Orjinal Plan)

Bu konut tipi de dış cephe tasarımı açısından tip1 gibi, çatı, pencere ve balkon dikmeleri ile geleneksel özellikler göstermektedir. Ayrıca örneklerde görüldüğü gibi bazı konutlarda zamanla yapılan ilavelerden dolayı bu katlara çıkan merdiven planda depoların olduğu yerde konumlanmıştır.

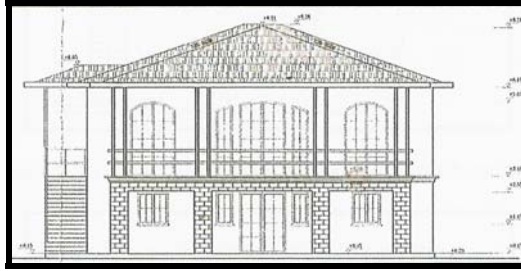
14 MAYIS EVİ: TIP 2	İşlev: 1. Konut	
YAPIM YILI:	1952 (1945-1960)	
YERİ:	Arjantin Caddesi, No: 20 Ada/Parsel 4432/10	
KAT SAYISI	Z+1	

Zemin Kat Planı

1. Kat Planı

Ön Cephe

YAPININ GEÇİRDİĞİ DÖNÜŞÜMLER	FİZİKSEL	PLANDA	Arjantin Caddesi üzerinde en az değişikliğe uğrayan 14 Mayıs evlerinden birisidir. Günümüze kadar iç mekanda bazı ara duvarların kaldırılması dışında bir değişiklik yoktur.
		CEPHEDE	Cephe özellikleri de genel olarak orjinaline bağlı kalınarak korunmuştur.
		KUTLEDE	Üst kata çıkan merdiven zemin katta depoların olduğu yerin üzerinde konumlanmıştır.
	İŞLEVSEL		Konut olarak yapılan bina günümüzde de konut özelliğini korumaktadır.
	KULLANICI		1950'li yıllardan beri ev sahibi aynıdır. Kiracıları değişmektedir.

Tip 3:

Bu tipteki konutlar, tek ve iki katlı olmak üzere iki farklı tiptedir. Ayrıca konutun bulunduğu yerin topoğrafyasına göre bodrum katlı ve bodrum katsız olan örnekleri yer almaktadır. Bu konut tipi farklı iki haneyi içermesi ile apartmanlaşma yönünde geçirilen değişimi ortaya koymaktadır. İki katlı olan tip 3 konutlarına 14 Mayıs Evleri Kooperatifi'nin, yapımına daha sonra başlanmış olan Nenehatun Caddesi, Reşit Galip Caddesi ve Kırlangıç Sokak civarında yer alan ikinci etabında rastlanmaktadır.

Apartmanlaşmanın hızlandığı bir döneme girilmiş olduğu, kooperatifin devam ettiği sürede, apartmanlaşma olgusu tasarıma yansımış ve ikinci etab konutlar yeni düzene ayak uydurmuştur. Yapım tarihleri arasındaki iki üç yıl farka rağmen konutlardaki bu farklılaşma, Türkiye'de 1950 sonrası ekonomide ve kentleşmede yaşanan değişimin yansımasıdır.

Bu konutlar gerek iç mekan kurgusu, gerekse de cephe özellikleri bakımından; yalın cephe tasarımı, pencere oranları, balkon tasarımları ile, tip1 ve 2'ye göre daha modern özelliklere sahiptir ve bu özellikleriyle ilk 2 plan tipinden farklılaşmaktadır. Bu konut tipini diğer 2 plandan ayıran en önemli özelliği, daha öncede belirtildiği gibi her katın ayrı birer daire olmasıdır.

Konutta salon, çalışma odası, mutfak, hizmetçi odası, iki yatak odası, banyo ve wc yer almaktadır. Mekanlar arası ilişkiyi koridor sağlamaktadır. Diğer 2 tip te (tip1 ve tip2) yer alan sofa, bu tipte yerini koridora bırakmıştır. Banyo yatak odalarına, mutfak ise oturma odasına yakın olacak şekilde planlanmıştır. Odaların işlevleri daha belirgindir. Bu tipte yapılmış olan konutların bir kısmında yer alan, eğimli arazide konumlanmış olanlarda bodrum katlar daha sonra yapılan eklemelerle daire ve mekan haline getirilmiştir.

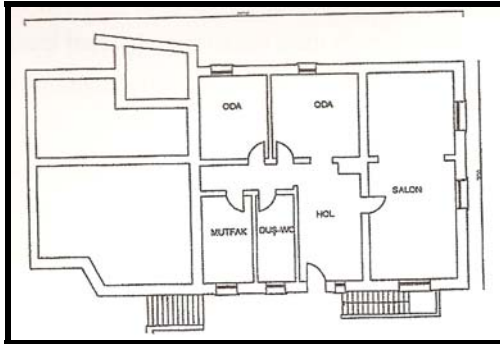
Resim 3.5. Apartmanlaşma döneminde konut Tip 3, 1973

(Kader Sokak No:8)

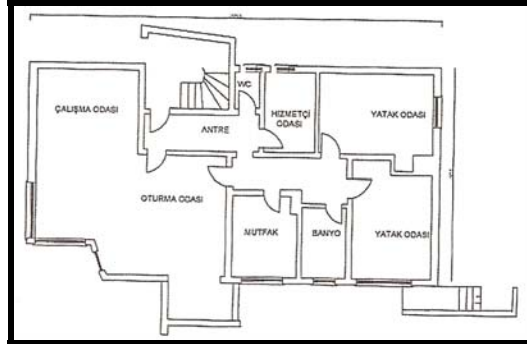
[Öncel, 2007]

Tip 3 konut tipi, her katta bir daire olarak tasarlanmış olması sebebiyle, ileride tanınacak kat ilavesi hakkıyla yapılacak olan plan değişikliklerine, ilk iki tipten daha fazla uyum sağlayacaktır. Bu yüzden de bu konutlar geçirdikleri dönüşüme rağmen ilk iki tipe göre daha fazla direneceklerdir ve yıkılmayan konutların çoğunluğunu yine bu tip konutlar oluşturacaktır.

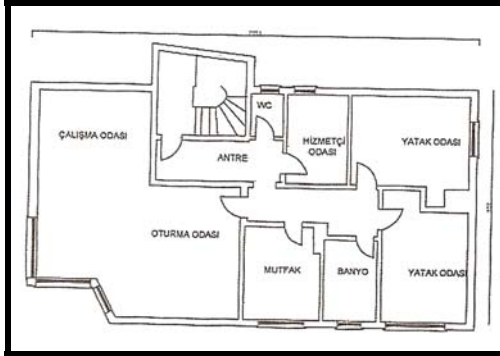
14 MAYIS EVİ: TIP 3	İşlev: 1. Konut	
YAPIM YILI:	1955 (1945-1960)	
YERİ:	Arjantin Caddesi 4 Ada/Parsel 2993/2	
KAT SAYISI:	Z+1	

Bodrum Kat Planı

Zemin Kat Planı

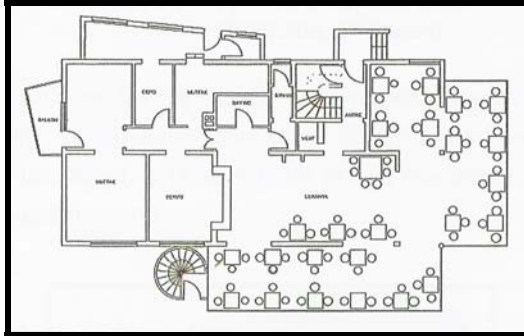

1. Kat Planı

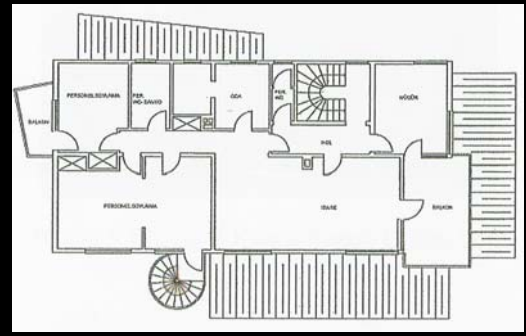

YAPININ GEÇİRDİĞİ DÖNÜŞÜMLER	FİZİKSEL	PLANDA	Planda zemin katın balkon kısmı kapatılarak iç mekana dahil edilmiştir.
		CEPHEDE	Bütün cam yüzeyler güvenlik nedeniyle demir parmaklıkla kapatılmıştır.
		KÜTLEDE	Binada herhangi bir çıkma yoktur. Garaj ve kiler korunmuştur.
	İŞLEVSEL	Günümüze kadar alt ve üst katlar ayrı olmak üzere konut olarak kullanılmaktadır. Genelde yabancılara kiraya verilmektedir.	
	KULLANICI	Ev sahibi değişmemekte, kiracılar değişmektedir.	

14 MAYIS EVİ: TIP 3	İşlev: 2. Konut + Ticari (Kafe)	
YAPIM YILI:	1955 (1945-1960)	
YERİ:	Arjantin Caddesi 19 Ada/Parsel 2949/57	
KAT SAYISI:	Z+1	

Zemin Kat Planı

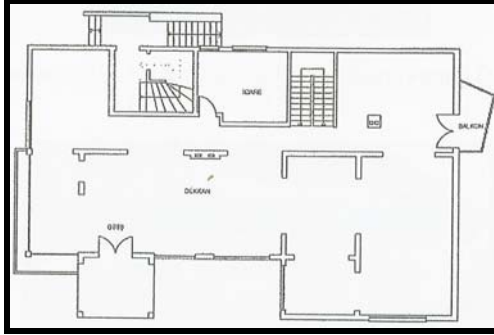
1. Kat Planı

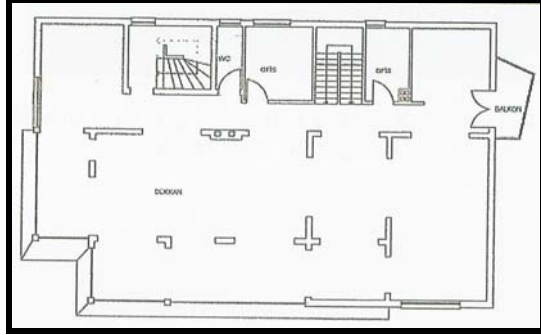
Ön Cephe

YAPININ GEÇİRDİĞİ DÖNÜŞÜMLER	FİZİKSEL	PLANDA	1. kat her zaman konut olarak kullanılmıştır. Zemin kat 1993 yılından itibaren Kafe olarak hizmet vermektedir, bahçeye çıkımlar yapılmıştır, iç duvarlar kaldırılarak mümkün olduğunca geniş alanlar sağlanmıştır. Arka tarafa ayrı bir kapı verilerek servis ve personel girişi binanın girişinden ayrılmıştır.
		CEPHEDE	Üst katlarda camlara demir parmaklık takılmıştır.
		KÜTLEDE	Kat çıkması yoktur. Ancak Cadde'den olan girişe bir saçak pergola eklenmiştir. Garaj ve kiler de ayrıca mekana eklenmiştir.
	İŞLEVSEL	Önceleri konut olarak kullanılan bina günümüzde kafe-konut olarak kullanılmaktadır	
	KULLANICI	1. katta oturan Ersin Üner, ailesinden kalan binayı hala muhafaza etmektedir.	

14 MAYIS EVİ: TIP 3	İşlev: 2. Konut + Ticari (Kuyumcu)	
YAPIM YILI:	1953 (1945-1960)	
YERİ:	Arjantin Caddesi Ada/Parsel 2993/6	
MIMARI:	Mimar Ömer Çağlar/ Tülin Çetin	
KAT SAYISI:	Z+2	

Zemin Kat Planı

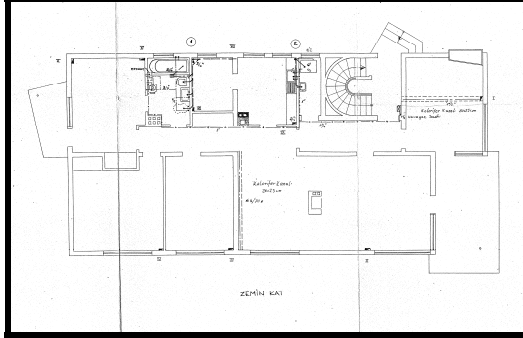

1. Kat Planı

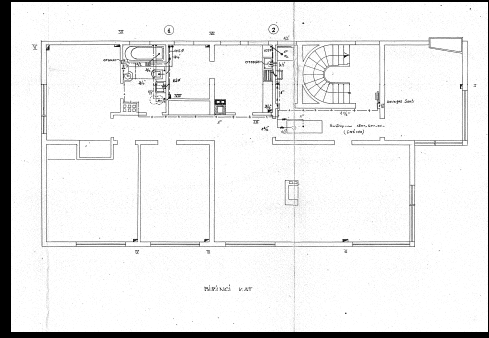

YAPININ GEÇİRDİĞİ DÖNÜŞÜMLER	FİZİKSEL	PLANDA	1990 yılında alt kat ticari amaçlı kullanılmaya başlandığı için iç duvarlar kaldırılmış, alan genişletilmiştir.
		CEPHEDE	Alt katın giydirme cephesi ile üst katın geleneksel 14 Mayıs konutu cephesi binayı 2 ayrı yapı gibi göstermiştir. .
		KÜTLEDE	Binada 1 kat emsal gösterilerek sonradan çıkmıştır. Bir de çatı arası katı kullanılmıştır.
	İŞLEVSEL		1990'lı yıllara kadar konut daha sonra altı ticari, üstü konut olarak kullanılmaya başlanmıştır.
	KULLANICI		Bina sahibi değişmemiş alt kattaki kiracılar değişmiştir.

14 MAYIS EVİ: TIP 3	İşlev: 2. Konut + Ticari (Kafe)	
YAPIM YILI:	1954 (1945-1960)	
YERİ:	Arjantin Caddesi No: 21 Ada/Parsel 2949/56	
KAT SAYISI	Z+1	

Zemin Kat Planı

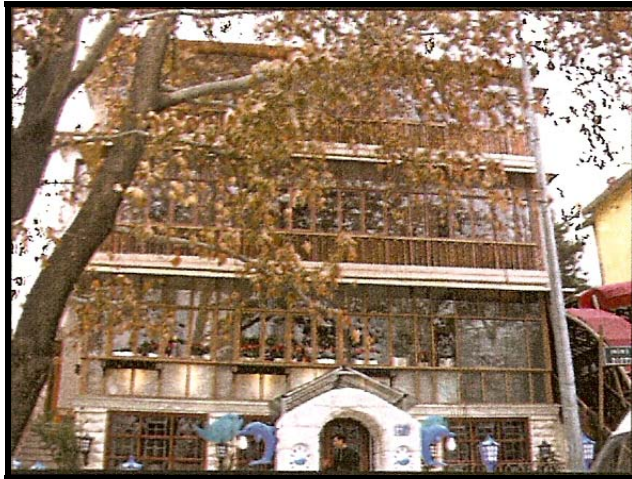
1. Kat Planı

YAPININ GEÇİRDİĞİ DÖNÜŞÜMLER	FİZİKSEL	PLANDA	Evin 1. katı, zemin ve altındaki tüm diğer birimlerden ayrılmıştır. Bundan dolayı 1. kat planında bir değişiklik olmamakla birlikte diğer birimler farklı kiracılar tarafından mekan bazında sürekli değişime uğramaktadır.
		CEPHEDE	Evin 1. katında sadece demir parmaklıklar takılmıştır ama onun dışında kalan bölümlerde ise ağırlıklı olarak reklam ve tabelalardan oluşan bir görsel karışıklık söz konusudur.
		KÜTLEDE	Arazi şartlarından dolayı garaj olarak yapılan bodrum katı 1980'li yıllarda meskene çevirilmiştir. 1990'lı yıllarla beraber ticari amaçlı dükkanlara kiralanmaya başlamıştır. 2000'li yıllarla birlikte zemin kat ile beraber evin terası da kapatılıp kafe olarak kullanılmaktadır.
	İŞLEVSEL	1. kat her zaman konut olarak kullanılmıştır, diğer bölümlerde önce konut olarak sonra ticari amaçlı kiraya verilmiştir.	
	KULLANICI	1958 yılından itibaren emekli milletvekili Asri Ünsür'e aittir.	

Resim 3.6. Tip2, Konut + Ticari (Kafe)
(4430 Ada, 3 parsel)

Resim 3.7. Tip2, Konut + Ticari (Restoran)
(2993 Ada, 11Parsel)

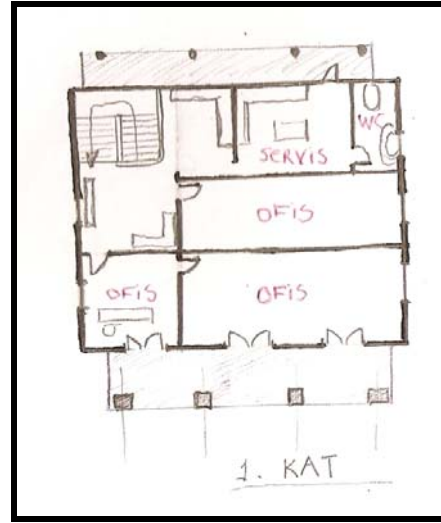

Resim 3.8. Tip 2, Konut + Ticari (Kafe) (5480 Ada, 27 Parsel)

14 MAYIS EVİ: TIP 3	İşlev: 3. Şirketlerin Merkez Binası	
YAPIM YILI:	1956 (1945-1960)	
YERİ:	Arjantin Caddesi Ada/Parsel 4431/9	
KAT SAYISI:	Z+2	

Zemin Kat Planı

1. Kat Planı

YAPININ GEÇİRDİĞİ DEĞİŞİMLER	FİZİKSEL	PLANDA	Giriş katın balkon kısmı kapatılarak mekana dahil edilmiştir.
		CEPHEDE	Kurumsal kimliğinden dolayı, pencere ve kapı söveleri ile dış cepheye ait elemanlar değişmiştir.
		KÜTLEDE	2. kat sonradan ilave edilmiştir.
	İŞLEVSEL KULLANICI		80'li yıllardan itibaren tamamen ticari amaçlı kullanılmaktadır.
			Son 20 senedir şirketler tarafından şube binası olarak kullanılmaktadır.

3. Binanın bütünü işyeri olarak kullanılanlar:

Resim 3.9. Tip 2, İş Merkezi Olarak Kullanılan 14 Mayıs Evi, İran Caddesi
(2993 Ada,12 Parsel)

Resim 3.10. Tip 2, İş Merkezi Olarak Kullanılan 14 Mayıs Evi, İran Caddesi
(4430 Parsel,14Ada)

4. Günümüzde kullanılmayan 14 Mayıs Evleri:

Resim 3.11. Tip 3, Ilgaz Sokak
(5480 Ada,24 Parsel)

Resim 3.12. Tip 2, Halıcı Sokak
(4430 Ada, 13 Parsel)

3.3. 1960-1970 Yılları Arası Arjantin Caddesi ve Çevresi

Demokrat Parti'nin ekonomide uyguladığı enflasyoncu politika sonucu ticaret ile uğraşan kesim büyük kazançlar sağlamış ve yükselmiş, buna karşılık CHP döneminde devrimci kadronun çekirdeği olan memur ve sabit gelirliilerin nüfuzu ve yaşam standartları düşmüştür. Bu durum genel olarak askerleri ve sivil bürokrasiyi hükümete cephe almaya zorlamıştır.

Devam eden süreçte 1960 ihtilali ile askerler ülke yönetimine el koymuş, yeni askeri hükümet yönetimi, yeni Anayasa'ya göre seçilen parlamento'nun ilk toplantısına kadar yaklaşık 1.5 yıl görevde kalmıştır.

1961'deki yeni Anayasa ile birlikte Devlet yönetiminde planlı döneme geçilmiş, ilk 5 yıllık plan 1963'de yapılmıştır. 1960-1970 yılları arasında, Türkiye'de kentleşme, daha çok büyük kentlere kaymış, Ankara da başkentlik olgusu nedeniyle bundan payını almıştır. Köyden kente göç'ün artan hızı ve buna bağlı artan nüfus için konut ihtiyacı bu dönemde de sorun olmuş, bozulan ekonomik dengenin de etkisiyle Ankara'da oturanların %59'u gecekondualarda oturur duruma gelmiştir. Ankara'nın çevresi imarsız mahallelerle sarılmış, henüz araba sahipliği yaygın olmadığından kent merkezi yoğunlaşmıştır. Üst gelir grubu merkezde yerleşmiştir. Ankara'da nüfus 1960'da 783.851 iken 1970'de neredeyse 2 katına çıkıp 1.467.304 olmuştur [Özmen,1995].

1960-1970 döneminde oluşan 2 önemli gelişme ülkede sosyal ve mimari açıdan büyük değişimlerin yaşanmasına sebep olmuştur. Bunlardan birincisi siyasi bir karar olarak 1965 yılında yürürlüğe giren "Kat Mülkiyeti Kanunu"dur. Kat, ya da daire sakinleri arasındaki ilişkileri düzenlemek bakımından çıkarılan bu yasanın çok önemli sosyal ve ekonomik yansımaları olmuştur. İkincisi ise özel sektörün konut üretimindeki etkinliğinin devlete karşı artmasıyla ortaya çıkan yeni "Yap-sat" kültürüdür.

1948 yılından itibaren noter yoluyla yapılmakta olan mülkiyet işlemleri, 1954 tarihinde müşterek mülkiyet irtifak sistemine kanuni bir düzenleme getirilerek yasallaştırılmıştır [Türel, 1987]. Toplumsal gereksinimler sonucunda kat mülkiyeti ihtiyacını karşılayacak kapsamlı bir kanuni gereksinim duyulmasıyla 23.06.1965 tarihinde kabul edilen 634 sayılı Kat Mülkiyet Kanunu, 02.01.1966 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Kat mülkiyeti, Kat Mülkiyeti Kanunu'na göre; tamamlanmış bir yapının kat, daire, iş bürosu, dükkan, mahzen, depo gibi bölümlerinin ayrı ayrı kullanılmaya elverişli olan bölümleri üzerinde hak sahipleri tarafından kurulan bağımsız mülkiyet hakları olarak ifade edilmektedir [Kat Mülkiyet Kanunu, 2002].

Kat Mülkiyeti Kanunu'ndan sonra cadde ve sokaklar üzerinde yer alan apartmanların giriş katları bölünerek, hizmet sektörünün kullanımına geçmiştir. Mağaza ve iş yerleri olarak kullanılan giriş katları ekonomide canlılığı getirmiş, bununla birlikte Ankaralılar sosyal yaşamda 'pasaj' kavramı ile tanışmıştır.

Resim 3.13. Atatürk Bulvarı üstünde Alışveriş, 1959 [Cengizkan, 2004]

Bu dönemde kentlerde mekansal dönüşümü hızlandıran ve apartmanlaşmayı arttıran ikinci önemli gelişme ise halk arasında “Yap-sat” olarak tanımlanan, özel konut üretim sistemindeki yeni oluşumdur.

Bu yeni kavramı ortaya çıkaran iki unsurun varlığından söz edilmektedir. Bunlardan birincisi; inşa etme konusundaki deneyimsizliklerine rağmen, ellerindeki küçük birikimlerini, sanayi amaçlı kullanamamalarından dolayı konut üretimine giren müteahhitler, ikinci grup ise kente iş amaçlı gelmiş olan ve işsizlik nedeniyle inşaatlarda çalışmaya başlayan kişilerdir [Bilgin,2004]. Çeşitli nedenlerle ortaya çıkan bu durum, birçok kişi için bir çözüm yolu olması dolayısıyla “Yap-sat” olgusunun yaygınlaşmasına zemin hazırlamıştır. Kat mülkiyeti yasası ile bireysel konut üretimi, yerini “yap-satçı” adı verilen düşük sermayeci girişimciler eliyle apartmanlaşma sürecine bırakmıştır. Özellikle kat sayısındaki artış da bu durumun gelişmesine yardımcı olmuştur.

1968 yılında çıkan 12939 sayılı yasa ile çatı katlarının normal katlara dönüştürülmesine olanak sağlanmış, bu sayede Ankara’daki evlere birer kat ilave edilmesinin önü açılmıştır. Artan arsa fiyatlarıyla birlikte bir kişinin tek arsa üzerinde bahçeli müstakil bir ev yapması zorlaşmıştır. Bu dönemde kentte ‘Yap-sat’ ile yapılan apartmanların hızla arttığı gözlemlenmektedir [Bilgin,1996].

Bu gelişmelerle beraber Ankara’nın kentsel gelişimi ciddi şekilde etkilenmiş, artık kentte konutların üretimi ile beraber, tüketiminden de söz edilmeye başlanmıştır. Kent içinde mevcut olan tek katlı, bahçeli evlerin yıkılıp, yerlerine hızla 3-4 katlı yeni apartmanların dikilme süreci hız kazanmıştır.

3.3.1 Bölgesel Dönüşüm

1960-1970 arası GOP, Çankaya, Dikmen, Büyük Esat çevreleri kente gelen insan yığınları nedeniyle gecekondularla doludur. Genel olarak kent içinde hizmet sektöründe çalışan kesim buradaki gecekondularda oturmaktadır. Artık hızla genişleyen kentte, gecekondular ile meşru yapılan yapıların karışmaya başladığı gözlemlenmektedir.

3.3.2 Yapısal Dönüşüm

1960'lı yılların ortalarından itibaren artık GOP bölgesinde 14 Mayıs evlerinin yok olmaya başlamasından ve apartmanların yükselmesinden bahsedebiliriz. Bu dönem içerisinde Bölükbaşı Caddesi(Arjantin Caddesi) ve çevresinde gelişen yapı grupları ağırlıklı olarak apartman binaları olacaktır.

1960 sonrasında Türk mimarlığı yoğun olarak toplumsal sorunlar üzerine eğilmeye başlamıştır. Bu dönemde yapı malzemesi, yapı araç ve gereçleri endüstrilerindeki hızlı ve olumlu gelişmenin de, konut mimarlığına yeni bir hız kazandırdığı, toplu konut üretimlerinin de bu nedenle geliştiği söylenebilir.

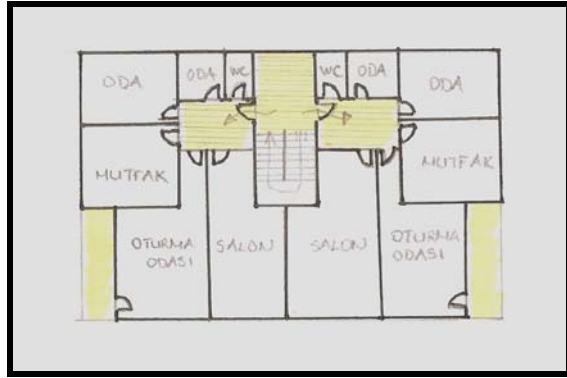
Bu dönem apartman yapılarında, yapı unsurlarının diri, cesur ve açık ifadelerle kullanımı, tekrar eden unsurların birleşmesinden, değişikliğe sahip bölümlerin elde edilmesi, binalardaki oranlarda geleneksel mimarinin çizgilerinin aranması, batı'nın Brutalist etkilerinin yanı sıra, eski ve yeni mimarinin sentezinin yapılmaya çalışılması dikkat çeken özelliklerdir [Kortan,1975].

Bölükbaşı Caddesi ve ana arterlerde niteliği tartışılırda olsa apartmanlaşmanın hız kazandığı, ancak ara sokaklarda 14 Mayıs evlerinin mevzilerini koruduğu söylenebilir.

TİP: APARTMAN	İşlev: Konut + İş Yeri	
YAPIM YILI:	(1960-1970)	
YERİ:	Attar Sokak Ada/Parsel 5433/1	
KAT SAYISI:	Z+2+ Çatı Arası	

Zemin Kat Planı

1. Kat Planı

YAPININ ÖZELLİKLERİ	FİZİKSEL	PLANDA	Kitlede iki ayrı daire birimi tasarlanmıştır. Geleneksel plandan klasik apartman planına geçiş gözlemlenmektedir..
		CEPHEDE	Sade modern mimarlık etkileri gözlenmektedir. Ayrıca giriş katında 14 Mayıs evlerindeki gibi taş dokusu kullanılmıştır.
		KÜTLEDE	Modern mimarlık anlayışında tek ve basit bir kütleye sahiptir. 1. kattan itibaren çıkma yapılmıştır.
	İŞLEVSEL		Alt kat ticari amaçlı kullanılmaktadır, üst katlar konuttur.
	KULLANICI		Alt kat el değiştirmiştir, ancak üst katlardaki kullanıcılar sabittir.

3.4. 1970-1980 Yılları Arası Arjantin Caddesi ve Çevresi

1970'li yıllar, 1960'lı yılların bir uzantısı olarak ele alınabilir. 1950'lerden başlayarak kırdan kente göçün artması, kentlerde nüfusun yığılması, kent topraklarındaki büyük değer artışı, kente yığılan kitlelerin barınma sorunu, kent içi ulaşım sorunları, kentsel konut alanlarında giderek kendini daha fazla hissettirmektedir.

Toprak rantı bu dönemde daha da artmış, önceki dönemlerde evlerin artan kısımlarını kiraya veren büyük ev sahiplerinin yerini doğrudan apartman yaptırıp kiraya verenler almıştır.

Ankara'da 1970-1980 döneminde de gecekondular, bireysel üretim veya tek ev, yapsatçı eli ile yapılan apartman, şirketler eliyle inşa edilen siteler ve belediye destekli kooperatif yapıları birarada gözlemlenebilmektedir.

Tek konutlar toplumsal sınıfsal yapıyı yansıtarak biçimlenmekte, bir yandan artı değeri olanların lüks villaları, diğer yanda bu değerlerden yoksun kente akın eden yığınların gecekonduları yayılmaktadır.

Bu dönemde mimarların toplumsal sorunlara eğilimi daha da artmıştır. Kent sorunlarının ulaştığı boyutlar o güne dek kullanılan geleneksel denetim araçları ile çözümlenememekte, büyük ölçekli yapıları gerekli kılmaktadır.

Yine 1970'li yıllarla birlikte özel araç sahipliğini arttırarak, kentteki yığılmanın kent dışına taşınabilmesi için Çankaya'nın 10 km güneyinde OR-AN toplu konutları yerleşimi ile Eskişehir yolu aksı üzerinde ME-SA yerleşimleri kurulmuştur. Bu sayede iyi ve kaliteli bir kentsel gelişimi gerçekleştirmek, inşa edilen konutları halka ucuz uygun ödeme koşulları içinde satmak planlanmıştır.

Bu iki toplu konut yerleşimi ile kentte önemli değişimler başlamıştır. Kent dışında her hizmeti içinde, ticari sosyal ve kültürel bakımdan kente bağımsız, sadece gün içinde kentteki iş hayatı bakımından kente bağımlı yeni komünite tipleri oluşmuştur.

Bu dönem sonrasında Ankara’da yeni uydu kentler yoğunlaşacak ve kentin etki alanını arttıracaktır. Sürekli özel araç sahipliğini özendirmek ve buna karşılık yapılan yeni binalarda otopark ihtiyacını yeterince önemsememek ileri yıllarda kent yaşamında yaşanılacak olan trafik probleminin ilk sinyalleri olarak karşılaşılabacaktır.

Bu gelişmelerle birlikte GOP bölgesinde de insan yoğunluğu artmış, yapsatçı apartman uygulamaları da hızlanmıştır. Şehrin diğer kısımlarından gelen insanlarla beraber bölge daha kosmopolit bir hal almaya başlamıştır. Ayrıca bu dönemde gecekondular, GOP bölgesinin çevresindeki imarsız alanlara mevzilenmiştir. Vergi kayıtlarına dayanarak elde edilmiş verilere göre apartman konutlar, 1970’li yıllara gelindiğinde müstakil evlere karşı büyük bir artış göstermiştir. Buna göre; Ankara’da 1954’de %27,5 oranında olan apartman yapıları, 1970 yılında %71’e yükselmiştir [Eruzun,1989].

3.4.1. Bölgesel dönüşüm

1970’li yıllarda, o güne kadar “Bölükbaşı Caddesi” olarak isimlendirilen cadde, belediye bandosu eşliğinde yeni sokak levhaları takılarak “Arjantin Caddesi” ne dönüşmüştür. Bu bölgede büyükelçilik ve konsoloslukların yer alması, bölgedeki çok sayıda cadde ve sokağa ülke isimleri (İran Cad., Filistin Sokak, Arjantin Cad. vs.) verilmesine neden olmuştur. [Kocabıyıköğlu, 2002]

Bölgenin kullanıcı kitlesine bakıldığında ise, ağırlıklı olarak üst gelir gruplarının konutlarının yer almaya başladığı, az da olsa bakkal, manav, berber gibi küçük ticari faaliyetlerin bölgede artmaya başladığı, ancak büyük firmaların henüz bölgeye gelmediği söylenebilir [Osmay,1998].

Resim 3.14. 1970'li yıllarda Arjantin Caddesi'nin devamı olarak etkinleşen Filistin Caddesi [Öncel, 2007]

Bu dönem için Arjantin Caddesi aksının devamı olarak gelen Filistin Caddesi'nin de gelişmeye başladığı ve cadde üzerinde Z+3 katlı apartmanların yükseldiği Resim 3.14'de gözlemlenmektedir. Buna karşılık Kader, Kırılma sokak gibi ara sokaklarda hala bahçeli 14 Mayıs evleri muhafaza edilmektedir.

Resim 3.15. Kader Sokak üzerindeki sıralı 14 Mayıs Evleri, 1975 [Öncel, 2007]

3.4.2 Yapısal dönüşüm

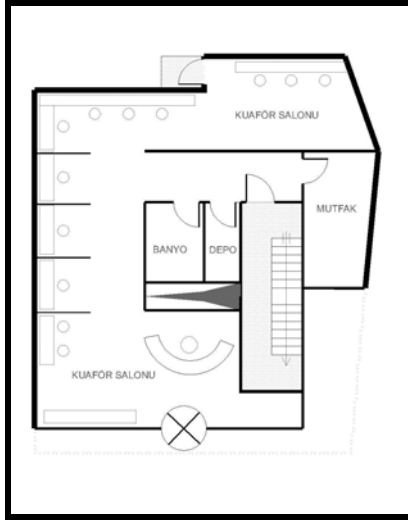
Arjantin Caddesi ve çevresinde bu dönem de apartmanlaşma süreci devam ederken, yapılan apartmanların inşaat niteliklerinde 1960'lı yıllara kıyasla bir iyileşme gözlenmiştir.

Bölgede bu dönem yapılan apartmanlar incelendiğinde, genel özellikler olarak kitlede modern mimarlık anlayışındaki tipik kitle görünümünün hakim olduğu ve cephede genel olarak tek düze cephe etkisinin sade bir şekilde yansıtıldığı gözlemlenmektedir.

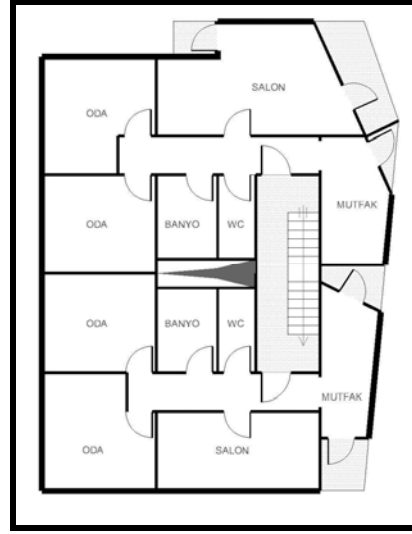

Resim 3.16. Bölgede artan apartman yapıları ile 14 Mayıs evlerinin birlikteliği, 1975
[Öncel, 2007]

TİP: APARTMAN	İşlev: Konut+ iş yeri	
YAPIM YILI:	1972 (1970-1980)	
YERİ:	Filistin Caddesi no:4 Ada/Parsel 5434/11	
KAT SAYISI:	Z+3	

Zemin Kat Planı

Tip Kat Planı

YAPININ ÖZELLİKLERİ	FİZİKSEL	PLANDA	Dönemin tipik apartman planı şeması. Planda her katta ikişer daire mevcuttur, bu daireler konut amaçlı tasarlanmıştır.
		CEPHEDE	Farklı malzemeleri kullanarak az da olsa tek düzeliği kırma çabası.
		KÜTLEDE	Farklı malzeme arayışlarıyla dönemin klasik apartman kitle görünümü.
	İŞLEVSEL	Zemin kat hep ticari amaçlı kiraya verilmiştir. Üst katlar da ise konut ve ticaret işlevleri karmadır.	
	KULLANICI	Üst katları konut amaçlı kullanan ailelerin yerini günümüzde şirketler almıştır.	

1970’li yıllarda yapılan binalardan günümüzde Arjantin Caddesi üzerinde az sayıda kalmış olmakla birlikte bu yapıların daha çok Filistin Sokak ve çevredeki ara sokaklarda yerini halen koruduğu gözlemlenmektedir.

Resim 3.17. 1970’li yıllarda Arjantin Caddesi üzerinde yapılan bir apartman konut (2949 Ada/25 Parsel)

Resim 3.18.1970-74 arası Arjantin Caddesi üzerinde yapılan apartman binası (2993 Ada/4-5 Parsel)

3.5. 1980-1990 Yılları Arası Arjantin Caddesi ve Çevresi

1980’li yıllar, 1960 ve 1970’li yıllarda yoğun bir siyasi bunalımın yaşandığı dönemin sıkıntılarının belirli açılardan yaşanmaya devam ettiği yıllardır. 12 Eylül 1980 askeri darbesinden sonra iktidara gelen “Özal Hükümeti”nin uygulamaya başladığı liberal ekonomi anlayışı, ülkede tüm kurumlarda olduğu gibi mimarlık ve yapı üretiminde de mevcut düzende değişikliklere yol açmıştır.

Küreselleşen dünya pazarı, haberleşme, ulaşım ve teknolojik gelişmeler tüm dünyayı etkisi altına almaya başlarken, Türkiye’deki siyasi yönetim de bu değişime duyarsız kalmamıştır.

1980 sonrasında Türkiye’de kentler üzerine yapılan toplumsal analizlerde, siyaset ve ekonominin öneminin daha fazla arttığı gözlemlenmektedir. İletişim, sermaye ağının genişlemesi ve devletin daha da küçülmeye başlamasıyla birlikte, büyük kurumların daha da büyüdüğü, küçüklerin ise pazarda daha da küçülüp yok olmaya mahkum olduğu, zengin ile fakir arasındaki farkın katlanarak arttığı yeni bir sosyal düzenin oluşmaya başladığı gözlemlenmektedir.

Mekansal açıdan da bu yeni düzenin yeni yansımaları olacaktır. Büyüyen firmalar, daha büyük ve kapsamlı şirket binalarına ihtiyaç duyacak, şehir içinde Arjantin Caddesi ve GOP bölgesi gibi prestijli yerlerde bu oluşumları gerçekleştirmek için kendilerine has yeni yapı tipolojileri arayışlarına gireceklerdir. 1980’li yılların sonlarında Arjantin Caddesi üzerinde ilk örneklerini görmeye başladığımız yeni kurumsal şirket binaları, Güzer’in ifadesiyle; bugüne kadar genelde apartman yapılarının dönüşümü ile karşılanan bu ihtiyacı karşılamaya yönelik ilk somut adımlardır [Güzer,1993].

3.5.1. Bölgesel dönüşüm

1980’li yıllarda da GOP bölgesi ve Arjantin Caddesindeki apartmanlaşma dönemi devam etmiştir. Önce Kuğulu İş Hanı, Hilton ve 80’li yılların sonlarında da Sheraton Oteli gibi uluslararası kuruluşların GOP bölgesine gelmeye başlamaları ve Tunalı Hilmi’nin kent içinde artan hareketliliği çekmesi, Arjantin Caddesi ve çevresindeki yerleşmeye de ciddi farklılıklar getirmiştir. Bölge, daha kosmopolit bir hal alarak bir prestij simgesi haline gelmesi açısından 1980 sonrası dönemde kentte parası olan her kesimin daha çok ilgi alanı olmaya başlamıştır.

1980 Sonrası Arjantin Caddesi’nde konutların tüketiminin ciddi bir ivme kazandığını gözlemlemekteyiz. Cadde üzerinde yıkılan villa ve evlerin yerine yapılan rant amaçlı apartman yapılarının giriş katları artık mağaza, dükkan, iş yeri olarak hizmet vermeye başlamıştır. Bununla beraber trafik probleminin de yavaş yavaş kendisini gösterişi, otoparkı düşünülmeden yapılan yapılardan dolayı bölgede trafik yoğunluğunun arttığı gözlemlenmektedir.

Resim 3.19. Ankara Hilton Oteli

3.5.2. Yapısal dönüşüm

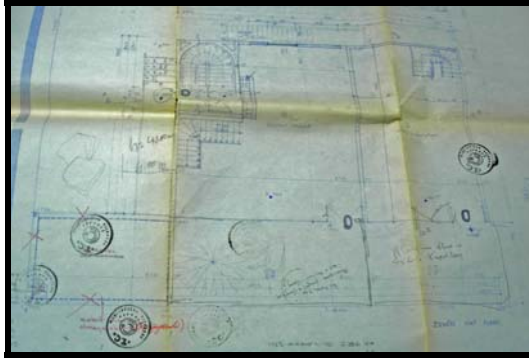
Bu dönemde Arjantin ve Filistin Caddeleri üzerinde yapılan yapsatçı apartman uygulamalarında imar yönetmeliği kısıtlamaları nedeniyle iç mekanlarda veya yapı cephelerinde kaliteli malzeme ve gelişmiş teknoloji ürünleri kullanarak konfor düzeyi ve kalite elde etmek, böylelikle tekil kullanıcının statüsünü yansıtmak amaçlanmıştır.

1980'lerle beraber halkın daha çok tüketime yönelmesiyle birlikte konutun da bir tüketim metası olarak görülmesi, alım gücünü koruyabilen kesime, geçmişin klasik apartman olgusunun dışına çıkan, komşu yapıdan daha nitelikli ve farklı olma çabası içindeki apartmanlar sunmaya başlamıştır. Diğer yandan kent dışında kurulan uydu kentler ve toplu konutlara talep te hızlanmıştır.

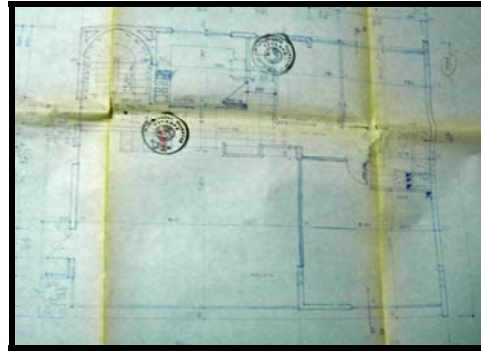
Bu dönemde bölgede yapılan bazı apartmanlarda, kitlede dinamizmin daha çok ön plana çıkarıldığı, cephe uygulamalarında monotonluğun bozulması için tekrar yerine özellikle yatay ve düşeyde ritm uygulandığı, cephe elemanlarında malzeme olarak daha modern ithal ürünler getirildiği örnekler gözlemlenmeye başlanmıştır. Bunun yanında toplumda yaşanan sosyal değişime bağlı olarak apartman plan şemalarında da bazı köklü değişiklikler oluşmaya başlamış, planda esnekliğin temel alınmasına ve plan şemasının sınırlı parsel alan üzerinde olabildiğince zenginleştirilmesine çalışılmıştır. Bunun yanında 70'li yıllardan süregelen apartman şemasının yapımı da devam etmiştir.

1984 yılında Ankara Belediyesinin yapısı değiştirilerek, plan hazırlama, onaylama ve uygulamaya dönük görev, yetki ve olanakları genişletilmiş imar faaliyetlerinin tümüyle belediyelere verilmesi Arjantin Caddesi ve çevresindeki yapılaşmayı etkileyen unsurlardan birisidir. Bu sayede Belediyelerle kurulan enformel ilişkilerle bazı yapılarda fazladan kat çıkışı, bina sınırlarından taşmalar gibi bazı kuralların sündürülmesi mümkün olmuştur.

TİP: APARTMAN	İşlev: İşyeri + Büro	
YAPIM YILI:	1987 (1980-1990)	
YERİ:	Arjantin Caddesi No: 34	
MIMARI:	Ada/Parsel 4431/37	
KAT SAYISI:	Yılmaz Helvacıoğlu	

Zemin Kat Planı

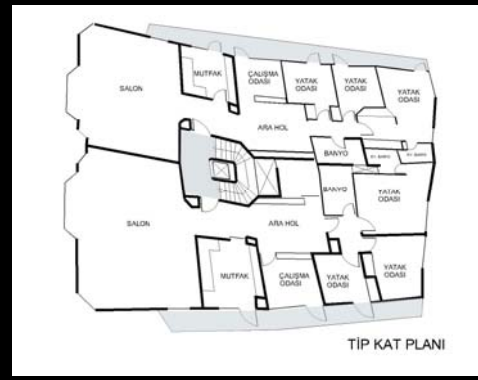
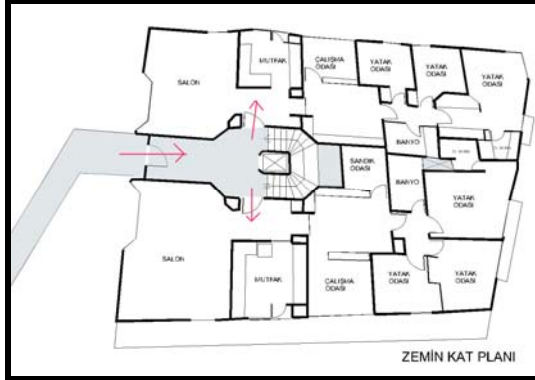

Tip Kat Planı

YAPININ ÖZELLİKLERİ	FİZİKSEL	PLANDA	Giriş katı 2 ayrı mağaza şeklinde, üst katlar ise tek daireli ve iş yeri kullanımına uygun olarak tasarlanmıştır.
		CEPHEDE	Cephede kullanılan yatay seritlerle ve farklı renk kullanımıyla monotonluğun bozulma çabası
		KUTLEDE	Az da olsa kitlede dinamizm arayışları
	İSLEVSEL	Zemin katı sürekli mağazalara verilen binanın üst katları da bürolara kiralanmaktadır.	
	KULLANICI	Ticari amaçlı kullanılmaktadır.	

TİP: APARTMAN	İşlev: Konut	
YAPIM YILI:	1980 (1980-1990)	
YERİ:	Arjantin Caddesi No: 23 Ada/Parsel 2949/42	
MİMARİ:	Regip Uluç Ziya Tanalı Ercan Yener	
KAT SAYISI:	Z+3	

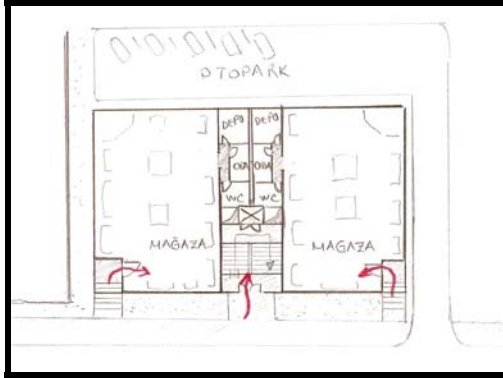
Zemin Kat Planı

Tip Kat Planı

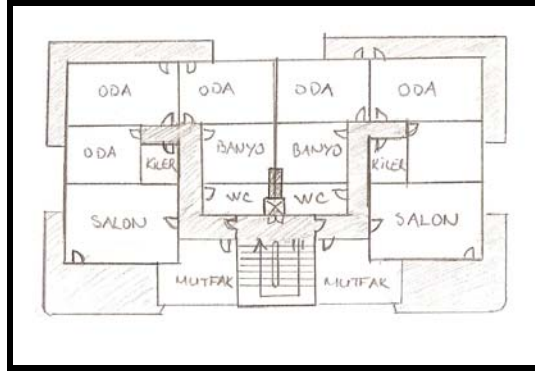

YAPININ ÖZELLİKLERİ	FİZİKSEL	PLANDA	Dönemin lüks konut anlayışında yapılan çalışmalardan biridir. Asansör ve mekansal konforun kullanılması ön plana çıkmıştır.
		CEPHEDE	Yeni malzeme denenmesi, dinamizmin cephe hareketleri ile aranması
		KÜTLEDE	Kitlede dinamizmin ön plana çıkarılması için yapılan hareketlilik.
	İŞLEVSEL	Daima konut olarak daireler kullanılmıştır.	
	KULLANICI	Kentin üst gelir grubu aileleri tarafından kullanılmaktadır.	

TİP: APARTMAN	İşlev: İş Yeri	
YAPIM YILI:	1986 (1980-1990)	
YERİ:	Arjantin Caddesi No: 6 Ada/Parsel 2993-3	
KAT SAYISI:	Z+3	

Zemin Kat Planı

Tip Kat Planı

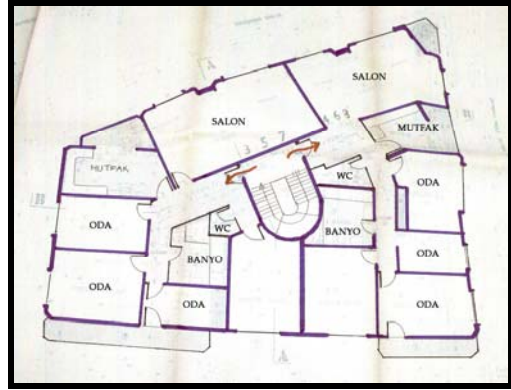

YAPININ ÖZELLİKLERİ	FİZİKSEL	PLANDA	Apartman ve mağazaların girişi Cadde üzerine verilmiştir. Dönemin lüks apartman planı anlayışına uygundur.
		CEPHEDE	Sıvalı, yalın cephe anlayışı.
		KÜTLEDE	Kütledeki tek düzeliğin balkon gibi çıkmalarla kırılma çabası.
	İŞLEVSEL	Genellikle büro ve iş yerleri tarafından kullanılmaktadır.	
	KULLANICI	Giriş katları lüks tüketim malları satan mağazalar tarafından, üst katlar ise büro ve dernekler tarafından kullanılır.	

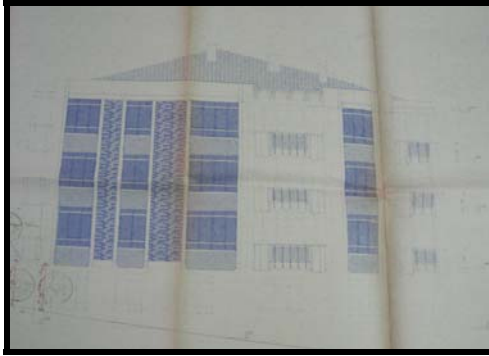
TİP: APARTMAN	İşlev: İş yeri+Konut	
YAPIM YILI:	1979 (1980-1990)	
YERİ:	Filistin Caddesi No: 6 Ada/Parsel 5436/16	
KAT SAYISI:	Z+3	

Zemin Kat Planı

Tip Kat Planı

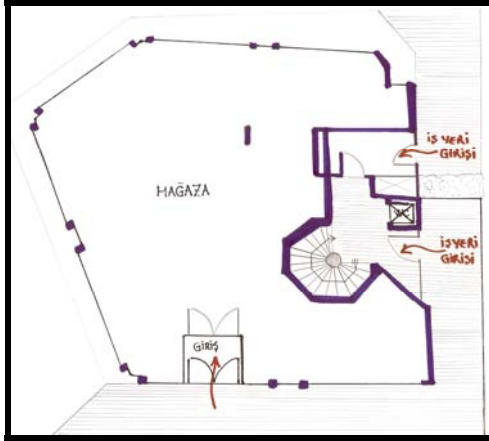

Ön Cephe

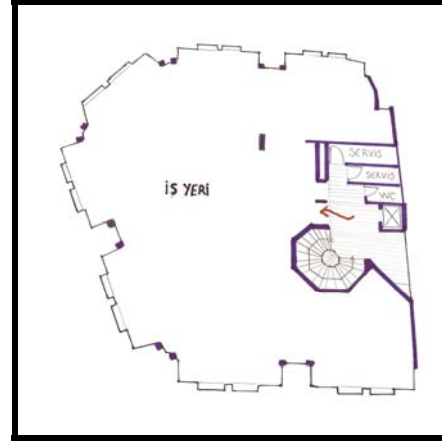

YAPININ ÖZELLİKLERİ	FİZİKSEL	PLANDA	Zemin kattaki mağaza binanın üst katlarından ayrılmıştır. Üst katların girişleri arkadan olmakta, zemin katın ise ön cepheden alınmıştır.
		CEPHEDE	Klasik 1980'li yılların apartman cephesi. Cephedeki kırıklıklar ön plandadır.
		KÜTLEDE	Köşe parselde uyma çabası vardır.
	İŞLEVSEL	Alt kat büyük hacimli firmalara, üst katlar bürolara kiralanmaktadır.	
	KULLANICI	Sürekli ticari kullanıma tabiidir.	

TİP: APARTMAN	İşlev: İş merkezi	
YAPIM YILI:	1979 (1980-1990)	
YERİ:	Filistin Caddesi No: 4 Ada/Parsel 5434/1	
KAT SAYISI:	Z+3	

Zemin Kat Planı

Tip Kat Planı

YAPININ ÖZELLİKLERİ	FİZİKSEL	PLANDA	Planda katlar birbirinden ayrılmış ve mümkün olduğunca geniş çalışma alanları bırakılmıştır. Servis ve sirkülasyon alanları arkaya alınmıştır.
		CEPHEDE	Cephede tek düzelikli kırmak için, parçalanmalara gidilmiştir, ayrıca yatay beyaz bantlar kullanılmıştır. Farklı renk kullanımı da vardır.
		KÜTLEDE	Köşe parsel uyma çabası vardır, ayrıca kütledeki kırılmalarla dinamik bir kütle hedeflenmiştir.
	İŞLEVSEL	Tüm bina yapılıştan itibaren yabancı iş yeri ve derneklere kiralanmaktadır.	
	KULLANICI	Sürekli yabancı ticari kullanıcılara hizmet vermektedir.	

3.6. 1990-2000 Yılları Arası Arjantin Caddesi ve Çevresi

1980'ler Türkiye'de kitle tüketimine dayalı, 'Tüketen birey'i merkez alan ve bireysel zevk, beğeni fikrinin yaygınlaştığı, imgelerin aşırı anlamlar yüklenerek tüketime sunulduğu; toplumsal sınıfların ama özellikle de orta sınıfın kendi içindeki ve aralarındaki hiyerarşi unsurlarının tüketim kalıplarıyla örtüşerek 'yaşam tarzı' arz-talebinde yerini aldığı bir dönemin başlangıcıdır [Cantek,2006].

1990'lı yıllar, 1980'li yıllarla birlikte Türk toplumunun yaşam tarzında yaşanmaya başlanan değişimlerin, kent mekanlarında ve ekonomisinde daha iyi gözlemlenebildiği yıllardır.

Laçiner(1996), üretim tarzında yaşanan ve 2. Sanayi Devrimi denilen dönüşümün klasik kent şemasını nasıl değiştirdiğini anlatır. 2. Sanayi Devrimi ile kol emeğinin önemi azalmış, giderek daha vasıflı bir iş gücü gereksinimi ortaya çıkmıştır. İşsizliğin arttığı böyle bir durumda, kentin kenarlarında yığılanlar, özellikle de hizmet sektöründe iş bulabilmek için, merkeze doğru yerleşmeye başlamışlardır. Önceleri iş yerleri ve konutları kent merkezinde olan ve 'kentli' dendiğinde akla gelenler ise, merkezdeki bazı mevzileri tutmakla birlikte, giderek merkezden kaçmakta; kendileri için oluşturulmuş mahalle ve özel sitelere yerleşmektedirler. Urry'nin sanayi-sonrası toplumlar tezinde metropollerinde yaşayanlar için yaptığı saptamalar, Laçiner'e göre 'gelişmekte olan' sınıflaması içinde yer alan Türkiye gibi ülkelerin metropolleri için de geçerlidir [Laçiner,1996].

1990'lı yıllarda bu süreç Ankara'da, Ankara'ya özgü dinamiklerle yaşanmaktadır. Ankara, giderek "daha karmaşık, daha katmanlaşmış ve daha parçalanmış bir kent" halini almıştır [Ayata,2003]. Arjantin Caddesi'ndeki karmaşıklık ve katmanlaşma da hızla artmaya devam etmiştir.

3.6.1. Bölgesel dönüşüm

Karum iş ve alışveriş merkezi ile Sheraton Oteli'nin 1990'lı yılların başında açılması, Arjantin Caddesi üzerinde de hareketliliğin farklı bir boyut kazanmasını sağlamıştır. Bölgede iş potansiyelinin artması ticari hayatı daha da tetiklemiş ve küçük ticari işletmelerin yerini daha büyük şirketler almıştır. Bu dönemde Cadde üzerinde bulunan berber, bakkal vs. gibi dükkanların yerini kafe, restoran, banka, holding vs. birimler almıştır [Osmay,1998].

Arjantin Caddesi artık kafe ve restoranların gözde yeri olmuştur. Boş zaman etkinliklerinin tüketim faaliyetleri ile birleştiği eylemler rant sağlamada önemli birer unsur haline geldiğinden dolayı, 1990'lı yılların sonlarında tekstil mağazaları ve Butik Oteller de Cadde'de yerini almaya başlayacaklardır.

Resim 3.20. 1990'da açılan Karum Alışveriş ve iş Merkezi

Bu dönemde daire ve kira fiyatları *Türk Lirası* yerine *Dolar* üzerinden işlem görmekte ve fiyatlar 1990'lı yılların başından sonuna kadar yaklaşık iki kat değer kazanmıştır.

Resim 3.21. 1990'da açılan Karum Alışveriş ve İş merkezi ile Sheraton Otel

Laçiner'in 1990'lı yılların Ankara'sı için yaptığı tespitlerde Türkiye'de tüm büyük metropoller gibi Ankara'da da artık köyden kente göçün yerini kentler arası göçün aldığı görülmektedir [Laçiner,1996]. Metropollerde artan işsizlik oranı, ciddi şekilde toplumda sosyal dengelerin bozulmasına ve genel olarak suç oranlarında artışa neden olmuştur. GOP bölgesi ve Arjantin Caddesi'nde de artık şirket yapıları ve konutların güvenliğini arttırmak için bazı yeni arayışlara gidildiği görülmektedir. Demir parmaklıkların pencere ve bahçeleri koruması ile bazı çeşitli alarm sistemleri bunlardan bazılarıdır.

3.6.2. Yapısal Dönüşüm

1980'li yıllarda gelişen olguların 1990'larda bazı farklılıklarla birlikte daha da geliştiği gözlemlenmektedir. 1980'li yılların sonlarında Cadde üzerinde açılmaya başlanan ve yalnızca şirketlerin ihtiyaçları için tasarlanan özel şirket binaları, kent içinde apartmanların dönüşümü ile gerçekleşen kentsel dönüşümün yerini almaya başlamaktadır. Artık bölgedeki yapılaşmadan bahsederken, apartmanların yanı sıra bu yeni tipolojiden de bahsedilecektir.

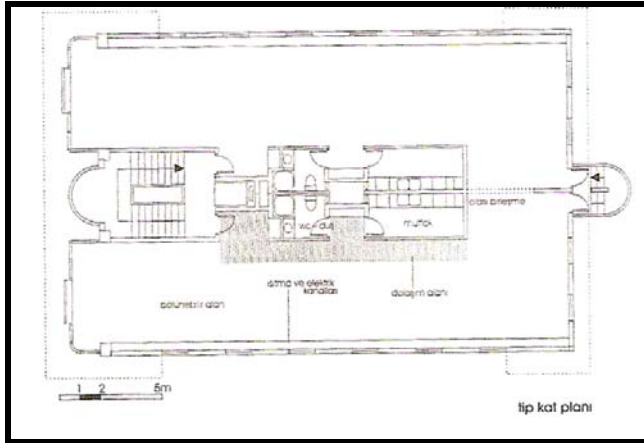
Bu dönemde Arjantin Caddesi ve çevresinde yapılan 2 farklı yapı tipolojisi vardır;

- 1- Apartman binaları(Genellikle şirketlerin kullanımına yönelik)
- 2- Şirket binaları(Tek veya birden fazla kullanıcının paylaşımına yönelik)

Bir yandan dönemin plan, cephe ve kütle anlayışlarını yansıtan apartman yapılarının yapımına devam edilmiştir. Ancak bu yapılar genellikle ticari amaçlı kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Ancak az da olsa konut amaçlı yapılar yapılmaya devam edilmiştir. Diğer yandan yapılmaya başlanan şirket binaları ve iş merkezleri, bölgede prestij açısından bulunmak isteyen firmaların, ve büyük şirketlerin kendi ihtiyaçlarını ve imajını yansıtacak şekilde tasarlanmıştır. Bu iş merkezleri daha çok lüks cephe malzemeleri ve renkli cepheleri ile donatılmıştır. Plan açısından bakıldığında esnek plan anlayışı ile yatayda ve dikeyde mekanın kullanımının farklı kullanıcılar tarafından paylaşılabileceği ve servis ve sirkülasyon alanlarının minimize edildiği plan anlayışları tercih edilmiştir.

Kütlesel olarak değerlendirildiğinde bölgenin her cm²'nin çok değerli duruma gelmesinden dolayı arazi parseli maksimum derecede kullanılmış, bu dönemde Z+3+çatı arası kata izin verildiği için yapılan tüm yapılar buradaki ranttan dolayı bunu değerlendirmek istemişlerdir.

TİP: İŞ MERKEZİ	İşlev: İş Merkezi+ Altı Kafe	
YAPIM YILI:	1989 (1990-2000)	
YERİ:	Arjantin Caddesi No.17 Ada/Parsel 2949/58	
MIMARI:	Abdi Güzer	
KAT SAYISI:	Z+3	

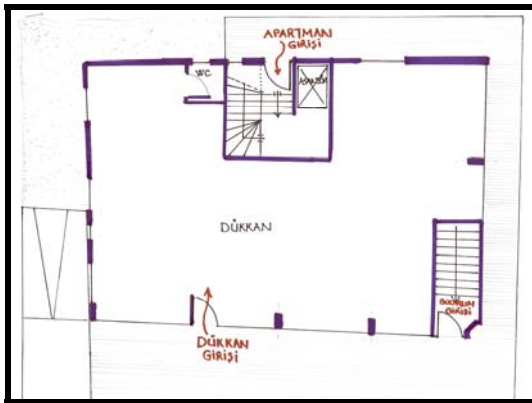

Tip Kat Planı

YAPININ ÖZELLİKLERİ	FİZİKSEL	PLANDA	Mal sahibinin ve yapımcının paylaşacağı ama parça parça veya tümünden kullanımda izin veren esnek bir plan anlayışı vardır. Servis mekanları ve sirkülasyon alanları ortaya alınmıştır.
		CEPHEDE	Giydirme cephe kullanılmıştır. Cephedeki farklı renk uygulamalarıyla modernizme bir karşı duruş sergilenmiş, binanın kendi imajı cephe figürleriyle yaratılmıştır.
		KÜTLEDE	Kütleye ön cephede özellikle yeni ve prefabrik malzemelerle giydirilen bir cephe mevcuttur.
	İŞLEVSEL	Parça parça veya tümünden işyerlerine kiralanmakta, altı da kafedir.	
	KULLANICI	Mal sahibi ve yapımcı beraber kiralamaktadır.	

TİP: APARTMAN	İşlev: İş Yerleri+Kafe	
YAPIM YILI:	1992 (1990-2000)	
YERİ:	Arjantin Caddesi No.1 Ada/Parsel 4431/9	
KAT SAYISI:	Z+3+ Çatı arası	

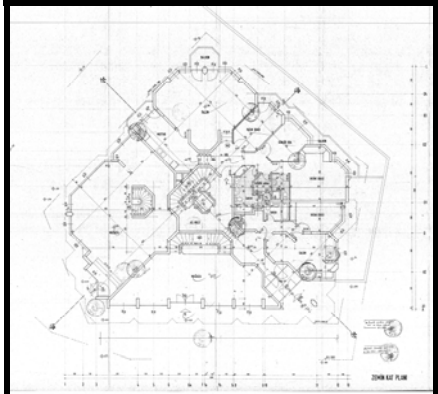
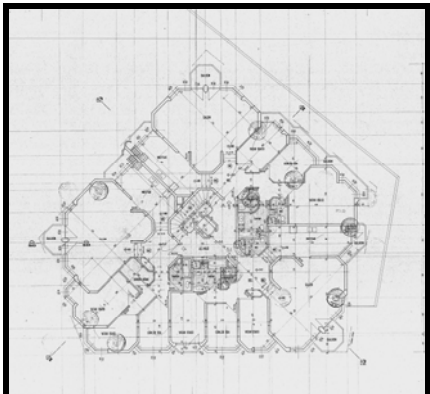
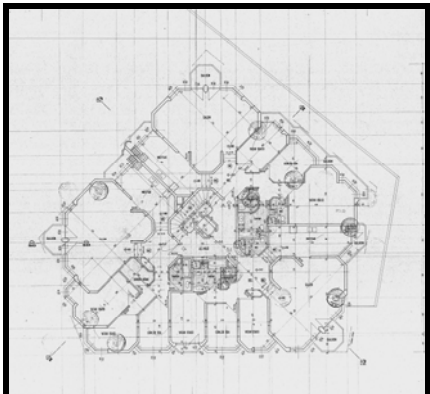
Zemin Kat Planı

Tip Kat Planı

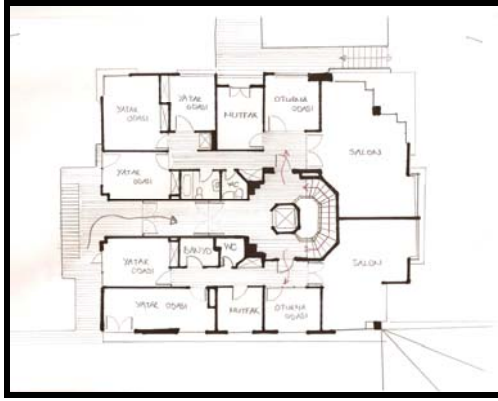

YAPININ ÖZELLİKLERİ	FİZİKSEL	PLANDA	Alt kat ticari kullanıma yönelik planda boşaltılmıştır. Üst katlar da tek daire şeklinde ev veya büroya yönelik tasarlanmıştır. Sirkülasyon alanları minimize edilmiş, arka tarafa alınmıştır.
		CEPHEDE	Dönemin tipik yatayda ve düşeyde monotonluğu kırma çabaları, renk farklılıkları, ayrıca simetriden kaçış.
		KÜTLEDE	Köşe parselde uyma çabası vardır.
	İŞLEVSEL	Zemin kat sürekli ticari amaçlı, üst katlar büro ve konut amaçlı	
	KULLANICI	Genelde kiracılar tarafından tercih edilmektedir.	

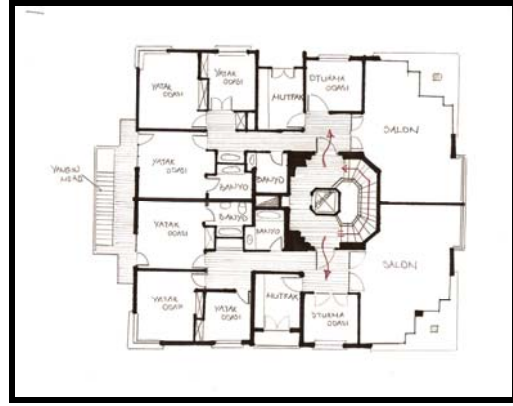
TİP: APARTMAN	İşlev: Büro+İş Yeri	
YAPIM YILI:	1989 (1990-2000)	
YERİ:	Arjantin Caddesi No.9 Ada/Parsel 2949/41	
KAT SAYISI:	Z+3	
		
Zemin Kat Planı		
		Tip Kat Planı
		

YAPININ ÖZELLİKLERİ	FİZİKSEL	PLANDA	Plan şeması iş yeri amaçlı tasarlanmış, sirkülasyon çekirdeği binanın ortasına alınarak, tüm mekanlara dışa açılım verilmiştir.
		CEPHEDE	Cephe malzemeleri klasik 1990'lı yılların apartman cephe malzemeleridir. Ayrıca cephede balkon ve dış hatlarda kullanılan kırıklarla dinamizm sağlanmıştır.
		KÜTLEDE	Kütlede kullanılan çıkmalar ve girintilerde dik açı ve rasyonelliklerden kaçınılmıştır.
	İŞLEVSEL	Üst katlar bürolara, zemin katta da bankaya kiralanmıştır.	
	KULLANICI	Genelde kiracılar tarafından kullanılmaktadır.	

TİP: APARTMAN	İşlev: Konut+ İş Yeri	
YAPIM YILI:	1993(1990-2000)	
YERİ:	Arjantin Caddesi No.2 Ada/Parsel 4430/7	
MİMARİ:	Gülümser-Erhan Kocabıykoğlu	
KAT SAYISI:	Z+3+Çatı arası Katı	

Zemin Kat Planı

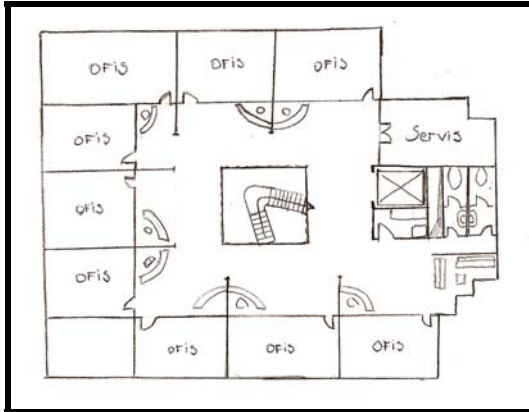

1. Kat Planı

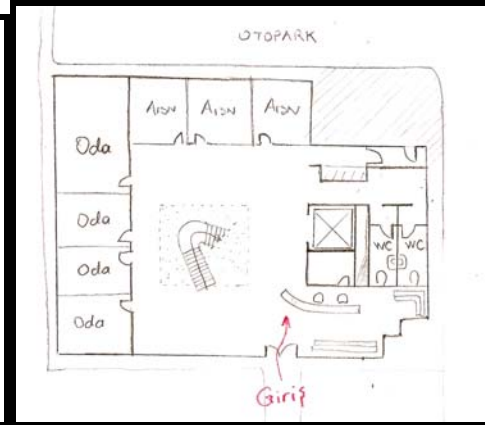

YAPININ ÖZELLİKLERİ	FİZİKSEL	PLANDA	Arazinin eğiminden yararlanılıp, fazladan 1 kat bodrum katı kullanılmıştır. Bu kat ticari amaçlı cadde üzerine açılmaktadır.
		CEPHEDE	Dönemin tipik cephe elemanları, yatay bantlar ve renklerin kontrastı ile sağlanan dinamizm
		KUTLEDE	Arsa Parselinden maksimum derecede yararlanma ve kütlede hareketler
	İŞLEVSEL	Alt katı ticari amaçlı, üst katları konut ve büro olarak kullanılmaktadır.	
	KULLANICI	Genelde kiracılar tarafından kullanılmaktadır.	

TİP: İŞ MERKEZİ	İşlev: İş Merkezi(Holding Binası)	
YAPIM YILI:	1989 (1990-2000)	
YERİ:	Arjantin Caddesi No.17 Ada/Parsel 2949/60	
KAT SAYISI:	Z+3+Çatı arası katı	

Tip Kat Planı

Zemin Kat Planı

YAPININ ÖZELLİKLERİ	FİZİKSEL	PLANDA	Yapıda atrium ve sirkülasyon alanları planda ortaya alınmıştır. Bu sayede ofisler ve büro birimlerine dışarı açılma olanağı sağlanmıştır.
		CEPHEDE	Bu dönemde firmaların prestij göstergesi olarak farklı cephe figürleri kullanılmıştır. Bu örnekte onlardan birisidir.
		KÜTLEDE	Oldukça sade ve kitlesel bir form kullanılmış, renk olarak beyaz tercih edilmiştir.
	İŞLEVSEL	Nurol Holding'in yönetim binası olarak yapılmış ve günümüzde e aynı işlevi sürdürmektedir.	
	KULLANICI	Nurol holding binanın sahibi ve kullanıcısıdır.	

Resim 3.22. Özatlın Binası (2949 Ada, 22 Parsel)

Resim 3.23. Ziraat Bankası Şubesi (2949 Ada, 21 Parsel)

Resim 3.24. IVY Şirketi Binası(4431 Ada, 34 Parsel)

3.7. 2000-2007 Yılları Arası Arjantin Caddesi ve Çevresi

2000’li yıllar tez çalışmasının yapıldığı 2007 tarihine kadar incelendiği için, genel değerlendirme bu yıla kadar süregelen gelişmeler çerçevesinde yapılacaktır.

Millenyumla beraber Türkiye’de siyasi ve ekonomik krizler devam etmiştir. 2001 yılında ülkede meydana gelen ekonomik krizle beraber Türk ekonomisi büyük yara almış, bundan küçük ve büyük tüm işletmeler ile ülkenin her kesimi ciddi zararlar görmüştür.

İnşaat sektörü, ekonomik krizlerden 1. derecede etkilenen sektörlerden birisi olduğu için Türkiye’deki yatırım hamleleri duraklamıştır. Ancak üst gelir grubunun bu krizden kısmen daha az etkilendiğini göz önüne alırsak, lüks tüketim ürünlerinin tüketiminde büyük bir düşüş olmamıştır. Yani diğer bir deyişle 1980 sonrasında ülkede başlayan ‘orta direğin erime süreci’, 2000’li yılların başında da tüm hızıyla devam etmiştir.

2003 yılında yapılan erken seçimle beraber ülkede yeni bir siyasi dönem daha başlamış, AKP iktidarı göreve gelerek belediyelerin de çoğunluğuna sahip olmuştur.

Yine 2005 yılında Avrupa Birliği ile müzakerelerin başlaması ve IMF(Uluslararası Para Fonu) ile arttırılan ilişkiler, Türkiye’de sıkı para politikasının uygulanmasını sağlamış, ayrıca ülkede ithalat ve ihraacatta patlama yaşanmıştır. Bu dönemde yabancı malların ithalinin artması gibi, mimari ve sanat akımlarında da dış ülkelere oldukça fazla etkilenilmiştir.

Kente makro ölçekte bakıldığında ise; Ankara’da daha da genişlemiş kuzey-güney aksının yanısıra Eskişehir yolu üzerindeki ilerlemelerin de devam ettiği gözlemlenmektedir. Özellikle Eskişehir yolu aksı üzerinde devam eden yeni oluşumlarla birlikte, içinde tüm ihtiyaçlarını barındıran site yaşıntısı

yaygınlığını daha da arttırmıştır. Diğer bir deyişle, konutların kent içinden banliyölere ve kentin farklı bölgelerine kaçıışı tüm hızıyla devam etmiştir.

3.7.1. Bölgesel dönüşüm

2000'li yıllardaki bu gelişmelerin yansımaları olarak GOP bölgesi iş ve alışveriş sektörlerinin ilgisini çekmeye devam etmiş, bunun doğal bir sonucu olarak da kent dışında gelişen sakin konut yaşantısına kaçış devam etmiştir. Konut alanı olarak halen Arjantin Caddesi ve çevresini kullanmaya devam edenlerin büyük çoğunluğunun uzun yıllardır burada oturmakta olan ve emeklilik dönemlerine gelmiş insanlardan oluştuğu gözlemlenmektedir. Bu kesimin de büyük bir kısmı, ailelerinden kalan 14 Mayıs evlerini muhafaza etmek için burada oturan insanlardan oluşmaktadır (Bkz. Ek-5).

1990'lı yıllardan sonra yapılan binalarda otopark ihtiyacına önem verilmeye başlanmış olsa da, hizmet sektöründen dolayı bölgeye hergün gelen insan yığınlarının yarattığı otopark sorunu ara sokakların ve kaldırımların üstünün doldurulmasına neden olmuştur. Özellikle müşterilerin otopark ihtiyacını karşılamak için Arjantin Caddesi'nde enformel bir meslek olarak 'değnekçilik' sektörü daha da gelişmiştir.

Resim 3.25. Arjantin Caddesinin yapılaşması [Google Earth,2007]

Resim 3.26. Arjantin Caddesi'nin kent içindeki konumlanışı

[Google Earth,2007]

Trafik akışı olarak 2006 yılına kadar çift şeritli akan Arjantin Caddesinde, bu tarihten itibaren tıkanıklığın giderilmesi için yukarıdan aşağıya tek yön uygulamasına geçilmiş, yolun tek tarafına park edilmesine izin verilmiştir.

Resim 3.27. Arjantin Caddesinde trafikte tek yön uygulaması

Arjantin Caddesi ile ilgili geliştirilen projeler çerçevesinde giyim-tekstil mağazalarının da bölgeye çekilmesi amaçlanmış, bundan sonra “Beymen”, “Sasha”, “DKNY” gibi büyük firmalar da Cadde üstünde yerlerini almaya başlamışlardır. Kuyulu’nun ifadesiyle markalaşmadaki en büyük etkenlerden birinin istikrar olduğu bu dönemde ‘İpekyol’, ‘Beymen’ gibi önemli tekstil firmalarıyla, tabelalarını indirmemeleri için 10-15’er yıllık anlaşmalar yapılmıştır (Bkz. EK-6).

Artık Arjantin Caddesi aksı üstünde tasarlanan yeni tasarımlarda, insanların boş vakitlerini yalnızca alışverişle değerlendirebilecekleri mağazalar değil, bünyelerinde yeme-içme, dinlenme gibi eylemleri de barındıran yeni yaşam tarzları yansıtılmıştır. Ayrıca bu yeni ve çok işlevli tasarımlarda büro fonksiyonları da varlığını sürdürmektedir.

3.7.2 Yapısal Dönüşüm

2000’li yıllardan sonra Üner’in(Bkz. EK-5) değişimiyle ekonomik rant açısından zirveye çıkan Arjantin Caddesi’nde başlıca 3 farklı tipolojide bina yapımı devam etmiştir;

- 1- Apartmanlar
- 2- İş Merkezleri
- 3- Oteller

Ancak bölgede 2000 sonrası yapılan yapılaşmaya bakarsak bunun diğer yıllara oranla daha düşük olduğunu görebiliriz. Arjantin Caddesi’ndeki yapılaşmanın büyük bölümü 1990’lı yıllarda tamamlanmıştır.

Bu dönem yapılan apartman yapılarına bakılacak olunursa, genel olarak daha esnek bir plan anlayışının uygulandığı gözlemlenmektedir. Özellikle küçük şirketlerin kullanımına uygun, mutfak ve servis mekanları olabildiğince minimize edilmiş, arazi sınırlarını ve şartlarını maksimum derecede kullanan yapılardır. Bodrum katlarının kullanımı daha efektif hale gelmiş, bölgede yaşanan otopark probleminden dolayı 2 bodrum katı da otopark olarak değerlendirilmeye başlanmıştır.

Yapı cephelerinin bu yıllarda daha da önem kazandığı ve çeşitlendiği gözlemlenmektedir. Türkiye’de mimarlık alanında gelişen Postmodernizm akımının Arjantin Caddesi üzerinde yapılan binalarda gözlemlenmesi yaygınlaşmıştır. Yapıların gerek çevreyle olan uyumsuzluğu, gerekse de kolay anlaşılabilmeyi engelleyen cephe uygulamaları bu dönemin genel özellikleri arasında sayılabilmektedir. 2000’li yıllarda yapılan yapılardaki en büyük kaygılardan birisi sahip olunan prestij ve ekonomik gücün cephelere yansıtılmasıdır.

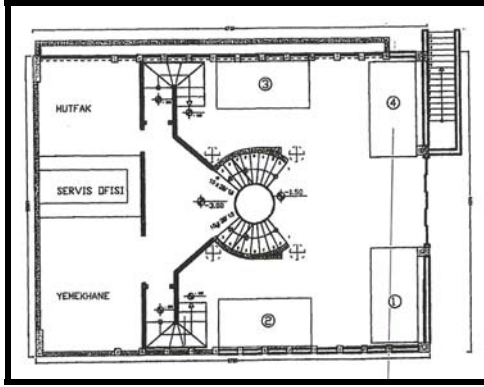
Resim 3.28. 2000’li yıllarda yapılan yeni şirket binalarından biri
Şh. Ömer Haluk Sipahioğlu Sok. (2949 Ada/26 Parsel)

Bununla birlikte cam ve metal giydirme cepheler de daha gelişmiş şekilde kullanılmıştır. Şirket binaları güvenlik nedeniyle bahçelerini demir parmaklıklarla kapatmaya, bunun yanında özel güvenlik görevlileri ve kameralarıyla da izlemeye başlamıştır.

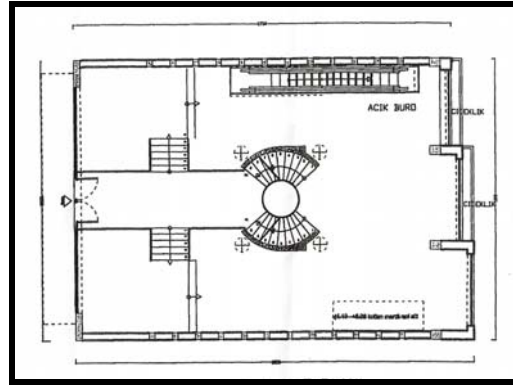

Resim 3.29. Giydirme cephe ile yunan sütunlarını birlikte kullanan bir iş yeri binası Şh. Ömer Haluk Siphaioğlu Sok. (2949 Ada/62 Parsel)

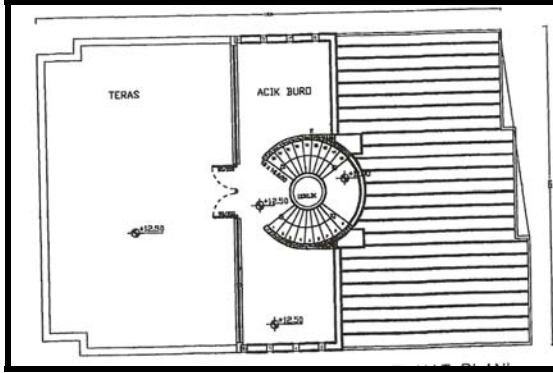
TİP: İŞ MERKEZİ	İşlev: Ticari (Çok fonksiyonlu)	
YAPIM YILI:	2004 (2000 sonrası)	
YERİ:	Filistin Caddesi No.5 Ada/Parsel 5434/12	
MIMARI:	Erhan Kocabıykoğlu	
KAT SAYISI:	Z+3	

Bodrum Kat Planı

Zemin Kat Planı

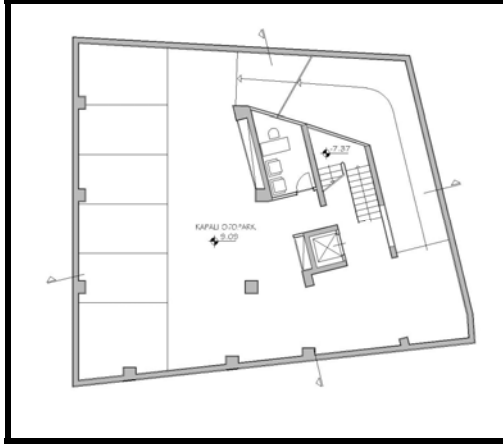

Çatı Katı Planı

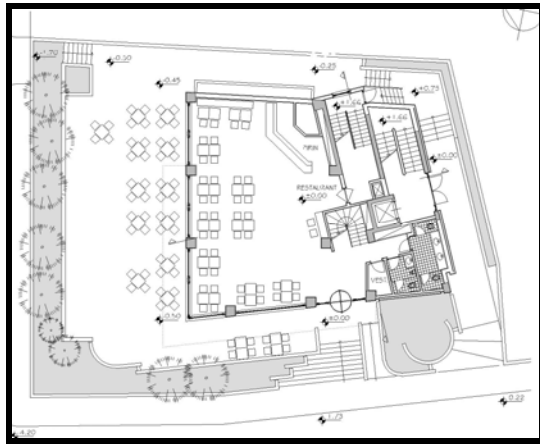

YAPININ ÖZELLİKLERİ	FİZİKSEL	PLANDA	Oldukça esnek bir plan anlayışı vardır. Binada birçok farklı işlev bulunmasına rağmen çok az ayırıcı duvar vardır. Daha çok kot farkıyla işlevler birbirinden ayrılmıştır.
		CEPHEDE	Bu dönem için oldukça çağdaş giydirme cephe malzemeleri kullanılmıştır. Ahşap, cam ve metalik malzemelerle kontrast yaratılmaya çalışılmıştır.
		KÜTLEDE	Genel olarak parçalanmadan uzak, araziye maksimum derecede kullanma eğilimi vardır.
	İŞLEVSEL		Mağaza, kafe, restoran, büro gibi ayrı işlevleri barındırmaktadır.
	KULLANICI		Home-Store firması tarafından kullanılmaktadır.

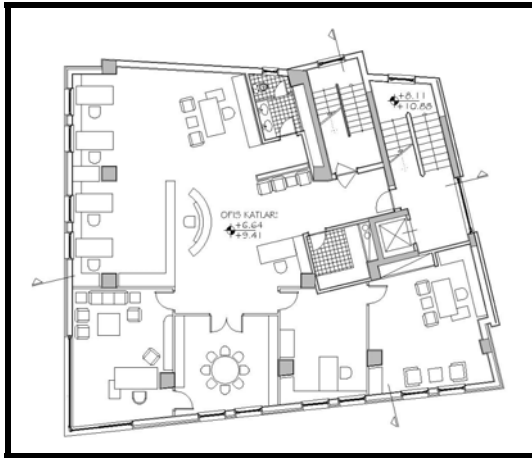
TİP: İŞ MERKEZİ	İşlev: Ticari+ İş Yeri	
YAPIM YILI:	2001 (2000 sonrası)	
YERİ:	Halıcı Sokak No:1 Ada/Parsel 4432/5	
MIMARI:	Tümer Mimarlık	
KAT SAYISI:	Z+3	

Bodrum Kat Planı

Zemin Kat Planı

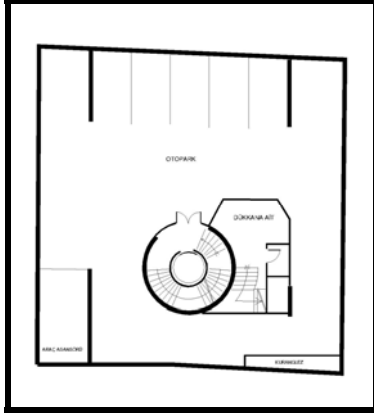

2,3,4. Kat Planı

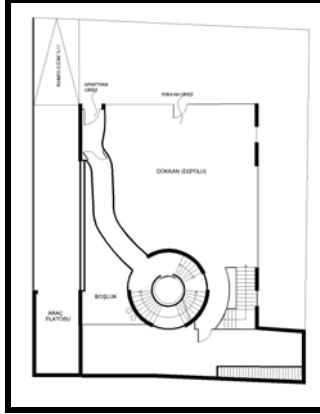

YAPININ ÖZELLİKLERİ	FİZİKSEL	PLANDA	Ofisler ve restoran için esnek plan anlayışı mevcuttur. 2 ayrı fonksiyonun çekirdekleri birbirinden ayrılmıştır.
		CEPHEDE	Dönemin sade cephe özelliklerini taşır. Cephe parçalanmadan uzak yalın ve bütüncül bir üslup vardır.
		KÜTLEDE	Ofis katlarında yapı dışarı çıkma yapmıştır. Kütlede Restoran ve ofis fonksiyonları birbirinden ayrılmıştır.
	İŞLEVSEL	Giriş katı restoran, üst katlar büro ve iş yeridir.	
	KULLANICI	Farklı firmalar, esnek kullanım	

TİP: APARTMAN	İşlev: İş Yeri + Ticari(Kafe)	
YAPIM YILI:	2002 (2000 sonrası)	
YERİ:	Ada/Parsel 4431/8	
MİMARİ:	Muatafa Yücesan	
KAT SAYISI:	Z+3	

Bodrum Kat Planı

Zemin Kat Planı

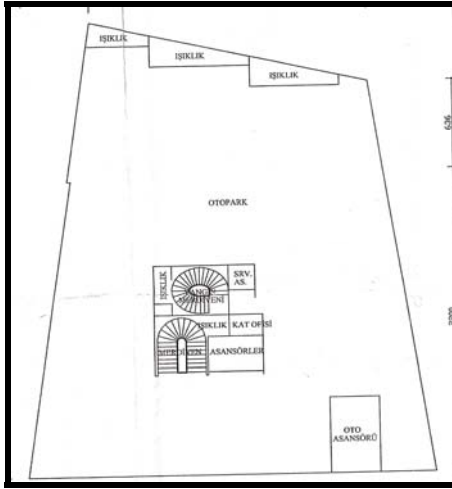

Tip Kat Planı

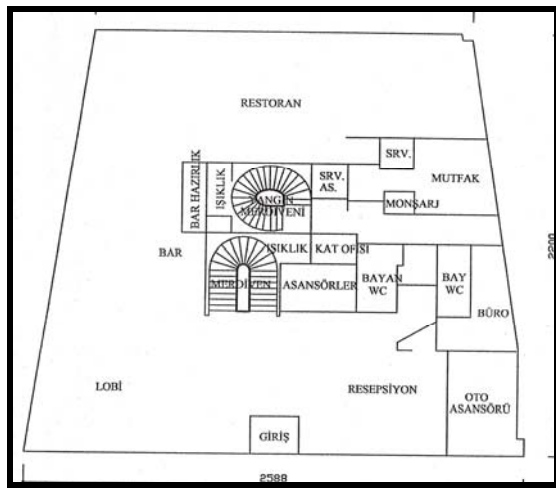

YAPININ ÖZELLİKLERİ	FİZİKSEL	PLANDA	Şirketin ihtiyaçlarına uygun şekilde 1.,2.,3. katlar büro olarak tasarlanmış, giriş katı üst katlardan bağımsız olarak Kafe-pastane olarak kullanılmaktadır.
		CEPHEDE	Ön cephede simetriği bozarak kullanılan renkli bir figürle, dönemin postmodern apartman örneklerinden biri sergilenmek istenmiştir. Cephedeki malzeme farklılıkları da dikkat çekmektedir.
		KÜTLEDE	Kütlesel açıdan parçalanma yerine balkon ve küçük çıkmlar ile kütlesel anlam karışıklığı sağlanmak istenmiştir.
	İŞLEVSEL	Giriş katı pastane, üst katlar iş yeri olarak kullanılmaktadır.	
	KULLANICI	Zemin kat pastane olarak ticari amaçlı kiralanmıştır.	

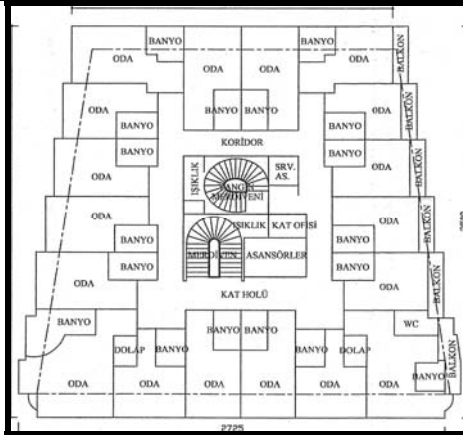
TİP: HOTEL	İşlev: Otel	
YAPIM YILI:	2001 (2000 sonrası)	
YERİ:	Ada/Parsel 2948-33	
MİMARİ:	Adnan Bilge	
KAT SAYISI:	Z+3	

Bodrum Kat Planı

Zemin Kat Planı

Tip Kat Planı

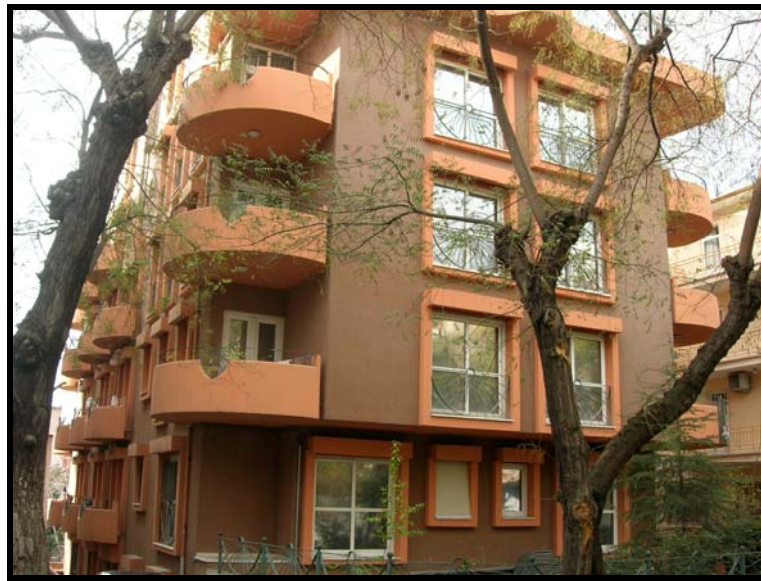

YAPININ ÖZELLİKLERİ	FİZİKSEL	PLANDA	Sirkülasyonu ortaya alıp, plana maksimum sayıda oda sığdırılmaya çalışılmıştır.
		CEPHEDE	Dönemin bölgedeki post modern yansımalarına uygun bir cephe anlayışı vardır.
		KÜTLEDE	Kütledeki küçük parçalanmalar, pencere söveleri, balkonlar gibi elemanlarda kullanılmıştır.
	İŞLEVSEL		Otel olarak tasarlanmıştır. Kongre ve toplantılara da hizmet vermektedir.
	KULLANICI		Limak Holding tarafından yapılıp, kullanılmaktadır.

2000’li yıllarda Ankara ve Türkiye’ye, gerek turistik gerekse de bürokratik amaçlı gelen turist sayısındaki artış, bölgede yeni otellerin açılmasına sebep olmuştur. Trafik probleminden kaçınmak için özellikle Arjantin Caddesine çıkan ara sokaklarda açılan butik oteller, bölgeye gelen turist ve iş adamlarına hizmet vermenin yanında yerel kongre ve toplantıları da organize etme amaçlı tasarlanmıştır [T.C. Turizm ve Kültür Bakanlığı,2007].

Resim 3.30. Borazan Sokak’ta hizmet veren Argentinum Oteli

Resim 3.31. Boğaz Sokak’ta Kuşulu Otel(Butik Otel)

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Tüketim, insanoğlu'nun yaşamını devam ettirebilmesi için ihtiyaç duyduğu önemli eylemlerden birisidir. Modern yaşam ile birlikte "üretim" kavramı insanlığın merkezindeyken, post-modern yaşamda "tüketim" bunun yerini almıştır.

Genel olarak Modernite ile birlikte çağdaş toplumlarda boş zamanı değerlendirme aktiviteleri daha gelişmiş, teknoloji ve bilimin getirdiği olanaklarla birlikte kent içinde sağlanan ulaşım kolaylığı artmıştır. Bu sayede insanların özel ve toplu yaşamlarında gündelik zaman grafikleri değişime uğramıştır. Bu değişimler mikro ve makro ölçeklerde kent üzerinde mimariye de yansımaktadır.

Mikro ölçekte ele alındığında, modernite ile birlikte başlayan insanların özel yaşamındaki dönüşüm, kendini daha çok konut yapılarında göstermiştir. Özel yaşamda bireylerin daha çok içine kapanması konutların da değişimine sebep olmaktadır. Fiziksel, işlevsel ve seçilen yer bakımından farklı gruplarda meydana gelen bu değişimler, toplumların ekonomik, sosyal ve politik durumlarına göre de farklılıklar gösterebilmektedir.

Makro ölçekte kent üzerinde bir değerlendirme yapıldığında da, genel olarak insanlar, kent içinde meydana gelen kargaşa ve trafikten kaçmak ve kırsal alanın sessizliğine yakın olmak için banliyölere taşınma eğilimine girmişlerdir. Ancak ekonomik büyüme devam ettikçe, banliyöler daha da kalabalıklaşır, büyür ve sonuçta banliyölerde yaşayanlar başlangıçta olduğu gibi kırsal alanlardan uzaklaşırlar. Kırsal alana yakın yeni banliyö konutları aramaya başlamalarıyla bu süreç sürüp gitmektedir.

Benzer bir durumda Ankara'nın güneyindeki GOP semtinde Arjantin Caddesi ve çevresinde gerçekleşmektedir. Yarım asıra yakın bir süre içinde

gerçekleşen bu hızlı değişim ve dönüşümle beraber buradaki konutlar hızla tükenmeye, daha doğrusu kentin farklı bölgelerine gitmeye başlamışlardır.

1946 seçimleriyle beraber Türkiye’de yeni bir siyasi dönem başlamış, çok partili sisteme geçişle beraber Demokrat Parti seçimlerde iktidara gelmiştir. Önce siyasi zeminde yaşanan değişimler toplumu daha sonra sosyal ve ekonomik açıdan da etkileyecektir. Arjantin Caddesi’nin tarihinin DP’nin 1946’da seçimleri kazanmasıyla başladığı söylenebilir. Dönemin yeni seçilen milletvekilleri GOP semtinde, o günkü adıyla ‘Bölükbaşı Caddesi’nden başlayan alanda büyük bir kooperatifleşme hamlesi başlatmışlardır. O döneme kadar bu bölgede eski Ankara bağ evlerinin bulunduğu, bakımsız bir yerleşmenin varlığından söz edilebilir. Genel olarak 2 farklı tip bahçeli evlerden oluşan bu kooperatiflerin birinci kısmı 1954’e kadar tamamlanmış olmakla birlikte, ikinci kısım 1958 yılından itibaren bugünkü Kader Sokak, Kırlangıç Sokak ve Nenehatun Caddesi üzerinden gelişimini devam ettirmiştir.

Bu dönemde yapılan 14 Mayıs evleri incelendiği zaman, yapılan birinci tipin plan açısından daha fazla geleneksel aile yaşantısına uygun olduğu, gerek odaların bulundukları konumlardan, gerekse de ortak alan olarak tasarlanan hacimlerin büyüklüğünden dolayı kabul görmüştür. İkinci etap evlerde odalar birbirinden daha kesin ayrılmış, ayrıca salon ve mutfakla olan ilişkileride birbirinden kesin olarak koparılmıştır. Bunun yanında kat ayırımı dikeyde de devam etmiş ve farklı katlarda farklı kullanıcılarla beraber apartman yaşantısına geçiş de başlamıştır.

1960’lı yılları bölgede, 14 Mayıs evlerinden apartman binalarına geçiş dönemi olarak adlandırılabilir. Bu dönemde yaşanan 2 önemli gelişme Türkiye ve Ankara’da kentleşme ile ilgili yepyeni bir olgunun doğmasına neden olmuştur. 1965 yılında yasallaşan Kat mülkiyeti kanunu ve kat sayısının arttırılması, kentlerde hızlı bir apartmanlaşma dönemini başlatmıştır. Dolayısıyla 1960’lı yıllarla beraber ilk olarak 14 Mayıs evlerinin

yok olma sürecinin başladığı gözlemlenmektedir. Bu süreç 2 şekilde gerçekleşmektedir;

- 1- Varolan 14 Mayıs evlerini yıkarak yerlerine apartmanlar inşa etmek
- 2- Varolan 14 Mayıs evlerine katlar ekleyerek ve ilaveler yaparak apartmanlaştırmak

Arjantin Caddesi ve çevresinde, 1960-1970 yılları arasında apartmanlar yapılmaya başlanmış ve bu dönem yapılan apartmanlardan günümüze kadar sınırlı sayıda kalmıştır. Konut olarak tasarlanan bu apartmanlar, modern mimarlık etkilerini cephede ve kütlede yansıtan binalardır.

1970'li yıllarla birlikte bölgede apartmanlaşmanın hızı daha da artmıştır. Bu dönemde köyden kente göçlerin artması kent içindeki konut ihtiyacını arttırmış, hizmet sektörünün de daha fazla GOP semtine gelmesi araç ve insan yoğunluğunu da Arjantin Caddesi'ne taşımıştır. Türkiye'nin değişmeye başlayan sosyal yapısına paralel olarak Arjantin Caddesi ve çevresinde farklı kültürlerden insanlar oturmaya başlamıştır. Bu dönemde işlevsel olarak bölgenin büyük çoğunluğunun konut alanı olduğu ve bunun yanında konutların ihtiyacı olan; berber, bakkal, hırdavatçı vb. küçük hizmet sektörünün daha çok apartmanların giriş katlarını tuttukları gözlemlenmektedir.

Yapısal olarak incelendiğinde ise, 1960'lı yılların apartmanlarından biraz daha gelişmiş ve lüks binalar olarak görülmektedir. Plan şeması bakımından odaların daha genişlediği, sirkülasyon ve toplu yaşama mekanlarının daha küçüldüğü gözlemlenmektedir.

1980 sonrasında hükümetin ekonomik politikalarıyla dövizin yasaklılığının kaldırılması Türk alışveriş piyasasını dövize endekslerken, iletişim ve teknolojinin güçlenmesi Batı'nın izlenmesini eş zamanlı bir süreç içine sokmuştur. Özel girişimciliğin arttığı bu dönemde sanayici ve işadamlarına

yeni olanaklar doğmuştur. Batı teknolojisi ve Batı ürünleriyle “bire bir” yaşam başlatılmış; Türkiye’de “hayatın niteliği”nin bu yolla yükseltileceği düşüncesi halk arasında benimsenmeye başlamıştır [Belge, M., 1993].

Bu yıllarda apartman yapımı daha da hızlanarak devam etmiştir. Ancak önceki dönemlere göre bazı değişiklikler mevcuttur. Apartmanların plan şemaları zenginleşmeye başlamıştır. Ayrıca asansörler daha yaygın şekilde kullanılarak, apartmanlar için lüks sayılabilecek kapalı otopark, evebeyn banyosu, ütü odası gibi yeni unsurlar da bu apartman yapılarında yerlerini almaya başlamıştır.

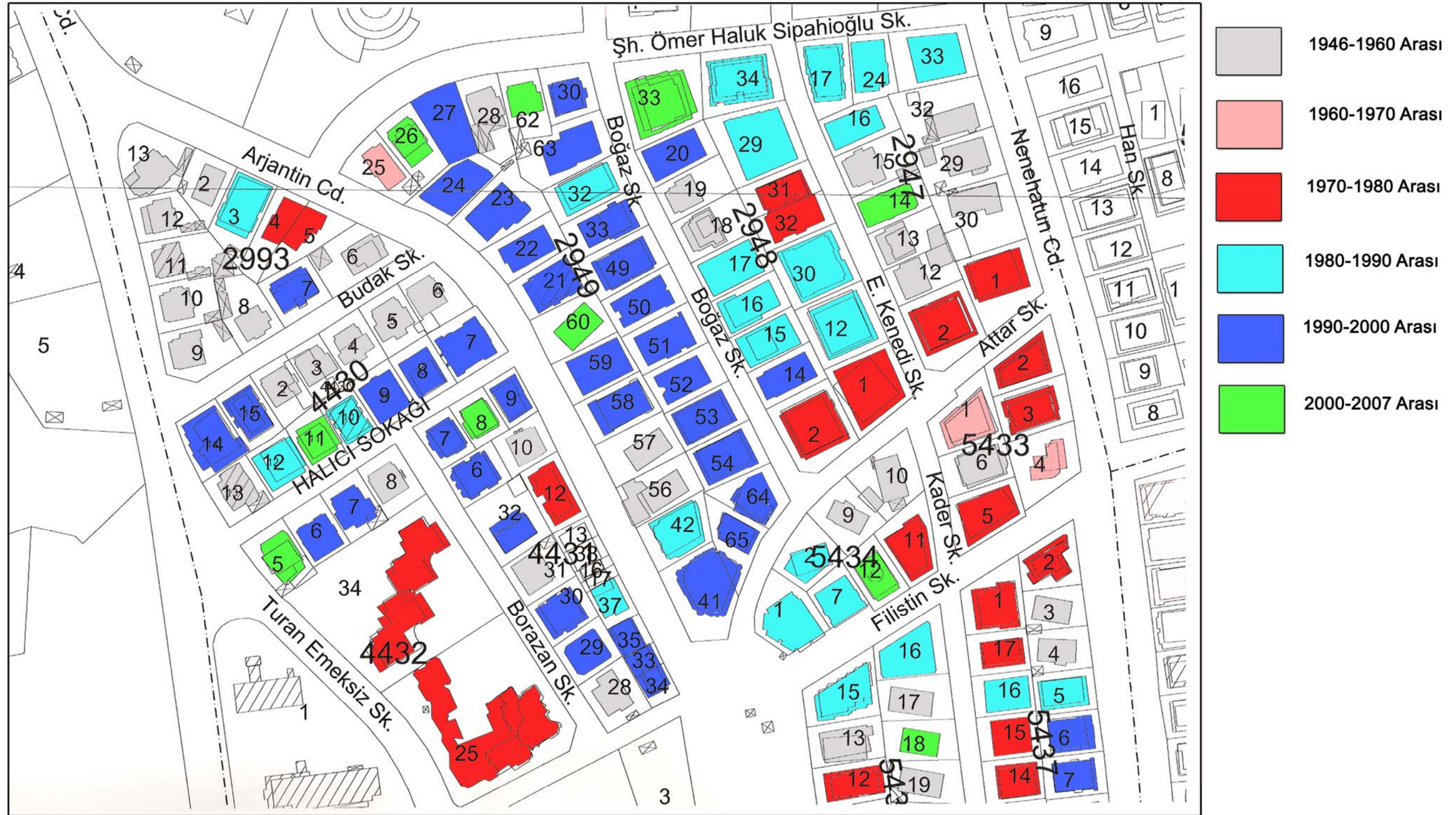
1990’lı yılların başında Karum İş Merkezi ve Sheraton Otelinin açılması, Kızılay’ın 1950 ve 1960’lı yıllardaki hareketliliğini yüklenen Tunalı Hilmi’yi, 1990 sonrasında Ankara’nın önemli bir alt merkezi konumuna getirmiştir. Ancak bu alt merkezi besleyecek yeni hizmetlerin sunulabilmesi için çevresindeki konut alanları içinde yeni mekan arayışlarına gidilmiştir. Bu dönemle birlikte Arjantin Caddesi ve çevresinde apartmanların yanı sıra, şirket ve büroların kullanımına uygun İş merkezleri yapımı başlamıştır. Bu, Arjantin Caddesi’nde yeni bir bina tipolojisidir.

Bu açıdan bakıldığında “14 Mayıs Evleri”nin 1950’lerde konut bölgesi olarak yansıttığı prestijin 1990’lı yıllarla birlikte aynı çevrede yaşanan sosyal hareketliliğin(insanların, malların ve paranın) prestijine dönüştüğü söylenebilir[Bilgin, 1997].

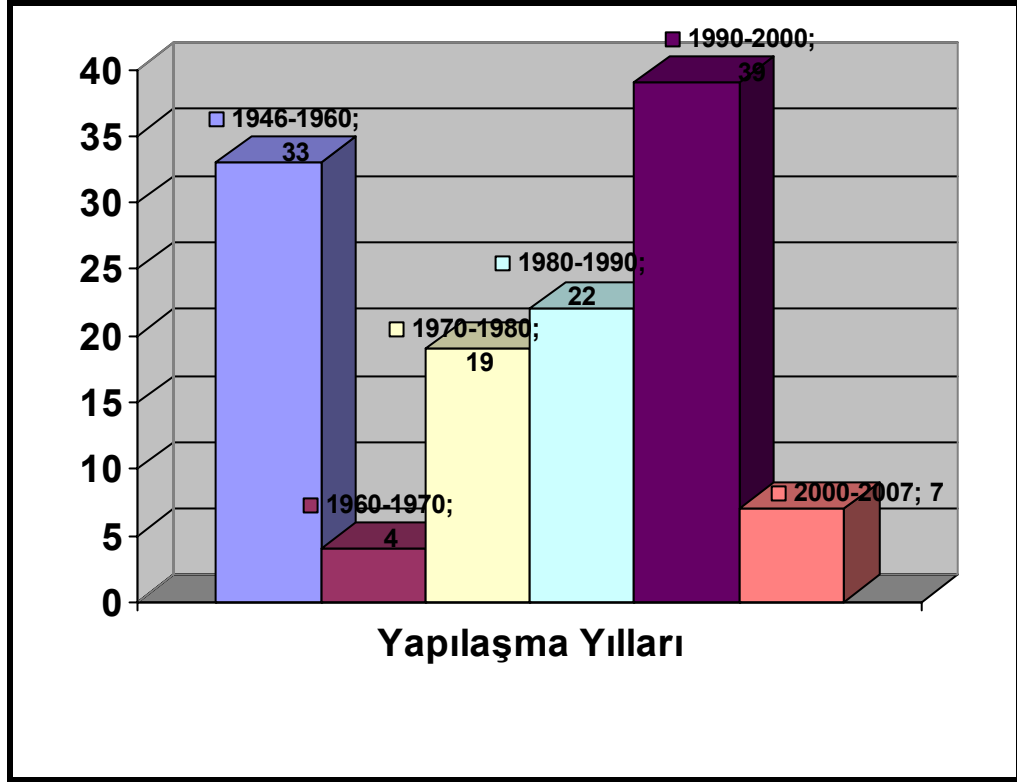

Resim 4.1. Arjantin Caddesinin başlangıcı

ARJANTİN CADDESİ BÖLGESİNİN
YILLARA GÖRE YAPILAŞMASI

Harita 4.1. Arjantin Caddesi Bölgesi'nin Yıllara göre yapılaşması

Şekil 4.1. Arjantin Caddesi ve çevresinin yıllara göre yapılaşması

Günümüzde yapılan araştırmada mevcut yapıların ağırlıklı olarak 1946-1960 arası yapılan 14 Mayıs evlerinden ve 1990-2000 yılları arasında yapılan yapılardan oluştuğu görülmektedir. Bu dönemde yapılaşmanın büyük kısmı tamamlandığı için 2000'li yıllardan sonra sınırlı sayıda yapı yapılmıştır. Ancak bölgede kalan 14 Mayıs Evlerinin çok küçük bir kısmı değişmeden kalmıştır. Büyük çoğunluğu işlevsel ve fiziksel olarak değişime uğramıştır. 14 Mayıs evlerinde bu çeşitlilik içinde ayrışmalar işlevsel ve biçimsel olarak gruplandırıldığında:

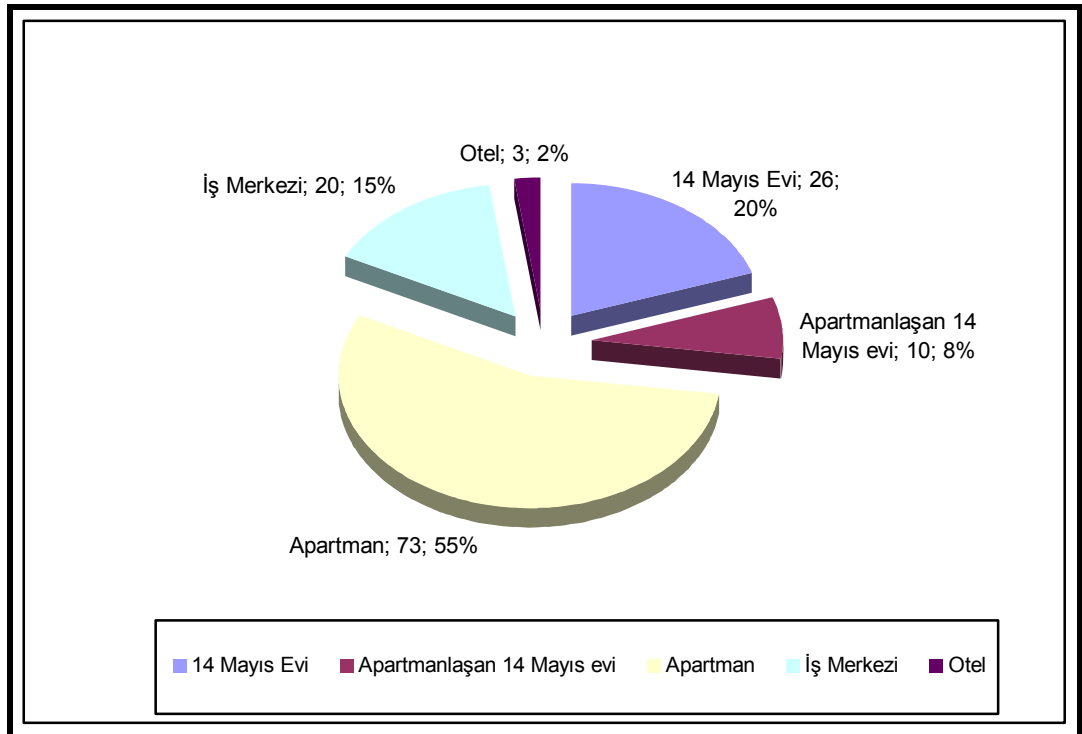
İşlevsel olarak;

- Alt katta Kafe-restoran, üst katta konut
- Alt katta ticaret, üst katta konut
- Binanın bütününde büro(şirketler grubu)
- Farklı katlarda kafe-bar-sanat galerisi-stüdyo,
- Sadece konut olarak

Biçimsel olarak;

- Özgün yapının tamamen kabuk değiştirip, yeniden giydirildiği,
- Özgün yapının izlerinin yok edilmeden, çok az konstrüksiyon ekiyle yeni kullanıma uyarlandığı,
- Özgün yapının hiçbir değişime uğramadan günümüze kadar geldiği örneklerle rastlanmaktadır.

2000'li yıllarla beraber Arjantin Caddesi'nde, 1990'lı yıllarda başlayan sosyal-mekansal dönüşümler hızlanarak ve belirli farklılıklarla devam etmiştir. Değişime uğramış ve uğramamış 14 Mayıs evlerinin yanı sıra apartman binaları, iş merkezlerinin yapımı devam etmiştir. Ayrıca kentte artan siyasi ve turizm hareketliliğine paralel olarak bölgede otellerin arttığı gözlemlenmektedir. Artık konut ve ticaret işlevleri iç içe yaşamaktadır.

Şekil 4.2. Arjantin Caddesi'ndeki Yapı Tipolojileri dağılımı

ARJANTİN CADDESİ BÖLGESİ
YAPILARININ TİPOLOJİK DAĞILIMI

Harita 4.2. Arjantin Caddesi Bölgesi Yapılarının Tipolojik Dağılımı

Yine 2000’li yıllarla beraber bölgeye gelen giyim-tekstil mağazaları, bölgede sağlanan boş zaman etkinliklerini çeşitlendirmiştir. Günümüzün ekonomik koşullarında hayatta kalmalarının çok zorlaştığı mevcut 14 Mayıs evleri yıkılmadan hayata döndürülmek için yeniden işlevlendirilerek kafe-restoranlarla değişik ülkelerin yeme-içme kültürlerini yansıtmakta, dünyanın önde gelen isimlerinin sergilendiği mağazalarla birlikte, evrensellik anlayışı içinde bir “küresel kimlikli” merkezi de ortaya koymaktadır.

Resim 4.2. Değişik yeme-içme kültürlerini yansıtan kafe-restoranlar

1950-1960-1970’lerin Kızılay’ına aidiyet kazandıran kafeler kültürünün prestiji, GOP semtinde Arjantin Caddesi sitüetine yine prestij olarak yansımıştır ancak artan trafik yoğunluğu ve topoğrafya özelliklerinden dolayı farklı gelişen bir kültür olmuştur. Bu kentsel prestijin sağladığı ranttan pay almak isteyenler, yıllarca “salt konut” hayatının yaşandığı bu yerleşim bölgesine müdahalelerini sürdürürken farklı işlevleri de biraraya getirerek çeşitliliğe hız kazandırmaktadırlar.

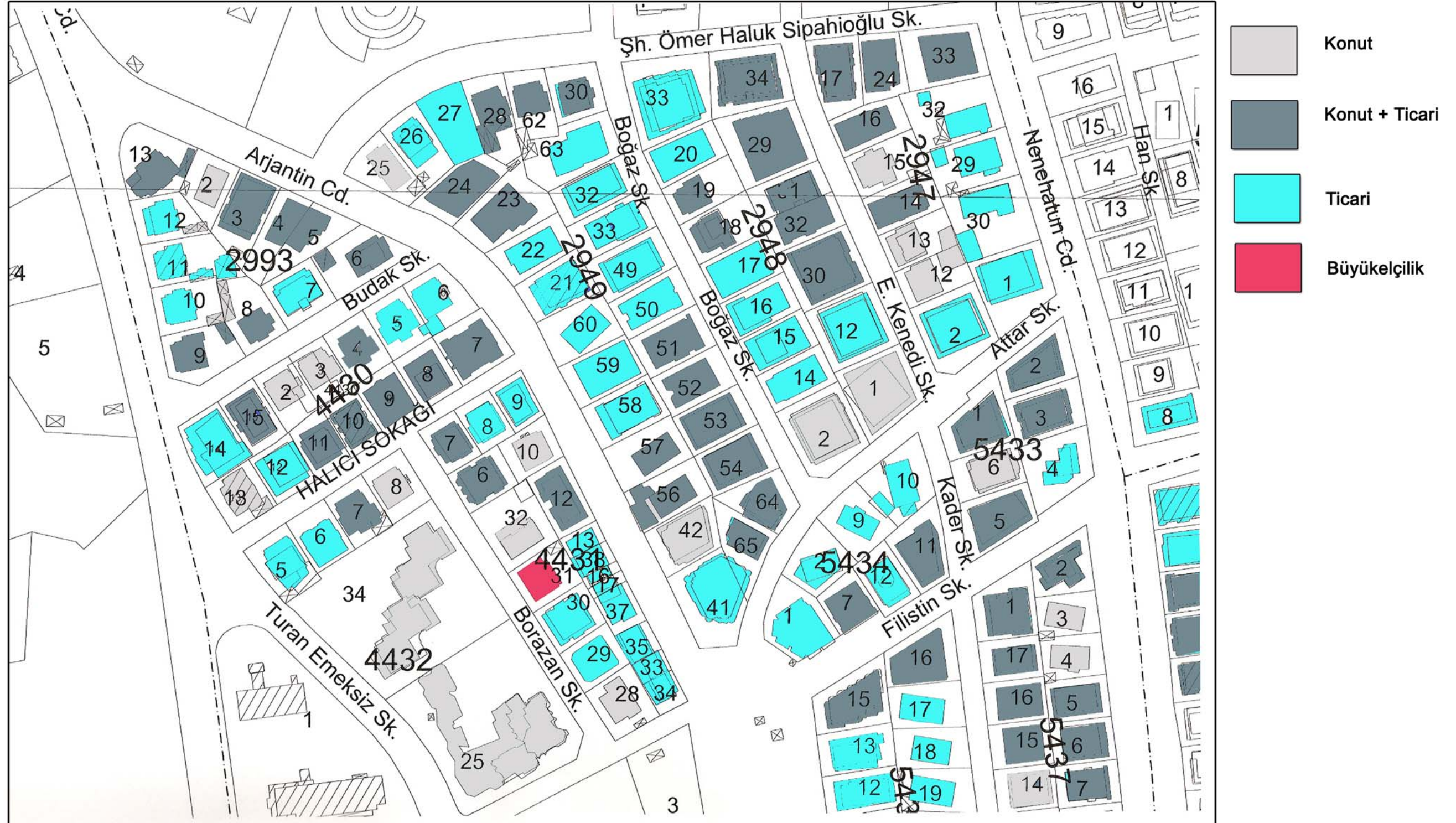
Kentsel prestijin vitrini haline gelen bu kentsel alanda *Popüler kültür* kendisini sosyal ve mekansal açıdan gerçekleşen bu çeşitlilikle göstermektedir. Konutların tüketimi ile gerçekleşen bu çeşitlilik; kentin geçmişine dair pratiklerin, ilişkilerin yerlerinden edildiği, geçmişin izlerinin yavaş yavaş elimizden alındığı bir gerçeklikte yaşanmaktadır [Özmen, 1999].

Tüketimin aşırı olduğu bu ortamda, bir zamanlar bu bölgede bulunan büyükelçilikler de daha fazla dayanamamış ve büyük çoğunluğu buradan kentin daha sakin bölgelerine kaçmıştır. Dönüşüme direnmeye çalışan kalan birkaç 14 Mayıs evi de bölgeden izlerinin tamamen silineceği günü beklemektedir.

Resim 4.3. Cadde üzerinde birçok farklı işlevin iç içe yaşaması

ARJANTİN CADDESİ BÖLGESİ
YAPILARININ İŞLEVSEL ÖZELLİKLERİ

Harita 4.3. Arjantin Caddesi Bölgesi yapılarının işlevsel özellikleri

ARJANTİN CADDESİ'NİN DÖNÜŞÜMÜ		1946-1960 ARASI DÖNEMİ	1960-1970 ARASI DÖNEMİ	1970-1980 ARASI DÖNEMİ	1980-1990 ARASI DÖNEMİ	1990-2000 ARASI DÖNEMİ	2000-2007 ARASI DÖNEMİ
BÖLGESEL ÖZELLİKLER		-1946 seçimlerinden sonra DP Milletvekilleri için kooperatif yapımı başlamıştır. Ağırlıklı olarak Alman mimarların uyguladığı projeler için İş Bankasından dönemin fiyatıyla 5 milyon TL kredi alınmıştır.	Bu dönemde kat mülkiyeti kanunun yasalaşmasıyla birlikte 14 Mayıs evlerinin yapımı bitmiş, apartmanların yükselmesi başlamıştır. Ülkenin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik koşullara siyasi etkenlerde eklenince 'yap-satçılık' ortaya çıkmıştır.	-Büyük kentlere gelen göçlerden dolayı GOP bölgesi çevresine gelen insan yığınları artmıştır. Gecekondulaşma hızlanmıştır. Bölgede farklı eğitim ve kültür seviyesinden insanların birlikte yaşamaya başladığını görüyoruz.	-Yavaş yavaş prestij simgesi haline almaya başlayan bölge üst gelir grubunun kullanımına geçmeye başlamıştır. Süpermarket, mağaza, pastane gibi hizmet sektörü de Cadde üzerinde yer almaya başlamıştır.	-Arjantin Caddesi'ndeki katmanlaşma ve karmaşıklık hızla artmaya devam etmiştir. Bölgede artık apartmanlaşmanın yanında İş merkezi ve şirket binalarının da varlığından bahsedilecektir.	-Cadde üzerinde küçük işletmelerin yerini büyük şirketler, holdingler almıştır. Bu dönemde Arjantin Caddesi'ne giyim-tekstil sektörü de gelmeye başlamıştır. Bütün bu hizmet ve iş sektörü bölgeye büyük trafik yoğunluğu getirmiştir.
YAPISAL ÖZELLİKLER	Planda	2 farklı plan şeması uygulanmıştır. Birincisi Daha geleneksel Türk yaşantısına uygun, ikincisi ise daha çok batılı yaşama uygundur.	Bu dönemde uygulanan plan şemasında geleneksel plan tipinden klasik apartman düzenine geçiş mevcuttur.	Apartman konut plan anlayışı yaygındır. Odalar belirli biçimde birbirinden ayrılmıştır.	Apartman plan şeması daha da zenginleştirilmeye başlanmıştır.	esnek plan anlayışı ile yatayda ve dikeyde mekanın kullanımının farklı kullanıcılar tarafından paylaşılacağı ve servis ve sirkülasyon alanlarının minimize edildiği plan anlayışları tercih edilmiştir..	Küçük ve büyük işletmeler için farklı plan anlayışları gelişmiştir. Konut uygulamaları çok azalmış, buna karşın yeni yapılan binalarda bölgedeki trafik probleminden dolayı minimum 2 bodrum katı otopark'a ayrılmıştır.
	Cephede	Modern mimarlık ilkelerine uygun, sade ve gösterişsiz cephe etkisi.	Cephe oranlarında geleneksel mimari çizgilerinin aranmasının yanı sıra eski ve yeni mimarinin sentezi yapılmıştır.	Modern mimarlık ilkelerine uygun, sade, tekdüze cephe etkisi.	Dinamizmin ön plana çıkarıldığını, cephede monotonluğu kırmak için tekrar yerine ritm uygulamasının geldiği gözlenir.	Modern mimarlık anlayışı artık değişerek renkli ve şirketlerin prestijini yansıtacak farklı cephe uygulamaları vardır.	Cephe uygulamaları daha da çeşitlenmiştir. Prestij ve gücü simgeleyen ve çevreden bağımsız cephe uygulamaları artmıştır. Malzemeler çeşitlenmiştir.
	Kütlerde	Parçalanmadan kaçınan, bütüncül kütle anlayışı	Parçalanmadan kaçınan tek ve bütüncül kütle anlayışı hakimdir. Z+2 uygulamaları görülür.	Modern mimarlık tipik kütle görünümü	Kitlesel hareketlerde de dinamizm arayışları ortaya çıkmıştır.	Arazinin değerlendirilmesinden dolayı her cm2'nin değerlendirilmesi için bütüncül kitleler tercih edilmiş, parçalanmalar genellikle cephe elemanları ve detaylarda uygulanmıştır.	Kitlesel açıdan yine araziye kullanım çabası fazladır. Azalan balkonların yerini çatı katına yapılan teraslar almıştır.
İŞLEVSEL		-Konut (14 Mayıs Evleri) -Eski bağ evleri(kulübeler)	-Konut (14 Mayıs Evleri) -Konut (Apartmanlar) -Ticari Faaliyetler (Apartman giriş katları)	-Konut (14 Mayıs Evleri) -Konut (Apartmanlar) -Ticari Faaliyetler (Apartman giriş katları) -İş Yerleri ve bürolar (Apartmanlar)	-Konut (14 Mayıs Evleri) -Konut (Apartmanlar) -Ticari Faaliyetler (Apartman giriş katları) -İş Yerleri ve bürolar (Apartmanlar)	-Konut (14 Mayıs Evleri) -Konut (Apartmanlar) -Ticari Faaliyetler (Apartman giriş katları) -İş Yerleri ve bürolar (Apartmanlar) -İş merkezi binaları	-Konut (14 Mayıs Evleri) -Konut (Apartmanlar) -Ticari Faaliyetler (Apartman giriş katları) -İş merkezi binaları -Oteller
KULLANICI		-DP Milletvekilleri 14 Mayıs Kooperatif evleri sahipleri	-DP Milletvekilleri 14 Mayıs Kooperatif evleri sahipleri -Bölgede yapılaşan apartmanlara taşınanlar	-DP Milletvekilleri 14 Mayıs Kooperatif evleri sahipleri -Artan yap-satçılıkla birlikte eski evleri yıkıp yerine 4-5 katlı apartmanları dikenler aynı zamanda buraları hızla kentin diğer kısımlarından gelenlere kiralamaya başladılar.	Bölgede artık konut artışı durmuş, buna karşılık şirketlerin ve büroların yönelimi hızlanmıştır. Yapılan apartman yapılarına hızla büro ve iş yerlerinin akını başlamıştır.	-Gittikçe azalan 14 Mayıs evleri ve daha da az olan konut kullanıcıları. -Alışveriş ve diğer boş zaman etkinlikleri için Arjantin Caddesine gelenler. -Artan prestij değerinden dolayı bölgeye gelen Şirketler.	-Az da olsa bölgede kalan 14 Mayıs Evlerini konut olarak değerlendirmeye direnenler. -Arjantin Caddesine hizmet sektöründe hergün çalışmaya gelenler. -Alışveriş ve diğer boş zaman etkinliklerini değerlendirmek için gelenler. -Büyük bankalar, finans şirketleri, holdingler.

Çizelge 4.1. Arjantin Caddesi'nin Dönüşümü

KAYNAKLAR

Ankara Çankaya Belediyesi İmar Müdürlüğü Arşivi, GOP semti apartmanlarına ait projeler, Ankara, (2007)

Arendt, H., “İnsanlık Durumu”, 1-2, çev: Şener, B., **İletişim Yayınları**, İstanbul, 2-14(1996)

Aslanoğlu, İ., “Ankara’da 20 yılın Mimarlık Değerlendirmesi”, 1940-60 Ankara, **YK Yayınları**, Ankara, 227(1994)

Ayata, “Yeni Orta Sınıf ve Uydu Kent Yaşamı”, Kültür Fragmanları: Türkiye’de Gündelik Hayat, Kandiyoti, Der.: Ayşe Saktanber, çev: Zeynep Yelçe, **Metis Yayınları**, İstanbul, 37-56(2003)

Aydın, Ö., “Değişim Yılları”, **Doğan Yayıncılık**, İstanbul, 145-189(2004)

Baudrillard, J., “Tüketim Toplumu”, çev: Deliceçaylı, H., **Ayrıntı Yayınları**, İstanbul, 18-52,90(1997)

Baydar, L., “Bir Başkentin Oluşumu (1923-1950)”, **T.M.M.O.B Yayınları**, Ankara,(1994)

Bellaloğlu, B.,F., “Frankfurt Okulunda Sanat ve Toplum”, **Bağlam Yayınları**, İstanbul, 88(1995)

Belge, M., “Türkiye Dünyanın Neresinde”, **Birikim Yayınları**, İstanbul, 207(1993)

Belli, G., “1950 Sonrası Ankara’da Konut Gelişimi: 14 Mayıs Evleri”, Yüksek Lisans Tezi, **Gazi Üniversitesi Mimarlık Bölümü**, Ankara, 65-72(2005)

Bilgin, İ., “Anadolu’da Konut ve Yerleşmenin Modernleşme Süreci”, Tarihten Günümüze Anadolu’da Konut ve Yerleşme, **Tarih Vakfı Yayınları**, İstanbul, 472-490(1996)

Bilgin, İ., “Modernleşme, Modernizm ve Konut”, **Arredemento Mimarlık**, 11, 86(1998)

Bilgin, İ., “Türkiye’de Barınma Kültürü ve Konut Mimarisinde Yeni Eğilimler”, İşlev ve Moda arasında Günümüz Konut Kültürü, **TMMOB Mimarlar Odası**, Ankara, 23-28 (2004)

Cantek, F., Ş., “Sanki Viran Ankara”, **İletişim Yayınları**, İstanbul, 107-147(2006)

Cem, İ., "Türkiye'de Geri Kalmışlığın Tarihi", **Can Yayınları**, Ankara, 25-63(1985)

Cengizkan A., "20. Yüzyılda Modernleşme ve Demokratikleşme Pratiğinde Mimarlar, Kamusal Mekanı, Konut Mimarlığı: Modernin Saati", **Boyut Yayın Grubu**, Ankara, 157-165 (2002)

Cengizkan, A., "80 Yılda Devr'i Türkiye: 80 Kare Ankara", **Vehbi Koç Ankara Araştırmaları Merkezi Yayınları**, İstanbul, 42-54 (2004)

Çapanoğlu, İ., "Kavaklıderem", **Kavaklıdere Dayanışma ve Güzelleştirme Derneği Bülteni**,3, Ankara,2 (1998)

Eroğlu, C., "Demokrat Parti, Tarihi ve İdeolojisi", **İmge Kitabevi**, Ankara, 20-22 (2004)

Featherstone, M., "Post Modernizm ve Tüketim Kültürü", çev: Küçük, M., **Ayrıntı Yayınları**, İstanbul, 146-147(1996)

Gans, H. J., "Popüler Kültür ve Yüksek Kültür", çev: İncirlioğlu, E. O., **YKY**, İstanbul, 19-40(2005)

Giddens, A., "Modernliğin sonuçları, 91", çev: Kuşdil, E., Birkan, T., **Ayrıntı Yayınları**, İstanbul: 11-20 (2004)

Goonewardena, K., "Urban Space and Political Consciousness: A Report on Theory, **Review of Radical Political Economics**, 36, 155-176(2004)

Gökçe, F., Özgönül, N., "Ankara'da kaybolan kültür varlıklarımız; Bağ Evleri", Tarih İçinde Ankara, Der: Yavuz, Y., **ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları**, Ankara, 269-272 (2001)

Güzer, A., "Arjantin Caddesi Deneyimi", **Mimarlık Dergisi**, Ankara, 60-65(1993)

Habermas, J., "Kamusallığın Yapısal Dönüşümü", der: Bora, T. , Sancar, M., **İletişim Yayınları**, İstanbul, 22-85 (2005)

Harvey, D. "Consciousness and the Urban Experience", **The Johns Hopkins University Press**, Great Britain, 13-90(1985)

Hilton, M., "Class, Consumption and the Public sphere", **Journal of Contemporary History**, 35(4), 657 (2000)

Kat Mülkiyeti Kanunu, "634 Kat Mülkiyet Kanunu", **Seçkin Yayıncılık**, Ankara, 5(2002)

Kortan, E., "Türkiye’de Mimarlık Hareketleri ve Eleştirisi 1960-1970", **ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları**, Ankara, 35-40(1975)

Kocabıyıkoglu, E., "Kaybolan 14 Mayıs Evleri", **Ankara Magazin**, 5:17 (2002)

Kocabıyıkoglu, E., "14 Mayıs Evlerine ait Projeler", Arjantin Cad. 2993 Ada/13 Parsel GOP, Ankara, (2004)

Laçiner, Ö., "Kentlerin Dönüşümü", **Birikim Yayınları**, İstanbul, 10-16(1996)

Mestçi, E., **Kavaklıderem Kavaklıdere Dayanışma ve Güzelleştirme Derneği Bülteni**, 7, Ankara: 3-4 (1997)

Mullins, P., "Cities and Consumption Spaces", **Urban Affairs Review**, 35,(1), 44-71(1999)

Odabaşı, Y., "Postmodern Pazarlama Tüketim ve Tüketici", **Kapital Medya Yayıncılık**, İstanbul, 11-41(2004)

Odabaşı, Y., "Tüketim Kültürü", **Sistem Yayıncılık**, İstanbul, 27-172(2006)

Osmay, S., "1923’ten Bugüne kent merkezlerinin oluşumu", 75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık, **Türkiye İş Bankası Yayınları**, İstanbul, 139-154 (1998)

Öncel, M., "Filistin Caddesi ve Kader Sokak Fotoğrafları arşivi", Kader Sokak 5, GOP, Ankara, (2007)

Özbek, M., "Kamusal Alanın Sınırları", Kamusal Alan, **Hil Yayıncılık**, İstanbul, 24-25(2004)

Özmen, A., "1920 Sonrası Ankara’da Apartman Konut Gelişimi ve Sosyal Değişim ile Etkileşimi Üzerine bir Araştırma", Doktora Tezi, **Gazi Üniversitesi Mimarlık Bölümü**, Ankara, 2-35(1995)

Özmen, A., "Kaybolma" ve "Yeniden Varolma", **Yapı Dergisi**, 214, İstanbul, 70-74(1999)

Pulat, G., "Dar Gelirli Kentlilerin Konut Sorunu ve Soruna Sosyal İçerikli Mekansal Çözüm Arayışları", **Kent Koop. Yayınları**, Ankara(1979)

Sennett, R., "Kamusal insanın çöküşü", 11, Tuncay B., Tamer, T., **Ayrıntı Yayınları**, İstanbul (2002)

Senyapılı, T., "Barakadan Gecekonduya Ankara’da Kentsel Mekanın Donusumu: 1923-1960", **İletişim Yayınları**, İstanbul, 1-365 (2004)

Tankut, G., “Jansen Planı Uygulama Sorunları ve Cumhuriyet Bürokrasisinin Kent Planlama Yaklaşımı”, Tarih İçinde Ankara,2, Der: Yavuz, Y., **TBMM Basımevi**, Ankara: 301-316 (2000)

Toroğlu, E., “Kavaklıderem”, **Kavaklıdere Dayanışma ve Güzelleştirme Derneği Bülteni**, 2, Ankara, 1(1998)

Tümer Mimarlık, “Mezzaluna Restoran ve Büro Binasına ait Çizimler”, Kaptanpaşa Sokak No.23, GOP, Ankara,(2007)

Türel, A., “Ankara’da Konut Yapım Süreçleri”, Ankara 1985’den 2015’e, **EGO Genel Müdürlüğü Yayınları**,Ankara, 15(1985)

Urry, J., “Mekanı Tüketmek”, çev: Öğdül, R.G., **Ayrıntı Yayınları**, İstanbul, 9-52(1995)

Üner, E., "14 Mayıs Kooperatif Evlerine ait bir fotoğraf, özel arşiv", Arjantin Cad. 2949 Ada/57 Parsel GOP, Ankara(2006)

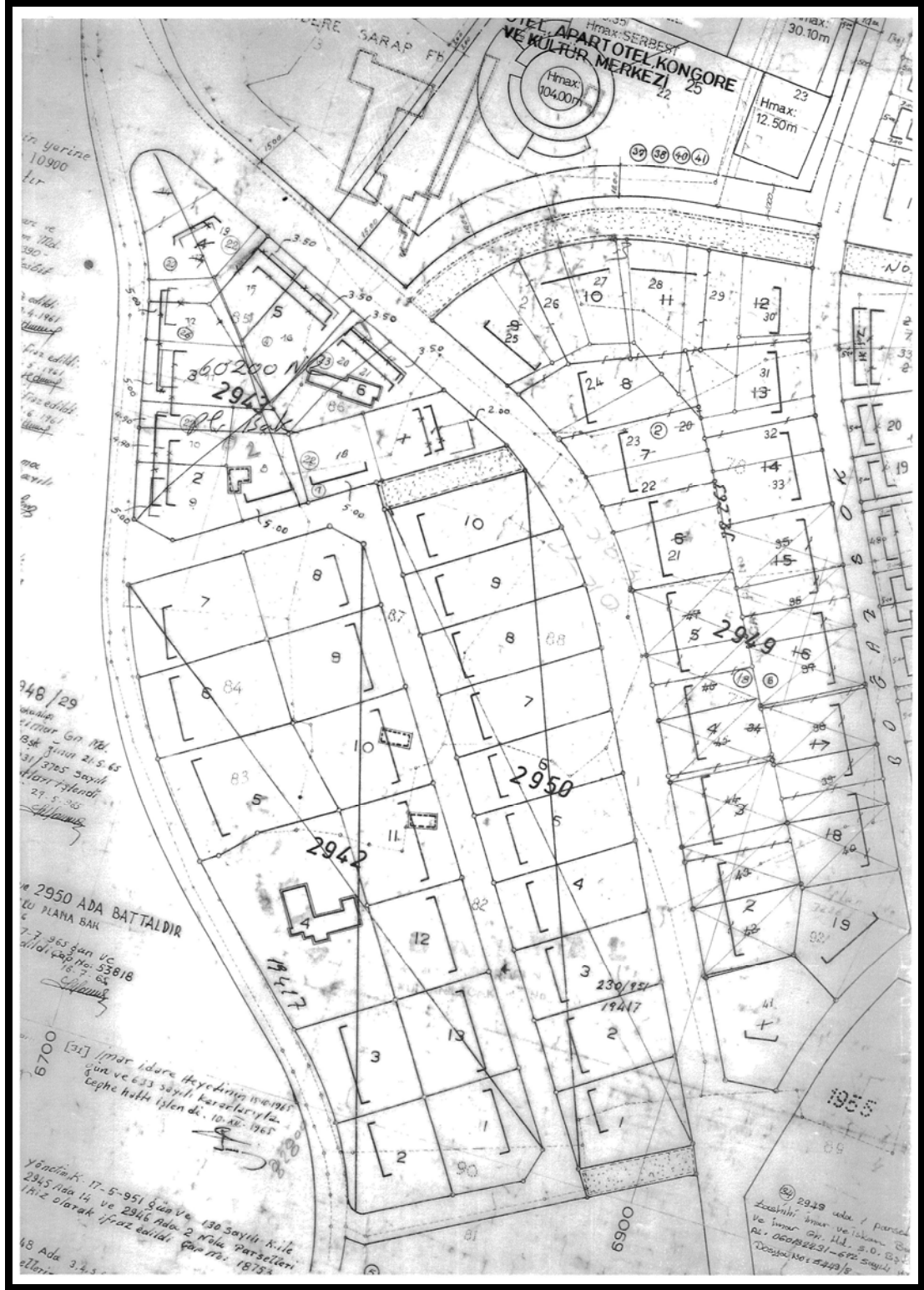
Ünsür, A., “14 Mayıs Kooperatif Evlerine ait Projeler”, Arjantin Cad. 2949 Ada/56 Parsel GOP, Ankara(2007)

İnternet : T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı “Türkiye Turizm istatistikleri”, <http://www.kultur.gov.tr/TR/BelgeGoster.asp> (2007)

İnternet: “Googleearth Software programı”, <http://www.googleearth.com> (2007)

EKLER

EK-1 BÖLÜKBAŞI CADDESİNİN İMAR DURUMU,1946

EK-3 Abdi Güzer ile söyleşi**23/08/2007**

SG: Arjantin Caddesi üzerindeki kendi deyiminizle; "İlk İş merkezi yapısı"nın mimari olarak o yıllarda Cadde'deki dönüşümden biraz bahsedermisiniz?

AG: 1987 yılında tasarladığımız İş merkezi binasını, o dönemde konut yapılarının artık büro ve iş yerlerince "Prestij mekânı" olarak işgal edildiği Arjantin Caddesi'nde değişimi başlatan projelerden biri olarak ele alıyoruz, çünkü bizim projemizden sonra iş merkezi yapıları hızla artmaya başladı...

O yıllar Cadde'nin kaderinin değişmeye başladığı yıllar... Güzelim GOP evleri bir bir gitmiş, Hilton Oteli acılmış, Sheraton Oteli ve Karum olmak üzere işyerleri Tunalı Hilmi Caddesi'ndeki konutları işgal etmiş, yukarı doğru tırmanıyordu. Bu bölgede konut sahibi olan Ankara'nın elit kesiminin de yavaş yavaş GOP bölgesinden kaçmaya başladığı yıllardı...

SG: Sizin tasarladığınız "iş merkezi yapısı"nın Cadde'deki diğer mevcut yapılardan farkları nelerdi?

AG: O yıllara kadar Arjantin Caddesini ve onu besleyen ara sokaklarda yalnızca konut yapıları yapılmıştı. Hemen ardından büro ve işyerleri tarafından kullanılmaya başlanıyordu. Bizde bu her cm² si değerli bölgede başımıza gelecek akıbeti tahmin ederek bastan bir iş yapısı tasarladık.

Mal sahibi ve yapımcının paylaşacağı ama birleştirilerek ya da parça parça satabilme ya da kiraya verebilme olanağını da elden bırakmak istemedikleri bir İş yapısı... Yapının dikeyde ve yatayda bölünebilir ve birleşebilir olması kadar, kullanıcının önceden belli olmaması da çok boyutlu bir esneklik kavramı getirdi. Olası bölünmelere, birleşmelere ve işlevlere cevap verebilecek boş hacimler tasarlamaya karar verdik. Bir baksa deyişle o güne kadar konut yapılarının dönüşümü ile karşılanan kentsel bir işlevin yapı tipolojisini aramaya koyulduk.

Ayrıca giriş kati, üst katlardaki bürolardan bağımsız olarak tasarlandığı için Arjantin Caddesi üzerinde açılan ilk Kafe olan "Divan Pastanesi"nin hemen

hizmete girdi. Bugün Arjantin Caddesi'nin "Kafeler Caddesi" olarak anılmasında bunun büyük etkisi olduğunu düşünüyorum.

SG: Peki o zaman önce Kızılay'da, sonra Tunalı Hilmi de ve sonra da Arjantin Caddesi'nde "konutların dönüşümü" ile gerçekleşen kentsel değişimin sebepleri nelerdir?

AG: Aslında bununla ilgili siyasi ve sosyo-ekonomik olarak birçok neden gösterilebilir. Ancak bence Ankara'da yaşanan bu dönüşüm sürecinin başlangıcı Cumhuriyetin ilk dönemlerine kadar gidiyor. Türkiye'de imar kararları alınırken, bu kararların ihtiyaca yönelik alınmasından çok siyasi olmasını bu dönüşümü başlatan en önemli etken olarak görüyorum.

Cumhuriyet'in baslarında Ankara'nın gelişimi için Jansen planı kabul edildiğinde belirli bölgeler konut alanları olarak seçildi, ancak yıllar içinde kentleşme kararları plana uygun şekilde yani doğru biçimde uygulanamadı. O dönemde kente gelen göçlerin aşırı artışı, kentteki büyük konut ihtiyacını ortaya çıkardı. Bu büyük konut ihtiyacını karşılamak için imar'a açılan yeni alanlar, kente gelenlerin kendi konut ihtiyaçlarını giderebilmesi için küçük küçük parsellere bölündü. O yıllarda finans ve inşaat şirketlerinin ekonomik gücü doğrultusunda geniş alan ihtiyacı olan büyük projelere yönel inemedi. Tüm bu gelişmeler ilk kent merkezinden başlayarak kentin güneye doğru sürekli genişlemesine yol açtı. Bu büyüme sürecinde yapılan konut yapıları kademeli olarak dönüşerek buralara hizmet getirmek isteyen ticaret sektörün kontrolüne geçmeye başlar. Aslında bütün olay kısaca bu şekilde özetlenebilir...

1950'lere kadar Kızılay'da 2 katlı ve bahçeli konut yapıları yapıldı. Bu bölgeye hizmet getirmek için zamanla büro ve iş yerleri bölgeye gelmeye başlayınca konutlar daha da güney'e kayarak Tunalı Hilmi ve Kavaklıdere bölgelerine yerleşmeye başladı. Ancak aynı akıbet zamanla burada da gerçekleşince, Arjantin Caddesi ve GOP bölgesi de aynı süreci yaşadı.

Belirli bir süre sonunda artık konut alanları kent dışında planlanmaya başlayınca, bu bölgelerin sakinleri çareyi ya yerlerini firmalara ve hizmet

sektörüne yüksek ücretler karşılığında bırakarak kent dışına ya da kentin daha sakin bölgelerindeki konut alanlarına gitmekte buldular.

Bu işin siyasi olduğu kadar sosyo-ekonomik boyutu da var tabî ki... Yani toplumsal ve kültürel olarak Türk insanının 1950'lerden sonra değişen yaşam kültürü ve alışkanlıkları bu değişimleri hızlandırdı diye düşünüyorum.

Bölgede Z+4 kata müsaade edilmesinden sonra apartman yapıları yoğunluk kazanmaya başladı. Kat karşılığı yıkılarak veya mevcut yapılara ilavelerle oluşan yeni doku bölgedeki kalabalık ve karışıklığı beraberinde getirdi...

SG: O zaman Arjantin Caddesindeki apartmanlaşma hangi dönemde başladı?

AG: Ağırlıklı olarak 1970'li yıllarla birlikte bölgenin sit alanı özelliğinin kaldırılmasından sonra apartman yapıları ağırlık kazanmaya başladı. Daha sonra artan ekonomik ranttan dolayı birçok GOP(14 Mayıs) evi yıkılarak apartmanlar yapılmaya başlandı.

Dediğim gibi 1980' li yılların sonunda da yeni bir söylem başlayarak bölgeye yatayda ve dikeyde esnek kullanım olanağı sağlayan is merkezleri projeleri yerleşmeye başladı... Cadde'deki değişimi genel olarak böyle özetleyebilirim...

EK-4 Türkan Güven ile söyleşi (4430-2, Mevcut 14 Mayıs evlerinden birini kullanan Bölge sakinlerinden)

SG: Bu bölgede yaşanan konut dönüşümüne direnen sayılı ev sahiplerinden birisiniz. Öncelikle kullanıcı profilinizi ortaya koymak için, kim olduğunuzu ve kaç yıldır burada oturduğunuzu anlatır mısınız?

TG: Hâkimlikten emekliyim, 1940 doğumluyum. Yaklaşık 20 yıldır burada oturuyorum. Bu konut; 1953'de tamamlanan 1. tip 14 Mayıs Kooperatif evlerinden birisidir. Babam o dönem milletvekili olarak buradaki konutun yapımından sonra burada oturmak istedi ise de, o yıllarda bölgenin çok ıssız olusu ve toplu taşıma olanaklarının yetersizliğinden dolayı ancak 1950' li yıllarda 1-2 sene burada oturabildik, daha sonra tekrar Kurtuluş' ta ki evimize geri donduk. Bu evi de yazlık amaçlı dinlenme ve depo olarak kullanmaya başladık.

SG: Bize O yıllardaki Bölükbaşı Caddesi, GOP ve 14 Mayıs kooperatif evlerindeki yaşantıdan bahseder misiniz?

TG: O yıllarda belediye otobüsleri Bölükbaşı Caddesinin başına kadar gelip ring yaparlardı. Ayrıca özel arabası olanda pek yoktu. Ancak ona rağmen projelerde 14 Mayıs evlerine garaj yapımı şart koşulmuştu.

Yaşantıdan bahsedecek olursak, evlerin yan yana sıralanmış olmasından dolayı iyi komşuluk ilişkileri vardı... İnsanlar genelde birbirini tanırdı. Bahçelerinde oturanlar genelde birbiri ile sohbet eder, ziyaret ederlerdi. Ayrıca şuan ile kıyaslarsak o dönem buralarda yeşil bant ta çoktu. Bu kadar betonlaşma yoktu...

SG: Peki bugün bunlara rağmen hala burayı konut olarak muhafaza edip, oturmanızın sebepleri neler?

TG: Açıkçası çok fazla talep var burası için... Genellikle müteahhitler yüzde 50 veriyorlar bu evi yıkıp yerine 4 katlı bir apartman yapabilmek için. Aynı zamanda burayı restore edip Kafe-restoran işletmesine çevirmek isteyenlerde var. Çok cazip teklifler öneriyorlar ancak ben içinde büyüdüğüm

bu evi yok etmek istemiyorum. İnsan mutlu olmak için yaşar bence ve bende burada yasaktan dolayı mutluyum. Bahçelievler’de de bir evim var, ancak ekonomik olarak durumum el verdiği sürece burayı muhafaza etmek istiyorum.

SG: Arjantin Caddesi ve çevresinde sizi rahatsız eden faktörler neler?

TG: Öncelikle trafik ve gürültü... Bu bölgede sonradan yapılan yapılarda özellikle zemin katın değerli olmasından dolayı otopark yetersizliği var. Örneğin karsımızdaki restorana gelenler genellikle yer bulamayınca bizim garajın önüne park ediyorlar. Tabii bir de gürültü problemi var. Etrafımızdaki işletmelerden genellikle gecenin geç saatlerinde gelen yüksek ve bazen taşkınlıklar gerçekten rahatsız edici boyutta. Bir de tabii genellikle hizmet sektöründe hizmet veren yerlerin çevreyi kirletmeleri var.

Diğer taraftan bölgenin kozmopolit bir kullanıcı kitlesine sahip olması ile güvenlik problemi de ciddi bir problem teşkil etmeye başladı. Bundan dolayı bizde camlara demir parmaklık takmak zorunda kaldık...

SG: Oturduğunuz süre zarfında bina ve arsanızda yaptığınız değişiklikler neler acaba?

TG: Açıkça görüldüğü gibi kalan diğer 14 Mayıs evlerine bakıldığında çok fazla bir değişiklik yok. Son 10 senedir yaptığımız değişikliklerin ağırlıklı olarak iç mekânda olduğunu görüyoruz. Bugünkü yaşam şeklinin ve teknolojinin binanın yapıldığı dönemki şartlarla örtüşmediğini de gözlemliyoruz. Örneğin o yılların işlevleri için tasarlanmış mutfak artık bugünün işlevlerine hacimsel olarak yeterli olamıyor. Evdeki tadilatlar için gelen işçiler genellikle dışarıdan görüldüğünde binanın bir şatoyu andırdığını ama içerdeki küçük hacimleri gördüklerinde çok şaşırdıklarını söylerler. Haliyle kalın taş yığma duvarlar iç mekânda hacmi oldukça küçültüyor. Ayrıca tesisat değişikliklerinden dolayı duvarları delmek de çok güç.

Genel olarak yaptığımız değişiklikler; güvenlik nedeni ile camlara demir parmaklık takılması, arka bahçedeki küçük kilerin benim kütüphanem haline getirilmesi ve garajında mekânlaştırılarak depo haline getirilmesi sayılabilir...

SG: Eğer gelecekte Bir gün burayı bırakmak zorunda kalırsanız, konut olarak nereyi tercih edersiniz?

TG: Burası için benim kadar kardeşlerim de söz sahibi. Çünkü babamızdan miras kaldı bize. Bugünlere kadar onların desteği ile burayı muhafaza edebildik, yani bana burayı satma konusunda hiç baskı yapmadılar bugüne kadar. Yine söylediğim gibi, ekonomik olarak taşıyabildiğimiz kadar burayı mevcut hali ile götürmeye çalışacağız, ancak çok zorda kalırsak herhalde kent dışında sessiz, daha çok yeşilliğin olduğu konut alanlarına giderim herhalde. Bir de Bahçelievler' de benzer şekilde babamızdan kalan bahçeli bir evimiz var, ancak burada yaşanan gelişmeler orası içinde geçerli, o yüzden kanımca kent içinde yaşamayı düşünmeyiz...

EK-5 Ersin Üner ile söyleşi (2949-57, Kafemiz'in sahibi mimar)

SG: Öncelikle bu bölgede yaşayan ve çalışan birisi olarak kim olduğunuzu ve burası ile ilişkinizi anlatır mısınız?

E.Ü: 1940 Ankara doğumlu, emekli mimarım. Aslında çocukluğum Kızılay'da geçti... Rahmetli babam, Zihni Üner 1954 yılında 20 yıl vadeli olarak borçlanarak bir ev sahibi olmak istemiş ve bölgeden bir 14 Mayıs kooperatif evi satın almış. Babam general olduğu için 1960 ihtilali sonrası tutuklanıp hapse atıldı. Babam cezaevinde rahmetli olunca bizim aile olarak büyük sıkıntılarımız oldu. Ben ODTÜ mimarlığı bitirince evlenip uzun yıllar Ankara dışında yaşadım. Buradaki evimizde annem ve kız kardeşim beraber yaşıyordu. Daha sonra kız kardeşimde ayrılınca annem yalnızlığa dayanamadı ve İstanbul'a akrabalarının yanına gitti. Burası Bilkent'te okuyan oğlum Boğaç'a kaldı. O da üst katı kiraya verdi, kendisi alt katta yaşadı. Kendisi 1993 yılında Kafemiz'i açtığında üst kata ben geçtim, alt kat kafe olarak hizmet vermeye başladı. Bu düzen hala devam ediyor.

SG: En baştan itibaren Bölükbaşı Caddesindeki değişimi bize aktarır mısınız?

E.Ü: Dediğim gibi 1993 yılına kadar burası sadece konut olarak kullanıldı. Altı üstü 2 daire olarak... Plan bakımından burası GOP evleri 2. Tiptir. Birinci tipten daha büyük ve planlama bakımından daha batılı yaşama uygundur. Örneğin 1. Tipte ortada büyük bir salon ve ona açılan bütün odalar mevcutken, 2. Tipte odalar konutun arkasındadır ve mutfakla yaşama mekânı birbirine daha bağlantılıdır. 1. Tip ekonomik olarak daha alt kesimdekilere yönelikti, 2. Ve 3. Tipler daha geniş olmalarından da dolayı biraz daha pahalıydı. 3. Tip de buranın biraz daha gelişmiş halidir ama çok da büyük farklar yoktur.

Sizinde bildiğiniz gibi 1950-60 lı yıllar GOP bölgesinde Amerikalıların çok yoğun bulunduğu bir dönemdi. Özellikle NATO' dan dolayı çok Amerikalı buraya gelip giderdi. Ondan dolayı da burada Amerika' lılarla büyük bir

etkileşim olmuştur. Birçok Amerikalı burada birbiri ile tanışıp evlendi, hatta birçok Türk de burada tanıştığı Amerikalı ile evlenip Amerika'ya yerleşti. Bende şahsen İngilizceyi Amerikalı komşularımızdan öğrenip Üniversite'nin hazırlık atlama sınavını geçtim.

Yani Amerikalılar bir dönem buraya çok ısındılar, beraber çok güzel günlerimiz geçti.

1955 kat mülkiyeti kanunu Türkiye'de sosyal ve ekonomik olarak birçok değişimi getirdi. Bu tarihten sonra Türkiye'de apartmanlaşmanın arttığını görüyoruz. Burada da bununla beraber güzelim GOP evleri yıkılmaya, yerlerine 4-5 katlı apartmanlar yapılmaya başlandı. Buralar kat karşılığı müteahhitlere verilip büyük rant sağlanıyordu.

1990 ılı yıllara kadar bu sürecin burada da devam ettiğini gözlemledik ancak 1990 'lı yıllar ile beraber iş sektörünün buraya gelmesi ile konutlar hızla buradan kaçmaya başladılar.

S.G: Peki apartmanlaşmayı ve kat mülkiyeti kanununu ortaya çıkaran nedenler nelerdir?

E.Ü: Kat mülkiyeti yasasından önce mevcut binalar paylaşılamadığı için yeni yapılar yapılamıyordu. Bunu gidermek için kat kanunu yasası çıkarıldı, amaç inşaat sektörünün önünü açmaktı, ancak bunun kontrolü sağlanamadı her yerde apartman blokları yükselmeye başladı.

SG: Peki sizin binanın bugüne kadar geçirdiği değişiklikler nelerdir?

E.Ü: İlk olarak 1956'da taşındığımızda bahçeye 2 çam, 3 dut ağacı diktik. Bugün de o ağaçları halen bahçede görebilirsiniz. Uzun bir süre konutun kullanıcıları yabancılar olduğu için çok önemli değişiklikler yapılmadı. Sıkıntı dönemlerinde annemler kendi evlerindeki odaları da kiraladı. 1993 'de burası Kafeye dönüştüğünde büyük değişiklikler oldu.

Öncelikle binanın bahçe ile ilişkisi arttı, bahçeye çıkmalar yapıldı, oturma grupları kondu. Ayrıca Garaj da kafe'nin teras alanına ilave edildi.

Bizde kat çıkması falan yapılmadı, giriş'i vurgulamak için küçük kırma bir çatı yaptık, o kadar...

Planlamaya gelince kafe alanındaki iç duvarları kaldırdık ve mutfağı açık büfe şeklinde Kafe alanına açtık... Bütün servis birimlerini arkaya attık. Üst katta önemli bir değişiklik yok.

SG: Bu değişimler çerçevesinde günümüzde hala AC 'de oturmanın zorlukları neler?

EÜ: Bir müteahhit olarak bugüne kadar birçok bina yıktım, yaptım. Ancak burasının bende manevi bir önemi var, bundan dolayı burayı yok etmem mümkün değil. Benim gibi yaşlı bir adam için en büyük sıkıntı alt kattan ve çevreden gelen gürültü. Tabi bölgede artan hırsızlık olayları da güvenlik önlemlerini aşırı derece de arttırdı.

SG: Peki bütün bu gelişmeler ışığında AC'nin ve GOP bölgesinin geleceğini nasıl görüyorsunuz?

EÜ: Ben artık AC'nin zirve noktasına ulaştığını düşünüyorum. Yani buradaki arsa fiyatları ve prestij değeri ulaşabileceği en üst noktaya ulaştı, bundan sonra bence GOP bölgesini Tunalı'nın akıbeti bekleyecektir. Burada kalan konutlarda zaman içinde dayanamayıp tükenecektir.

EK-6 Sibel Kuyulu ile Söyleşi (Arjantin Caddesi üzerinde çalışan emlakçı)

SG: Kaç yılından itibaren Arjantin Caddesi üzerinde çalışmaya başladınız ve Cadde'ye uğrama sıklığınız nedir?

SK: Çocukluğumdan itibaren Ankara'da oturduğum için GOP bölgesinin gelişimini de iyi biliyorum. 1980'li yıllarla beraber emlakçılık yapmaya başladım ve aşağı yukarı 1990'lı yıllardan itibaren bizzat kendim Arjantin Caddesinde birçok yerin emlak işlerini yaptım, ayrıca yine 1990'lı yılların başında bürom Arjantin Caddesi üzerindeydi.

SG: Peki Cadde'deki yapılardaki ekonomik değişimi sizden öğrenmek istesek, nasıl bu kadar değer kazandı?

SK: Önceleri biz Arjantin Caddesi üzerinde konutlar için yer buluyorduk. Bu bahsettiğim tarihler 1980'li yıllar. O tarihlere kadar apartman ve bazı GOP evleri dışında yapılardan bahsetmek olanaksızdı. Cadde üzerinde ilk restoranı kendim açmıştım. Ancak o dönem içkili yer açmak için ruhsat almak çok zordu, bundan dolayı restoranı içkili yapabilmek için lokal olarak hizmet vermek zorunda kaldık.

SG: Size göre Cadde ne zaman markalaşmaya veya marka değerini arttırmaya başladı?

SK: 1990'lı yıllarla beraber Arjantin Caddesi bir proje haline geldi ve toplumun farklı kesimlerinin üzerinde çalıştığı bir konuma geldi. İlk olarak alkolsuz kafe ve pastanelerin açılması, daha sonra dikilen büyük şirket ve holding binaları bölgeye kendine has mimarlık dilini de getirdi. Daha sonraları 2000'li yıllarla birlikte giyim-tekstil sektörünün bölgeye gelmesi buradaki emlak fiyatlarını ciddi şekilde arttırdı. Ancak bence ekonomik rant açısından Arjantin Caddesi şuanda altın çağını yaşıyor. Bundan daha fazla değerleneceğini düşünmüyorum açıkçası.

SG: Peki Arjantin Caddesi üzerinde bundan sonraki planlarınız nelerdir?

SK: Benim kafamda proje olarak yapmak istediğim sadece 2 şey kaldı. Bunlardan birincisi, Arjantin Caddesi kaldırımlarını arnavut kaldırımı haline getirmek, ikincisi ise Beymen Store mağazasını Cadde'nin üst kısmına, diğer giyim firmalarının yanına almak ve 'Beymen Store' içinden paralel cadde olan Borazan Sokağına geçiş vermek. Bundan başka pek te yapacak birşey kalmadı açıkçası.

SG: Arjantin Caddesi'nden sonraki planlarınız nelerdir?

SK: Belki biliyorsunuzdur, bir tane Arjantin Caddesi de Konut Kent tarafına yapılmakta şuanda. Yine boş zaman etkinliklerinin değerlendirileceği, lüks firmaların yer aldığı bir cadde. Çayyolu'nda bunu tamamlamak istiyorum. İstanbul'daki Nişantası veya Bağdat Caddesi'nin Ankara'daki muadili şuan Arjantin Caddesidir. Biz buna Çayyolunda olduğu gibi yenilerini eklemeyi amaçlıyoruz.

EK-7 2949 ADA/41 PARSEL EVRAKLARI

VakıfBank	
Genel Müdürlük İnşaat ve Emlak..... Müdürlüğü	Tarih : 20.5.96 Sayı : 405 Konu :
ÇANKAYA BELEDİYESİ İMAR MÜDÜRLÜĞÜ'NE -----	
14 imarın 2949 ada, 41 sayılı parselindeki binanın mülkiyetimizdeki 1, 3, 24 no.lu bağımsız bölümlerinde imar yönetmeliğinin 86. maddesine göre düzeltmeler yapılacaktır. Gereğini müsaadelerinize arz ederiz.	
Saygılarımızla, TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI T.A.O. GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	
<i>[Signature]</i> Cihat B. DENGİ Müdür	<i>[Signature]</i> A. Orhan İSBİR Müd. Yrd.
<i>[Handwritten: 20.5.1996]</i>	
TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI T.A.O./GENEL MÜDÜRLÜK/HEAD OFFICE Atatürk Bulvarı, No: 207, 06683 Kavaklıdere/ANKARA Telefon/Phone: (0 312) 468 11 60 (40 hat/lines) Telefax (0 312) 468 45 41 (Model: 298-1995)	

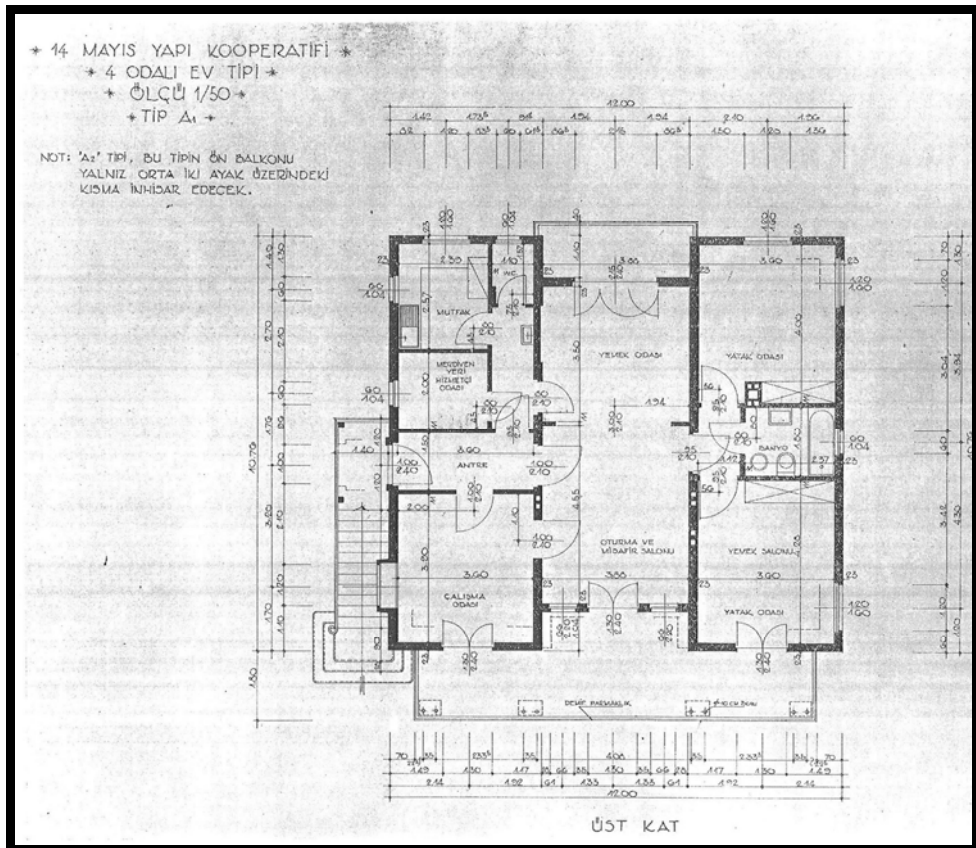
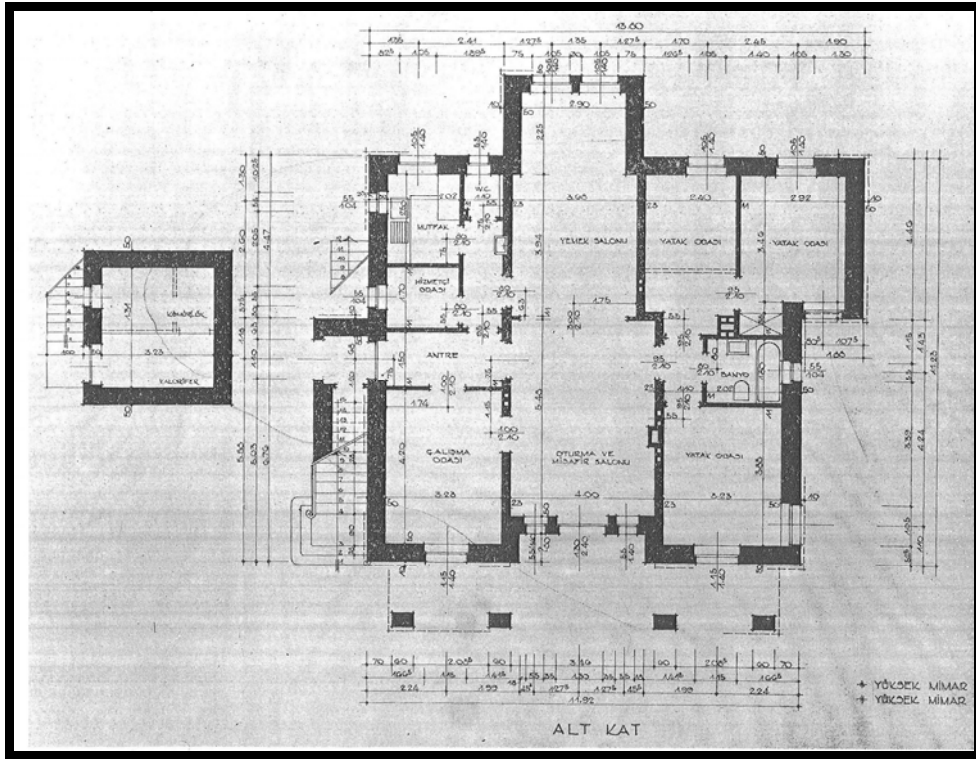
EK-8 KAVAKLIDERE 14 MAYIS EVLERİ BROŞÜRÜ

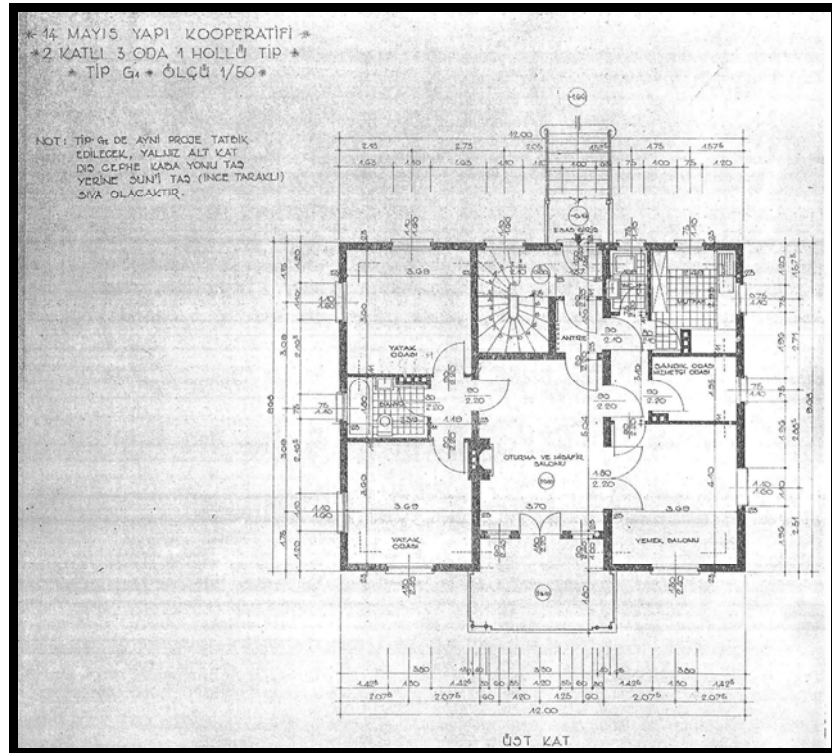
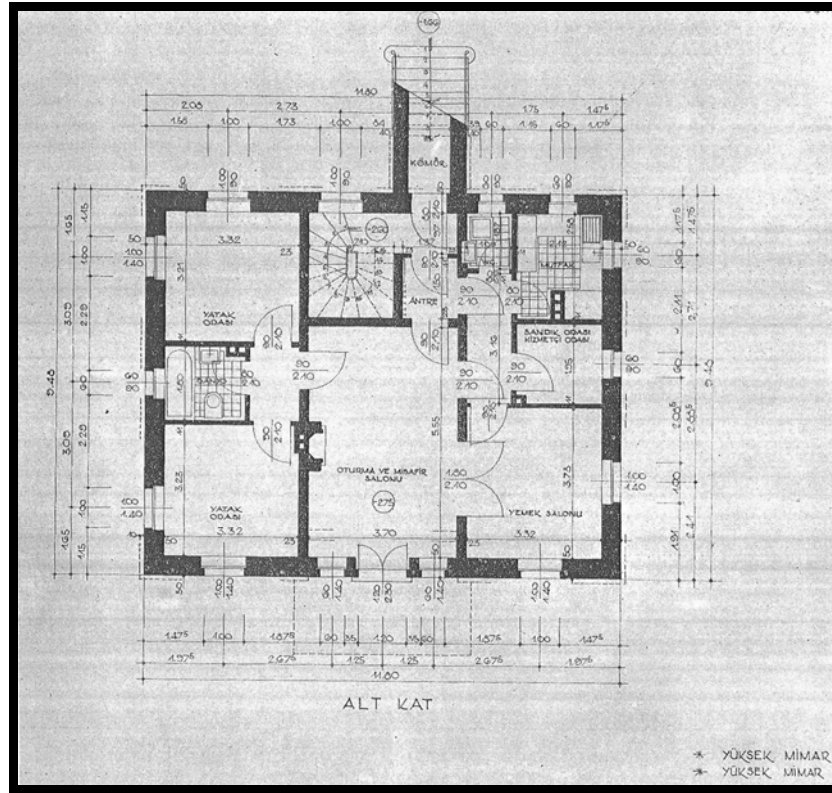
Kavaklıdere 14 Mayıs Yapı Kooperatifi Bilançosu
(31/12/1953)

AKTİF		PASSİF	
HESAPLAR	Lıra Kr.	HESAPLAR	Lıra Kr.
BANKADAKİ PARALAR	3.573,05	SERMAYE	90.000,—
GIDERLER	420.747,26	ORTAKLAR	2.063.568,10
MUHTELİF BORÇLULAR	38.240,01	ALACAKLI BANKALAR	2.488.058,23
GAYRİMENKULLER	1.290.427,08	MUHTELİF ALACAKLILAR	204.045,24
DEMİRBAŞLAR	819,85	ALACAKLI BANKALAR MÜDİLERİ	7.630,49
MÜTEAHHİTLER	2.869.541,21	B. GURUBU İSTİKRAZI	500.000,—
TESİSLER	229.953,60		
İŞ BANKASI	500.000,—		
Yekûn	5.353.302,06	Yekûn	5.353.302,06

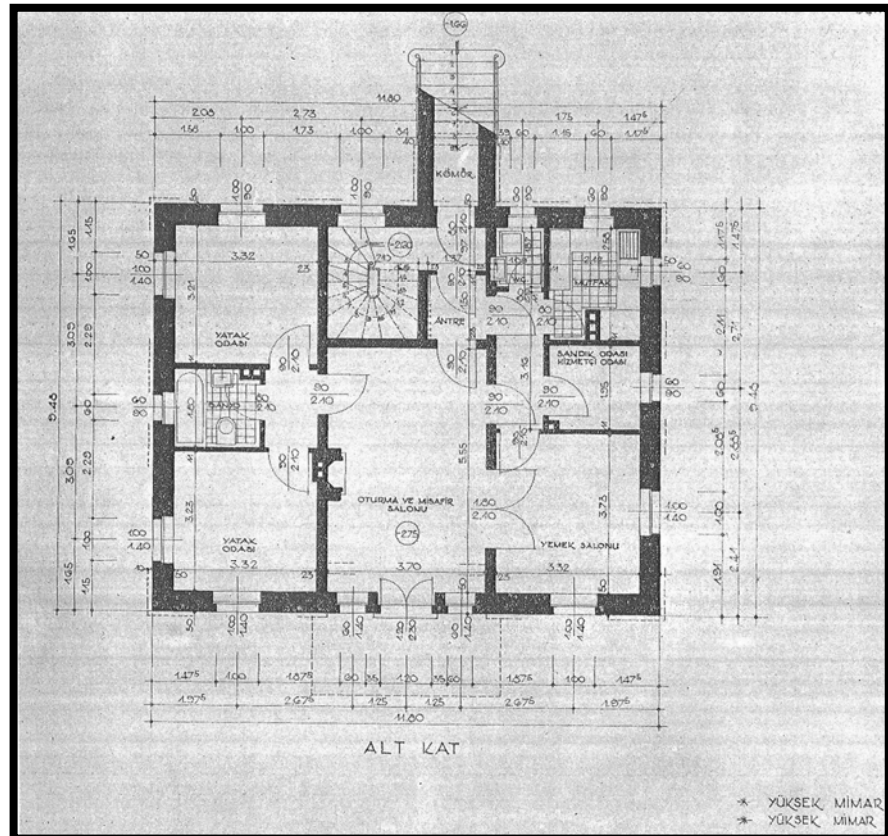
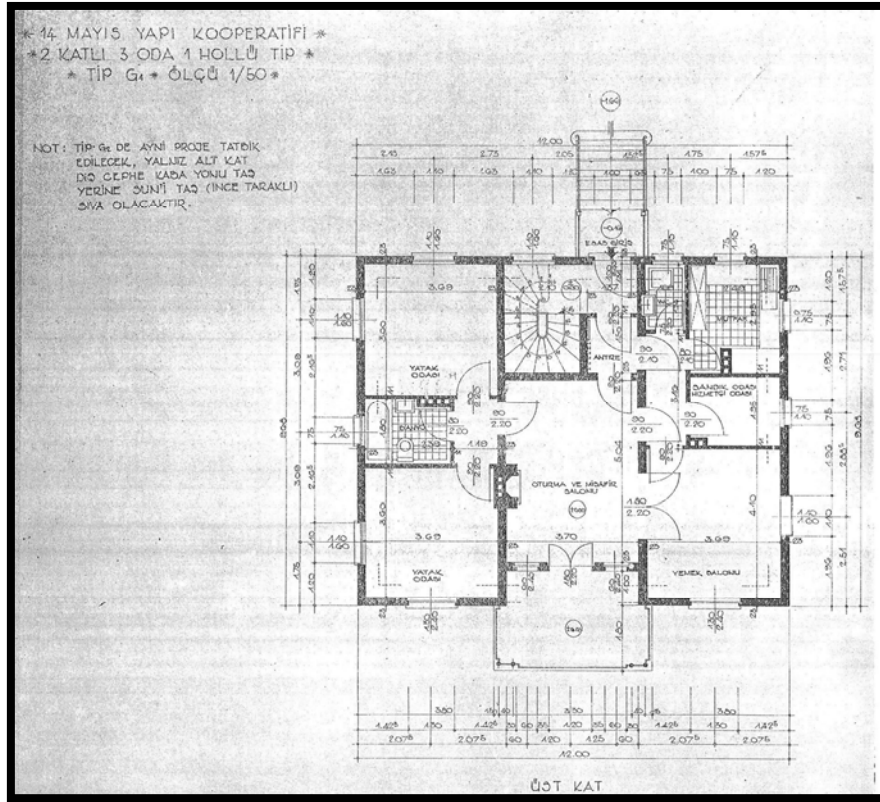
EK-9 14 MAYIS EVLERİ B1 TİPİ ÖRNEK PLANLARI

EK-10 14 MAYIS EVLERİ A1 TİPİ ÖRNEK PLANLARI

EK-11 14 MAYIS EVLERİ G1 TİPİ ÖRNEK PLANLARI

EK-12 ARJANTİN CADDESİ'NİN CEPHE SİLÜETLERİ

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : GEDİKOĞLU, Serdar
 Uyruğu : T.C.
 Doğum tarihi ve yeri : 14.04.1980 , Ankara
 Medeni hali : Bekar
 Telefon : 0 (312) 436 64 71
 e-mail : sgedikoglu80@yahoo.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi /Mimarlık bölümü	2007
Lisans	Gazi Üniversitesi/ Mimarlık Bölümü	2003
Lise	Yüce Fen Lisesi	1998

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2004	Çankaya Otel	Satınalma Bölümü/ Mimar
2007	Öncüoğlu Mimarlık LTD. STİ	Mimar

Yabancı Dil

İngilizce, Flamanca, İtalyanca

Hobiler

Dünyayı gezmek, Yüzmek, Bilgisayar programları ile uğraşmak, Yemek yapmak, Yeni Diller öğrenmek